

**Problematyka XXIV. Międzynarodowej
Konferencji Naukowej nt.**

**„Funkcje przemysłu i usług
w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego”**

POLISH GEOGRAPHICAL SOCIETY
COMMISSION OF INDUSTRIAL GEOGRAPHY

PEDAGOGICAL UNIVERSITY OF CRACOW
INSTITUTE OF GEOGRAPHY
**DEPARTMENT OF ENTREPRENEURSHIP AND SPATIAL
MANAGEMENT**

**Main theme of 24th International
Scientific Conference on
„Functions of Industry and Services
in the Development of Information Society”**

edited by

Zbigniew Ziolo and Monika Borowiec

WARSAW – CRACOW 2008

POLSKIE TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE
KOMISJA GEOGRAFII PRZEMYSŁU

UNIwersytet PEDAGOGICZNY
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

INSTYTUT GEOGRAFII

**ZAKŁAD PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ**

**Problematyka XXIV. Międzynarodowej
Konferencji Naukowej nt.**

**„Funkcje przemysłu i usług
w kształtowaniu społeczeństwa
informacyjnego”**

pod redakcją

Zbigniewa Ziolo i Moniki Borowiec

WARSZAWA – KRAKÓW 2008

Redakcja techniczna:
Krzysztof Wiedermann

ISBN 978-83-7271-515-9

Komisja Geografii Przemysłu
Polskiego Towarzystwa Geograficznego

Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej
Instytutu Geografii
Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków
www.ap.krakow.pl/geo/przemysl.html

Wydanie publikacji dofinansowane ze środków
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

ZBIGNIEW ZIOŁO, MONIKA BOROWIEC

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

**Problematyka XXIV. Międzynarodowej
Konferencji Naukowej
nt. „Funkcje przemysłu i usług w kształtowaniu
społeczeństwa informacyjnego”**

W postępującym procesie rozwoju cywilizacyjnego zaznaczają się coraz silniej tendencje do kształtowania gospodarki opartej na wiedzy. Wyrazem tego jest dążenie do zwiększenia zasobów intelektualnych społeczeństwa, które w coraz większym stopniu wykorzystuje intensywnie rozwijający się sektor informatyczny. Rozwój społeczeństwa informacyjnego jest więc złożonym procesem, który wymusza rozwój techniczny i technologiczny produkcji oraz usług, a także mogą go przyspieszać określone decyzje wypracowane na gruncie polityki gospodarczej poszczególnych krajów czy regionów. Na kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego w dużym stopniu wywiera wpływ nowy sektor przemysłowy IT oraz postępująca informatyzacja wszystkich sektorów gospodarczych reprezentowanych przez różnorodne firmy przemysłowe, usługowe i instytucje.

W nawiązaniu do zarysowanych przesłanek w XXIV. cyklicznej Międzynarodowej Konferencji Naukowej podjęto problematykę – „*Funkcje przemysłu i usług w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego*”. Konferencja ta zorganizowana jest w Instytucie Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, pod kierownictwem prof. Zbigniewa Ziolo i dra Tomasza Rachwała, w ramach prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego w Warszawie, Sekcji Gospodarki Przestrzennej Komisji Nauk Ekonomicznych PAN Oddział w Krakowie oraz Zakładu Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, w dniach 1-2 grudnia 2008 r.

Celem XXIV. konferencji jest kontynuowanie wymiany dorobku naukowego krajowych i zagranicznych ośrodków akademickich w zakresie transformacji i zmian funkcji sektorów przemysłu i usług w procesie

kształtowania się społeczeństwa informacyjnego. W poszczególnych referatach Autorzy zwrócili uwagę na:

- zmianę roli przemysłu i usług w rozwoju społeczno-gospodarczym i kształtowaniu gospodarki opartej na wiedzy,
- kształtowanie się firm informatycznych jako nowych elementów struktury przemysłu,
- procesy restrukturyzacji krajowych i zagranicznych przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych w okresie zmian systemu gospodarowania, integracji europejskiej i nasilających się procesów globalizacji,
- przemiany potencjału produkcyjnego oraz struktur działowych przemysłu i usług różnej skali krajowych i światowych układów przestrzennych,
- poziom efektywności i konkurencyjności produkcji przemysłowej i działalności usługowej,
- kształtowanie się przemysłów zaawansowanej technologii i sektora informatycznego (IT).

Problematyka ta została podjęta w wielu pracach teoretycznych oraz zaprezentowana na wielu przykładach empirycznych, które są wynikiem aktualnie prowadzonych przez Autorów badań w układzie światowym, europejskim, a także poszczególnych krajów takich jak: Brazylia, Finlandia, Meksyk, Polska, Republika Czeska, Rosja, Ukraina.

Autorami wystąpień są pracownicy naukowcy i naukowo-dydaktyczni z krajowych ośrodków naukowych i instytucji (Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Urząd Miasta Krakowa, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Rzeszowski, Akademia Pomorska w Słupsku, Uniwersytet Śląski w Sosnowcu, Akademia Rolnicza w Szczecinie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Wrocławski, Podkarpacka Szkoła Wyższa im. Bł. Ks. Władysława Findysza w Jaśle) i z zagranicy (Irkutsk State Technical University, Irkutsk State Railway University w Rosji, Palacký University w Ołomuńcu i Masaryk University w Brnie w Republice Czeskiej, National University w Chernivtsi na Ukrainie).

Poniżej przedstawiamy streszczenia wystąpień poszczególnych Autorów, w których zarysowana jest podjęta przez nich problematyka badawcza. Szczegółowy dorobek konferencji planujemy, podobnie jak przednich latach wydać w kolejnym tomie serii „Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG”, pod redakcją Z. Ziolo i T. Rachwała, w ramach prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego i Zakładu Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

ZBIGNIEW ZIOŁO, MONIKA BOROWIEC

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

24th International Scientific Conference on the “Functions of Industry and Services in the Development of Information Society”

One of the main aspects of the evolution of contemporary civilization is thought to be the growing role of the knowledge-based economy. This is expressed by the efforts aimed at the development of the intellectual base of society and at the utilization of the information technology. The development of information society shows to be then the complicated process which requires both technological innovations and the proper economic policies in particular regions and countries. On the other side, the development of information society is influenced by the new IT industrial sector as well as by growing modernization of all branches of economy, represented by various institutions and enterprises in the area of manufacturing and services.

To be in accordance with the outlined circumstances, the problems of “Functions of industry and services in the development of information society” have been designed as the main theme of the annual 24th International Conference, held at the Institute of Geography, Pedagogical University of Cracow, on December 1-2, 2008. The chairmanship of the Conference is taken by Professor Zbigniew Ziolo and dr Tomasz Rachwał, both from the Department of Entrepreneurship and Spatial Management of the Institute of Geography of the Pedagogical University of Cracow. Also, the Conference is arranged in the frame of activities of the Commission of Industrial Geography of the Polish Geographical Society as well as of the Economic Sciences Commission of the Polish Academy of Sciences Kraków Section.

The aim of the 24th Conference is the continuation of the exchange of ideas between the domestic and foreign scientific centers in the area of the transformation and evolution of functions fulfilled by particular branches of industry and services in the process of the development of information society. The authors have paid particular attention to following items:

- change in parts played by industry and services in the economic development, and in the growth of the knowledge-based economy;

- appearance of the hardware and software enterprises as the new elements in the economic structure;
- restructuring of the both domestic and foreign industrial firms in the period of transition to market economy, European integration and growing globalization;
- changes in the production potentials and in the branch structure of industries in the various spatial scales in Poland and in the whole world;
- the level of economic effectiveness and competitiveness of the industrial enterprises and the service sector;
- development of the high-tech industries and IT sector.

These problems have been touched by the authors of several theoretical studies as well as in some empirically based presentations, which are the results of current research conducted by particular scholars on the global, European, and national scale, mainly in Brazil, Finland, Mexico, Poland, Czech Republic, Russia and Ukraine.

The authors of particular presentations are scientists who represent the domestic institutions like the Jagiellonian University, Pedagogical University of Cracow, Adam Mickiewicz University in Poznań, University of Rzeszów, Pomeranian Academy in Słupsk, Silesian University in Sosnowiec, Academy of Agriculture in Szczecin, Nicolaus Copernicus University in Toruń, University of Warsaw, University of Wrocław, the Władysław Findysz Graduate School at Jasło, as well as some foreign institutions, e.g. the National University at Chernivtsi (Ukraine), the SB RAS Geographical Institute at Irkutsk (Russia), the Palacky University at Olomouc and the Masaryk University at Brno (Czech Republic).

Below one can find the summaries of papers and presentations by particular participants of the Conference. The full output, like in the cases of previous meetings, is to be edited in the separate volume of the series entitled “Works of the Industrial Geography Committee”, by Z. Ziolo and T. Rachwał. The volume is to be published jointly by the Commission of Industrial Geography of the Polish Geographical Society and the Department of Entrepreneurship and Spatial Management of the Pedagogical University of Cracow.

*Tłumaczył
Witold Wilczyński*

JOANNA BALACH-FRANKIEWICZ

Uniwersytet Wrocławski, Wrocław

Rozwój przemysłu oraz usług na terenie Jelcza-Laskowic jako czynnik rozwoju społeczeństwa informacyjnego w mieście

Celem opracowania jest wskazanie na rozwój nowego typu społeczeństwa jakie się tworzy w jednostce osadniczo-produkcyjnej Jelcza-Laskowic, a mianowicie społeczeństwa informacyjnego.

Szybki rozwój nowoczesnych technologii produkcji i technik teleinformatycznych, intensywny rozwój przemysłu oraz usług na terenie miasta (poprzez inwestycje zagraniczne) stały się czynnikami kształtującymi właśnie ten typ społeczeństwa. W społeczeństwie tym zarządzanie informacją, jej jakość, szybkość przepływu są zasadniczymi czynnikami konkurencyjności w przemyśle jak i usługach, a stopień ich rozwoju wymaga stosowania nowych technik gromadzenia, przetwarzania, przekazywania i użytkowania informacji.

W referacie starano się wskazać również na bazę powstania społeczeństwa informacyjnego oraz dalsze perspektywy jego istnienia i rozwoju. Zwrócono też uwagę na formy organizacji pracy i wzory życia społecznego.

Niniejszy referat jest próbą pokazania zmiany społeczeństwa przemysłowego na społeczeństwo informacyjne na terenie Jelcza-Laskowic pod wpływem rozwoju przemysłu i usług.

NATALIA BATSUN, ANATOL JAKOBSON

Irkutsk State Technical University, Irkutsk State Railway University, Irkutsk

Environmental branding in the system of greening regional business

In Russia, the State Standard relating to the consumer's informing on food products restricts using such terms as "Environmentally pure" and so on, demanding that such terms are based on some documents proving it. But in practice, many producers ignore this demand, being motivated by high interest of consumers in such products.

The data of a poll organized in St. Petersburg in 2005 show that 85 per cent are ready to buy the products that are highly safe from environmental point of view even if their price is 10 per cent higher, while 45 per cent would accept 20 per cent price growth and 28 per cent would agree with 30 per cent increase. Such indices are high enough even in comparison with most developed and socially conscious countries.

As it is demonstrated by the world experience, the situation in Western Europe is different and more definite. The volume of environmental production is reflected in statistics. It is expected that by 2010 this volume will grow about 10 times in comparison with 2005. At the same time there exist very rigid restrictions for producers of such products as to the quality of the soil used, usage of mineral and chemical fertilizers (forbidden), character of labour (manual work is preferred), the percentage of organic staff in the product (not less than 95 per cent).

Two types of environmental brands can be thought of. One deals with information on purity of the products, on their safety or safety of its certain characteristics for human life as well as consumers' propriety or environment at all. The second group of brands informs a consumer about environmentally sufficient ways of utilizing the goods or the wrap.

For Siberian business, very important is the fact that the lake Baikal is highly popular in Russia, in other ex-Soviet states and in the world. This name, as our investigations show, is usually associated with wild nature and pure water. It is broadly used as a brand but often without proving one's rights for such usage. Sometimes it is applied even to some goods produced far from Siberia and having nothing to do with the famous lake.

The possibility of regional and local authorities to manage the usage of Baikal brand would permit it to play an effective role in regional marketing and in greening Siberian business.

MONIKA BOROWIEC, SŁAWEK DOROCCI

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

Wpływ zasobów kapitału ludzkiego na kształtowanie społeczeństwa informacyjnego i innowacyjności struktur przemysłowych

W procesie przechodzenia z industrialnej fazy rozwoju cywilizacyjnego do fazy informacyjnej w zasadniczym stopniu ulega zmianie baza ekonomiczna różnej skali układów przestrzennych. Wyrazem tego jest przemiana struktury rynku pracy. Zmniejsza się udział pracujących w tradycyjnych sektorach przemysłowych na rzecz pracujących w nowych sektorach związanych z przemysłem informatycznym, na co wskazuje m.in. zmiana zatrudnionych w sektorach wysokich technologii, zarówno przemysłu jak i usług. Współcześnie najważniejszym dokumentem programowym Unii Europejskiej w zakresie społeczeństwa informacyjnego jest *i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia*. Powszechnie przyjmuje się, że w rozwoju społeczeństwa informacyjnego wiedza i informacja odgrywają podstawowe znaczenie w działalności społeczno-ekonomicznej, zwiększa się znaczenie specjalistów i naukowców w strukturze zawodowej ludności oraz dominacja sektora usług w gospodarce, wzrasta znaczenie wiedzy teoretycznej jako źródła innowacji, a także ukierunkowanie gospodarki na rozwój określonych dziedzin techniki.

W niniejszych rozważaniach podjęto analizę zmian wybranych wskaźników dotyczących potencjału edukacyjnego i jakości kapitału ludzkiego w przestrzeni europejskiej, które warunkują rozwój społeczeństwa informacyjnego i wzrost innowacyjności gospodarki. Cechy odnoszące się do potencjału edukacyjnego i jakości kapitału ludzkiego to m.in. poziom wykształcenia ludności, liczba studentów, dostępność do Internetu i korzystanie z komputera, a do innowacyjności przemysłu to m.in. liczba pracujących w sektorach wiodących i zaawansowanych technologii, indeks innowacyjności (*Summary Innovation Index*) czy wydatki na działalność badawczo-rozwojową.

W referacie przy pomocy wartości mierników syntetycznych odnoszących się do zróżnicowania potencjału intelektualnego i zaawansowania technologicznego gospodarki analizowanych układów przestrzennych, podjęta

zostanie próba określenia stopnia zależności pomiędzy wybranymi cechami. W pracy uwzględniony zostanie także wpływ poszczególnych wskaźników empirycznych na wartość mierników syntetycznych. Pozwoli to na dokonanie pewnej hierarchii przestrzeni europejskiej w zakresie analizowanych cech i wartości syntetycznych określających zróżnicowanie jakości zasobów intelektualnych i innowacyjności gospodarki.

PAWEŁ BREZDEŃ, WALDEMAR SPALLEK
Uniwersytet Wrocławski, Wrocław

Efektywność firm korporacyjnych w województwie dolnośląskim w ujęciu przestrzennym

Przedmiotem analizy jest zróżnicowanie przestrzenne podmiotów korporacyjnych pod względem efektywności ich funkcjonowania na obszarze województwa dolnośląskiego. Badania efektywności funkcjonowania podmiotów gospodarczych w układach lokalnych omawianego regionu przeprowadzono głównie na podstawie informacji uzyskanych z wywiadowni gospodarczej Coface Intercredit. Analizy przeprowadzono w szczególności w zakresie wielkości obrotów, zatrudnienia, poziomu zysków, powiązań handlowych itp.

W referacie podjęto także próbę określenia uwarunkowań zidentyfikowanych prawidłowości przestrzennych funkcjonowania podmiotów korporacyjnych w województwie. Ukazano także pozycję województwa dolnośląskiego na tle kraju w zakresie parametrów badanego zjawiska.

Badanie efektywności określonego segmentu podmiotów w obrocie gospodarczym napotyka obecnie na trudności wynikające z braku powszechnie dostępnych i wiarygodnych danych. Pewnym problemem w identyfikowaniu podmiotów korporacyjnych jest także niejednoznaczność przyjmowanych kryteriów służących ich identyfikacji. We wskazanym artykule posłużono się kryterium wykorzystywanym przez instytucje finansowe do segmentacji klientów. Dlatego w artykule zaprezentowano efektywność podmiotów uzyskujących w roku sprawozdawczym przychody powyżej 5 mln zł.

Firmy korporacyjne odgrywają bardzo istotną rolę nie tylko w gospodarce krajowej, ale także lokalnej. Przyczyniają się do wzrostu gospodarczego obszarów, na których operują, mogą także wpływać korzystnie na zwiększanie ich atrakcyjności inwestycyjnej.

TOMASZ TADEUSZ BRZozowski

Wyższa Szkoła Handlowa, Wrocław

Teleworking / telecommuting – system podnoszący stopień z informatyzowania sektora pracy. Szanse i zagrożenia dla społeczeństwa informacyjnego

Sfera usług oraz handlu to ważne i prężnie rozwijające się gałęzie współczesnej gospodarki. Jej częścią jest społeczeństwo informacyjne, które tworzy nie tylko nową strukturę społeczną, ale i innowacyjne sposoby pozyskiwania środków finansowych. Tym, co współokreśla charakter dzisiejszego społeczeństwa informacyjnego jest nie tylko stopień jego z informatyzowania, ale także swoista inwentyka polegająca na permanentnym poszukiwaniu coraz nowszych i najbardziej - w punktu widzenia prakseologii - skutecznych systemów pracy, do których bezsprzecznie należy teleworking (telecommuting). Przekład tego wyrazu na rodzimy język jako telepraca być może nie jest najwłaściwszy, ale przy-najmniej intuicyjnie odnosi się do środków, którymi posługuje się ten system zatrudnienia. W mniejszym stopniu przemysł, ale na pewno sektor usług, wpływający bezpośrednio na kształt społeczeństwa informacyjnego pozostaje najwłaściwszym adresem możliwości, jakie daje telepraca. Usługi oparte na tym systemie pracy, mogą znacząco zwiększyć i usprawnić zakres oddziaływania na gospodarkę, przez co w dużym stopniu przyczynią się do podwyższania standardu życia społeczeństw.

Treść referatu, który mam zamiar przedstawić, będzie się koncentrowała na po pierwsze, wskazaniu możliwych korzyści dla społeczeństwa informacyjnego, jakie wynikają z tej nowej formy zatrudnienia, a także podniesienia jakości świadczenia usług na rzecz społeczeństwa; po drugie, na przybliżeniu możliwych sposobów zaadoptowania tego systemu oraz takiego jego zagospodarowania, który pozwoli zwiększyć wydajność oraz skuteczność pracy; wreszcie po trzecie, na wskazaniu możliwych zagrożeń, płynących z przyjęcia tego sposobu zatrudnienia.

Ponieważ teleworking to stosunkowo młoda dziedzina, dopiero szukająca sobie miejsca na rodzimym rynku zatrudnienia, badanie wyniku jej relewantności w kraju, póki co, starania te czyni dalece niedoskonałymi. Podobnie sprawa ma się ze stopniem implementacji tej formy zatrudnienia.

Istnieje wiele przesłanek by sądzić, że w Polsce atrakcyjność i zainteresowanie tym rozwiązaniem jest niewielkie, choćby z tej przyczyny, że liczba ofert kierowanych do telepracowników jest ograniczona. Pamiętać przy tym należy o stereotypach. W naszej rzeczywistości gospodarczej pracownik w pełni wartościowy to ten na konkretnej posadzie, pracujący w siedzibie firmy lub przynajmniej mający swe biurko w pomieszczeniu firmowym, najlepiej, gdy na co dzień przemieszcza się firmowym autem. Telepraca, co jest jej niewątpliwą zaletą, przymusu „chodzenia na siódmą” nie zakłada. Fakt ten łączy się choćby z oszczędnością w dziedzinie polityki lokalowej. Jednak z punktu widzenia interesów pracodawcy, oprócz oczywistych zalet, telepraca budzi zastrzeżenia m.in. w kontekście niedoskonałych instrumentów audytu. Monitorowanie samej pracy, jak też controlling jej efektów, przy niezłe sprawdzających się sposobach np. raportowania, to wciąż dla oferentów i potencjalnych pracodawców problem nie do ominięcia. Przedstawione tu zagadnienia złożą się na treść referatu, jak też formę pogłębionej refleksją i analizą, opatrzonej aparatem krytycznym - późniejszą publikację.

MAREK CHMURSKI, ANDRZEJ WIELOŃSKI
Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Restrukturyzacja polskiego przemysłu środków transportu szynowego na przykładzie przedsiębiorstwa Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz SA

Współcześnie restrukturyzacja jest realizowana w sposób ciągły w każdym przedsiębiorstwie, czyli jest stałym elementem strategii jego rozwoju. Zmiany w obszarach: techniki i technologii, organizacji i zarządzania, ekonomiki i rynku, jak również w sferze organizacyjno-prawnej wymusza rosnąca konkurencja między przedsiębiorstwami, towarzysząca nowemu systemowi gospodarowania, integracji europejskiej i nasilającemu się procesowi globalizacji.

Zakłady PESA Bydgoszcz S.A. są doskonałym przykładem udanej restrukturyzacji przedsiębiorstwa – w ciągu kilku lat z typowego w skali kraju zakładu wykonującego naprawy taboru kolejowego przekształciło się ono w wiodącego producenta pojazdów szynowych w Polsce.

U podstaw nowej odsłony w historii przedsiębiorstwa leżało udane zagospodarowanie pionierskiej niejako niszy rynku wewnętrznego, tj. produkcji lekkiego taboru kolejowego dedykowanego dla potrzeb przewozów regionalnych. W ostatnim okresie nastąpiła szeroka dywersyfikacja działalności firmy – poza produkcją autobusów szynowych, elektrycznych zespołów trakcyjnych, wagonów towarowych, jak również tramwajów, jednym z ważnych segmentów oferty przedsiębiorstwa są modernizacje i naprawy okresowe lokomotyw spalinowych, elektrycznych zespołów trakcyjnych oraz wagonów pasażerskich. Zdobyte doświadczenie w produkcji pojazdów szynowych zaowocowało również zleceniami z zagranicy, bowiem produkty PESY w skali rynku europejskiego charakteryzują się relatywnie wysokim wskaźnikiem jakości do ceny.

Bardzo silna pozycja zdobyta przez bydgoską firmę w konkurencyjnej rywalizacji na rodzimym rynku – będąca efektem dobrego wykorzystania koniunktury w przemyśle taboru kolejowego, przyczyniła się do pobudzenia aktywności innych przedsiębiorstw z tej branży, m. in. nowosądeckiego NEWAGU. W rezultacie pozycja polskich firm na europejskim rynku producentów pasażerskiego taboru kolejowego staje się coraz wyższa.

Kształcenie ustawiczne w przemyśle – konieczność doby społeczeństwa informacyjnego

Współcześnie, na skutek rosnącej konkurencyjności przedsiębiorstw (w tym także przedsiębiorstw przemysłowych) w skali tak globalnej jak i lokalnej dynamicznie rośnie liczba podmiotów gry rynkowej, która uznaje posiadaną wiedzę za ważną (o ile nie najważniejszą) przewagę konkurencyjną.

Model przedsiębiorstwa opartego na wiedzy to model, w którym istotne miejsce odgrywa organizowanie i przeprowadzanie kursów i szkoleń dla pracowników. Te zaś powinny w dalszym horyzoncie czasowym powodować wzrost efektywności działalności gospodarczej, a tym samym spadek kosztów produkcji. Zwiększenie zasobów wiedzy i umiejętności pracowników (w tym także tych odpowiedzialnych za wielkość produkcji sprzedanej), prowadzi zwykle do wzrostu popytu. Tym samym, zgodnie z modelem konkurencji monopolistycznej, w przedsiębiorstwie takim, powinna wzrosnąć produkcja lub przynajmniej przychody.

Wobec powyższego za kluczowe należy uznać pytania:

- Jak duża jest obecnie liczba przedsiębiorstw przemysłowych w Polsce, w których realizowane są przynajmniej elementy wspomnianego modelu?
- Jaka jest skala uczestnictwa w ustawicznym kształceniu zawodowym w sektorze przemysłowym?
- Jakie są determinanty zawodowego kształcenia ustawicznego w skali regionalnej, krajowej i europejskiej?

Należy pamiętać, że rola i miejsce ustawicznego kształcenia zawodowego w kraju nie jest w pełni doceniane i wykorzystywane. Prowadzenie przez wiele przedsiębiorstw strategii zatrudniania osób z odpowiednimi kwalifikacjami jest – co prawda – działaniem przynoszącym korzyści, ale tylko w krótkiej perspektywie czasowej. Kształcenie ustawiczne według rodzaju działalności, wielkości przedsiębiorstw, form szkolenia czy charakterystyki uczestników wykazuje w Polsce znaczne zróżnicowanie przestrzenne. Koszty kursów, które wskazywane są jako jedna z najważniejszych barier ich powszechności cechuje

duża rozpiętość w odniesieniu do wielkości przedsiębiorstw, przy wyraźnie wyższych kosztach w sektorze usługowym, aniżeli w sektorze przemysłowym.

Za niepokojący sygnał należy uznać, niski udział przedsiębiorstw prowadzących szkolenia w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w Polsce, który przy umiarkowanie wysokich kosztach jest jednym z najniższych w Unii Europejskiej. Polska notuje również jeden z najniższych w Unii Europejskiej odsetek pracowników uczestniczących w kursach we wszystkich grupach przedsiębiorstw.

Uzyskane wyniki badań w układzie województw, wskazują na dominującą rolę województwa mazowieckiego jako miejsca realizacji ustawicznego kształcenia zawodowego w Polsce. Województwo mazowieckie, pomimo wysokich kosztów organizacji kształcenia odznacza się najwyższą w kraju liczbą uczestników szkoleń.

Wyniki uzyskane dla województwa pomorskiego, w którym badania dotyczące ustawicznego kształcenia zawodowego realizowane są już od roku 1999, wskazują, na zwiększanie się udziału przedsiębiorstw, jak i ich pracowników (w tym zwłaszcza kobiet) w zawodowym kształceniu ustawicznym.

W świetle powyższych rozważań rodzi się jednak pytanie o efektywność ustawicznego kształcenia zawodowego.

ELENA GAFAROWA, ANATOL JAKOBSON

Irkutsk State Technical University, Irkutsk State Railway University, Irkutsk

Some problems of local production of iodine-enriched food: social, marketing and investment aspects

The basin of Upper Angara is one of many regions of the world that suffer from iodine deficit in water, soil and air. This brings to numerous endemic diseases and hence, to social and economic losses.

These losses have been calculated in our investigation as the sum of direct and indirect medical costs and lost benefits. The latter mean underproduction in the region because of diseases and in the long term lowering of intellectual potential.

In the conditions of state-owned planned economy the problem had been solved rather effectively through production (obligatory for the enterprises) of iodine-enriched salt and massive population-informing policy stimulating its consumption. Today, market enterprises are not interested in such production, as it is connected with extra expenditures. At the same time, today's technologies permit to produce not only iodine-enriched salt, but as well bread, eggs, milk, sugar, macaroni etc.

Our marketing investigation has shown that iodine-enriched food is a product with high demand elasticity. Lowering the products price by the level of non-enriched analogues would bring to 38 per cent increase of demand. Such a situation is a result of many years lasting absence of any informational activity in this field.

What is needed is an investment program financed by regional authorities. Regional investments should include, first, subsidies for the producers aimed to compensate extra expenditures in order to make prices profitable for business and in the same time acceptable for consumers; and second, expenditures for massive promotion of iodine-enriched food.

To gain optimality in the volume of investments, it should be based on the normative indices of consumer's basket as well as recommended iodine content in everyday human consumption. Iodine used for enriching food products must be of organic origin.

The efficiency of the program may be evaluated as the relation of social and economic benefits to the investment expenditures. Speaking about benefits, we

expect that realization of the program should bring, first, to stabilizing rate of general morbidity due to iodine deficit and, second, to liquidation of one of such diseases. On this basis, economic effect can be calculated, using our method of evaluating losses.

Handel zagraniczny wyrobami zaawansowanej technologii a społeczeństwo informacyjne Europy

Celem referatu jest ukazanie zróżnicowania innowacyjności krajów europejskich poprzez pryzmat handlu zagranicznego wyrobami zaawansowanej technologii i w kontekście rozwoju społeczeństwa informacyjnego. O ile precyzyjne zdefiniowanie pojęcia „społeczeństwo informacyjne” jest trudne i budzi wiele kontrowersji, to zdecydowana większość badaczy uznaje, że procesy kształtowania się społeczeństwa informacyjnego są stymulowane rozwojem nauki, techniki i nierozzerwalnie związane z wykorzystaniem informacji, nabyciem umiejętności sprawnego korzystania ze zdobyczy techniki i posługiwania się dostępnymi nowoczesnymi technologiami. Umiejętność wykorzystania wiedzy i informacji jest podstawą budowania innowacyjności, czyli zdolności podmiotów i gospodarek do tworzenia i wdrażania innowacji, podejmowania działań pobudzających innowacyjność oraz angażowania niezbędnych zasobów. W dobie globalizacji wdrażanie i komercjalizacja nowych technologii jest kluczowym czynnikiem decydującym o konkurencyjności poszczególnych krajów. Jednym z mierników oceny tej zdolności jest wielkość eksportu wyrobów wysokiej techniki traktowana jako miernik odzwierciedlający zdolność gospodarki danego kraju do absorbowania nowej wiedzy naukowo-technicznej będącej rezultatem działalności B+R i przekształcania jej w efekty ekonomiczne, a także jako wskaźnik odzwierciedlający zdolność gospodarek poszczególnych krajów do wykorzystania tych efektów na globalnym rynku.

Zakładając, że poziom innowacyjności gospodarki determinuje możliwości budowania społeczeństwa informacyjnego zbadano podobieństwo krajów europejskich pod względem poziomu innowacyjności w oparciu o Summary Innovation Index (SII) za 2006 r. Zastosowanie metod aglomeracyjnych bazujących na składowych SII wykazało istnienie dwóch skupień wyraźnie różniących się wartościami 5 wskaźników cząstkowych, zaś zbadanie struktury miernika syntetycznego wskazało cechy decydujące o ogólnym poziomie innowacyjności. Największe różnice występowały pomiędzy wkładem własności intelektualnej w innowacyjność państw, natomiast najmniejsze widoczne były w obszarze aplikacyjnym. Analiza składowych obrazujących nakłady pracy

i działalności w sferze biznesu oraz ich wartości dodanej w sektorach innowacji wykazała również duże różnice między wydzielonymi grupami. Największe występowały w udziale wyrobów zaawansowanej technologii w eksporcie ogółem przeprowadzono więc analizę retrospektywną tego miernika, celem uchwycenia ogólnych tendencji jego kształtowania. Analiza struktury eksportu wyrobów zaawansowanej technologii wykazała brak podobieństw, które pozwoliłyby wyodrębnić skupienia. Jednocześnie stwierdzono w większości państw badanego obszaru skłonność do specjalizacji eksportowej w zakresie produktów zaawansowanej technologii.

Przeprowadzone badania wskazują, że w 2006 r. innowacyjność państw europejskich wykazywała silną korelację z wydatkami sfery biznesowej na badania i rozwój oraz zarejestrowanymi patentami. Związek korelacyjny SII z eksportem wyrobów wysokiej techniki był dodatni, ale umiarkowany. Wskaźniki obrazujące udział eksportu wyrobów high tech w eksporcie ogółem i wartość eksportu high tech w euro na jednego mieszkańca najsilniejszą więź korelacyjną wykazywały z liczbą znaków towarowych na 1 milion mieszkańców, natomiast słaba, ale ujemna zależność występowała w odniesieniu do publicznych wydatków na badania i rozwój oraz edukacyjnych osiągnięć młodzieży. W krajach zachodnioeuropejskich zdolność do absorbowania nowej wiedzy naukowo-technicznej będącej rezultatem działalności B+R i przekształcania jej w konkretne efekty ekonomiczne odzwierciedlające zdolność do wykorzystania tych efektów na globalnym rynku bardzo silnie korelowała z publicznymi dofinansowaniami ukierunkowanymi na innowacje oraz aktywnością w kreowaniu marek handlowych. W krajach transformujących się obok marek handlowych z aktywnością na rynku międzynarodowym wyrażoną eksportem high tech dość silnie korelował udział pracujących w usługach high tech oraz udział pracujących w przemyśle średniej i zaawansowanej technologii.

ANATOL JAKOBSON

Irkutsk State Technical University, Irkutsk State Railway University, Irkutsk

An industrial city in the processes of transition to post-industrial society

Transition from industrial economy to post-industrial (informational) society seems to be the imperative for such countries as Russia, Poland or Ukraine. This transition deals with numerous problems but we shall speak about just one of them: that is, the problem of transition at the level of an industrial city or maybe the city that used to be industrial. While the country is looking for and finding the new ways of development, connected with other cities and towns, such a city seems to be doomed for stagnation.

But such cities can find their specific way inside the processes of transition, and this way can be tightly connected with former industrial development. There are even two such ways. One is development of education, science and design activity in the branch the city has been famous for. But we shall here deal with another way, that is development of tourism.

Let us take concrete examples. More than 10 years ago I was lucky to visit one of the biggest cities in Poland – Łódź. My Polish friends had tried to talk me out of this idea: there are such interesting places in the country as Warsaw, Kraków, Wrocław, Gdańsk, Lublin etc, with their Gothic, Renaissance and Barocco palaces, cathedrals and castles. What can be interesting in Łódź that emerged only in 19-th century, with its bourgeois, tasteless architecture?

But I did come to this city, and never have I regretted. For I saw a city of its own epoch. Yes, in that time people constructed buildings of that style. Tasteless? No, according to the taste of Poznańskis and other rich families of the age. This is another style, this is another taste. You like Wawel or Sukiennice more? So do I. For me, Wawel and Sukiennice are much more beautiful. But they will never tell me about 19-th century in Poland, while the streets of Łódź will. (By the way, many inhabitants of Warsaw hate the building of PKiN – that is, Palace of Culture and Science. But this is also a monument of a certain epoch, and it can tell the tourists very much about this epoch). It is a very deep idea, important for tourism: any epoch, good or bad, is worth memory.

Conclusion: industrial image of a city isn't a characteristic that should be overcome in the process of transition and be converted into something quite

different or even opposite. It is a background on which the new image can be and should be constructed.

Such a conclusion seems actual for a lot of cities and towns of ex-Soviet states.

However, this idea meets some unexpected problems that can be demonstrated on the example of Sevastopol (Ukraine), again using personal experience. This city is at the stage of transition (although its former and today image has been a bit different, it has been one of a naval military base), state and local governments try to convert it into a tourist city. But these attempts meet strong lack of traditional service mentality among the citizens.

WIOLETTA KILAR

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

Współczesna struktura światowych korporacji informatycznych

Korporacje ponadnarodowe wpływają na organizowanie światowej przestrzeni gospodarczej, społecznej i kulturowej poprzez różne systemy sieciowych powiązań przestrzenno – produkcyjnych. Wśród 2000 największych światowych korporacji, prezentowanych w rankingu The Global 2000z 2008 roku, publikowanym przez Forbes'a, wyróżnionych jest 27 różnych branż działalności, a wśród nich wyróżniono 3 branże związane z działalnością firm informatycznych (półprzewodniki, oprogramowanie i usługi oraz technologie sprzętowe i wyposażenie). Niniejsze branże obejmują 130 korporacji, stanowiąc 6,5 % ogółu prezentowanych w rankingu korporacji.

W niniejszych rozważaniach podjęta zostanie analiza struktury największych światowych korporacji informatycznych. Zmierzać będą do określenia ich zróżnicowania przestrzennego pod względem wielkości potencjału oraz stopnia koncentracji w przestrzeni światowej.

Przyjęte do badań przedsiębiorstwa pochodzą z 17 państw, takich jak: Bermudy, Chiny, Finlandia, Francja, Indie, Japonia, Kanada, Kajmany, Korea Południowa, Niderlandy, Niemcy, Singapur, Szwecja, Szwajcaria, Stany Zjednoczone, Tajwan oraz Wielka Brytania, przy czym należy zaznaczyć, iż w Japonii, Stanach Zjednoczonych oraz Tajwanie znajduje się 99 ze 130 korporacji, tj. 76 % analizowanych firm.

Wyróżnione korporacje informatyczne wygenerowały w 2007 roku łącznie 15,3 mld USD ze sprzedaży stanowią, co stanowi 6,8 % udziału w ogólnej wartości sprzedaży 200 korporacji przedstawionych w rankingu, osiągnęły zysk o wartości 152,4 mld USD - 6,5 % udziału w ogólnej wartości zysków, lecz wartość ich aktywów wyniosła 2100,4 mld USD, co stanowi jedynie 1,8 % udziału w aktywach wszystkich korporacji, a wartość rynkowa wyróżnionych do badań korporacji wynosiła 3115,0 mld USD, stanowiąc 8,1 % udziału w wartości rynkowej 2000 największych światowych korporacji.

W świetle wstępnych badań zaznacza się silna koncentracja korporacji informatycznych, co prowadzi do zróżnicowania w tym zakresie w przestrzeni światowej.

KLAUDIA KILIŃSKA
National University, Chernivtsi

State Administration of the Ecological Programs (following the example of Carpathian and Podilsk region)

In the system of state administration of natural resources use (NRU) processes the tendency to strengthening of regional and territorial link of management prevails, that, indisputably, is connected with ecological problems.

For the last decades there is an increase of national costs on the protection of natural resources (NR). In the end of 1960s the annual national expenses surpass 10 billion rubles (approximately 1% of gross national product). In government control of the natural resources use the methods of determination and distraction of contamination processes of NR were established, the mechanisms of ecological examination were developed.

Legislative documents on the estimation of economic projects influence on NR went into effect from January 1, 1970 („Environmental and Natural Resources Law in the National policy”). The new mechanism of steady natural resources use, actually, legal responsibility on its utilization, went into operation. It started the process of adoption of new laws in the sphere of environmental protection and creation of necessary state and administration management establishments. The significant changes are seen in the private sector of economics. National expenses for the pollution of NR are approximately 2% of GNP of the country and remain on this level. One of the most challenging problems of ecological settlement in the structure of state administration is the state and foreign investment.

The basic investments for the NR protection and sustainable use of environment are implemented in: sustainable use of water, land, forests, fish, mineral resources protection and air pollution control. The significant part of financial support is spent on water, land and mineral resources.

The nature conservancy control is carried out by the state administration of ecological safety, partly by the regional departments of the complex use of natural resources. Their basic function is the verification of managing objects and, in case of their disparity to the production standards, bringing in to administrative responsibility persons, enterprises, establishments up to the halt of production activity of objects (after the amount of cases).

In most cases brought lawsuits are accepted (in 60-90%). However there were cases when none of the lawsuits were satisfied. One of more substantial problems of such attitude is a question of very low fine paying for the use of natural resources and the fact that wretched fines' are set for violation of nature protection legislation. Therefore now, as it was marked in a previous section, we consider the revision of public sustainable environment use policy and increase of paying for the use of natural resources to be the main task. It will change the consciousness and attitude of some enterprises' managers and businessmen to the nature protection questions and will compel thoughtful on their activity.

Modern state conservancy control system of natural resources use activity is characterized by the centralization of department structures. It results in the decline of management efficiency at regional level, especially to directions of planning and use of investments of the nature protection setting, and also to possibility of taking into account the territorial (regional) interests in creation of ecologically safe NRU at full extent.

To our opinion exactly the regional level of management of nature protection programs at higher degree is provided by differentiating of plenary powers between the organs of executive power, allows to take into account ecological interests of region not only within the limits of Ukraine but also abroad (in accordance with international agreements); forms the mechanism of the financial providing of nature protection activity, determines the fixed part of gross regional product, which is directed to the conservancy, is based on the principle of proportional payments of local structures, stimulates to creation and realization of the local ecological programs, creates pre-conditions for privatization of ecological infrastructure objects taking into account the specific terms of providing of their economic profitability.

TATYANA KIRILLOVA, ANATOL JAKOBSON

Irkutsk State Technical University, Irkutsk State Railway University, Irkutsk

Sectoral analysis of cluster development prospective in a specific area of Siberia

The territorial subject of our analysis is a very specific administrative unit of Irkutsk Oblast. Olkhon region is situated on the very bank of the lake Baikal and on a major island with the same name. Population is rather scarce and is characterized by an original ethnic structure, half Russian, half Buryat. The regional economies by the beginning of market reforms could be called backward, it consisted of several state agricultural enterprises with negative indices of efficiency, as well as one fishery and fish-processing works.

The reforms have brought about spontaneous development of tourism, as the area is rich with attractive landscapes, places of ethnic and historical interest, hunting and fishery potential etc. Certain hopes have been connected with the development of agriculture and agricultural industry. But in fact, the development has followed two separate ways. The numerous private peasant farms, which have emerged on the place of state enterprises, are still economically inefficient while the Fish Works has been bought by some company registered in Moscow and its activity is no more included into the regional economy.

Our investigations, using mathematic models, have shown that most effective way of development of the area shall be further development of tourism service, including hotels, restaurants, transportation, guide services etc. This sector should be and can be oriented at local labor force. These people are in fact undereducated and having no acquaintance with the contemporary Western level of service, but it must not be considered as a deficiency, because for European tourists (including those from European Russia) it looks like a part of local exotics, especially being usually compensated by sincerity and hearty attitude.

As for agriculture, it seems that it can survive only in the complex with tourism service, as a means of feeding tourists with environmentally pure products, especially meat and fish, inside the same or neighboring peasant households.

As the method of uniting these sectors into one areal complex, well-known concept of industrial clusters can be used. In this case, it should mean an active organizing role of local and regional administrative authorities leaning at the recommendations of academic specialists.

Public support as a tool for the development of information technology at business in the Czech Republic

This article is based on practical experiences of authors from several years of active operations in the field of complex consulting services to all relevant forms of co-financing of public investment and non-investment projects at business. In this contribution public support is viewed as the flow of funds co-financing investment or non-investment projects or as the legally lowering of income tax for corporations that leads to effective cost reduction. Public support ways that are crucial for determining the extent of this kind of intervention in the competition could be divided into two basic forms: general support and selective support. A survey among business organizations showed that some forms of public support are threatening or even breaking the whole concept of public competition and particularly in the SME sector, which many authors consider to be the driving force of regional economic growth. The article is particularly focused on a selective form of public support, which is coming from public competition where the demand for subsidies is usually exceeding the funds allocated for the concrete program.

There are 3 main programs of selective support for businesses in the Czech Republic in the EU's current programming period (2007 - 2013) that are aimed on stimulating implementation and further development of information technologies in business. It is the "Framework Program for support of technology centers and strategic services" (financed from the resources of the Czech Republic), which was aimed at promoting research in the field of ICT and the development of new software. The framework program has been replaced on July 2008 by program "ICT and strategic services" from Operational Program Enterprise and Innovation (OPEI, financed by ERDF), which aims support similar business activities. The next OPEI's program is "ICTs in enterprises" that is focused on the support of the ICT implementation and upgrading in small and medium enterprises.

However, ICT's implementation and development support could be found in other programs that are not directly aimed at ICT. For instance, program

Marketing of OPEI - support the creation of a web site, the Rural Development Plan (financed by EAFRD) - creation of electronic commerce, or "Educa" of Operational Program Human Resources and Employment OPHRE (financed by ESF) - training in the field of ICT. Support of the ICT development in companies is also included in grant programs of various scopes (expansion of manufacturing, R&D, etc.) in the context of large projects.

Although selective support could be seen as not completely fair in terms of competition, the package of higher mentioned tools seem to be very effective for development of the information society for business, particularly in the field of industry and agriculture, that has never been available before. The possibility of double reduction of the income tax base for corporations by R&D costs in the field of ICT could be seen as significant too. This support is quite general and is available after the fulfillment of qualification criteria rather than on the allocated amount of available resources. From this point of view, this support could be perceived to be fairer and more efficient.

Sieci biznesowe i innowacyjność MSP

Aktualnie mocno zarysowującą się w praktyce gospodarczej tendencją, wymuszoną przez narastającą presję ze strony konkurentów, jest podejście zmierzające do ciągłego wprowadzania innowacji, szczególnie w MSP. Pojęcie „innowacja” definiowane jest obecnie w sposób bardzo szeroki i oprócz tradycyjnego jej rozumienia (jako innowacji technicznej ukierunkowanej na wprowadzanie nowych wyrobów), koncentruje się również na innych aspektach, zwracając coraz większą uwagę na sferę organizacyjną. Proces wprowadzania innowacyjnych zmian organizacyjnych zawiera jednak więcej tzw. elementów „miękkich” w porównaniu z procesem rozwoju innowacji produktowych. W praktyce oznacza to, że trudniej jest nim skutecznie zarządzać. Innowacje i innowacyjność to pojęcia współcześnie bardzo popularne i często wykorzystywane w życiu codziennym. Spotyka się takie określenia jak: innowacyjne metody zarządzania czy innowacyjne metody nauczania. W dalszym ciągu głównie jednak pojęcie to w zasadniczym stopniu utożsamiane jest z przedsiębiorstwami, ich produktami, procesami i podejmowanymi działaniami.

Róbert Štefko przekonuje, że innowacyjność przedsiębiorstw małych i średnich jest jednym z istotnych cech zarówno współczesnych gospodarek rozwiniętych jak i rozwijających się, które mogą tworzyć bardzo efektywne Research Area, podobne do CTT (Centrum Transferu Technologii) lub Bieguny Konkurencyjności np. o znaczeniu światowym. Badania dowodzą, że innowacyjność jest obecnie kluczowym czynnikiem decydującym o międzynarodowej konkurencyjności społeczeństwa, gospodarki, przemysłu a przede wszystkim przedsiębiorstw stanowiąc podstawowy warunek ich rozwoju. Innowacyjność i rozwój zaawansowanej technologii jest kluczowym elementem wzrostu największych gospodarek światowych np. Chiny, Indie oraz pojedynczych dynamicznie rozwijających się przedsiębiorstw np. Asseco. Na całym świecie w unowocześnianiu gospodarki każdego kraju niewątpliwie ogromną rolę odgrywają małe i średnie przedsiębiorstwa, których zaletą jest zaangażowanie, elastyczność i dynamizm działania zatrudnionych tam ludzi think-tank. Aby budować i utrwaląć potencjał innowacyjny potrzebują one

jednak odpowiedniego intensywnego wsparcia środowiska, z którego będą mogły czerpać pomoc, wzory, potrzebne zasoby, pracowników i odpowiednie informacje.

Zdaniem R. Štefko z Prešovská Univerzita małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP) to pojęcie coraz częściej pojawiające się w różnego rodzaju raportach o stanie światowej gospodarki. MSP stanowią jeden z ważniejszych elementów gospodarki, który w dużym stopniu wpływa na wzrost gospodarczy i poziom zatrudnienia. Powinny być one również istotnym elementem życia społecznego oraz kreatorem konkurencyjności i innowacyjności gospodarki. MSP są bowiem z swojej natury otwarte na nowe formy integracji w łańcuchu biznesowym, są również głównymi odbiorcami nowoczesnych propozycji nauki, które obecnie promują szanse wynikające z aplikacyjnego wykorzystania algorytmów biologicznych.

SŁAWOMIR KUREK

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

Starzenie się ludności na obszarach przemysłowych w Polsce

Proces starzenia się ludności polegający na zwiększaniu się udziału osób starszych i zmniejszaniu odsetka osób młodych jest charakterystyczny dla współczesnych społeczeństw. W szczególności dotyczy on obszarów przemysłowych, do których migrowała ludność w okresie ich intensywnego rozwoju. Struktura demograficzna tych obszarów była wówczas bardzo młoda, a po zahamowaniu fali imigracyjnej, populacja ta zaczęła się dynamicznie starzeć. Celem opracowania jest zatem przedstawienie stanu zaawansowania poziomu starości demograficznej i dynamiki procesu starzenia się ludności w wybranych ośrodkach i okręgach przemysłowych Polski. Do analizy wzięto pod uwagę obszary intensywnie uprzemysławiane (głównie w latach 1970. i 1980.), związane z hutnictwem, wydobywaniem surowców mineralnych, przemysłem energetycznym czy chemicznym. Sporządzono także prognozy demograficzne ludności tych terenów na tle pozostałych ośrodków w Polsce. Niekorzystne zmiany struktury demograficznej ludności tych obszarów mogą być przyczyną trudności w ich restrukturyzacji czy wdrażaniu nowych technologii.

Analizę zmian w strukturze wieku ludności przeprowadzono w latach spisowych 1970, 1978, 1988, 2002 oraz dla roku 2007, natomiast prognozę starzenia się ludności przedstawiono dla roku 2030. Wykorzystano podstawowe mierniki starości demograficznej jak udział ludności wieku 65 lat i więcej czy indeks starości demograficznej a także mierniki uwzględniające wszystkie grupy wieku takie jak syntetyczny indeks struktury wieku ludności czy dynamiczny indeks zmian w strukturze wieku. Stwierdzono, w takich ośrodkach jak Bełchatów, Jastrzębie-Zdrój, Lubin, Łęczna, Nowa Sarzyna, Police, Polkowice, Połaniec, Żory, odmłodzenie struktury wieku ludności w latach 1980. A następnie, w okresie transformacji społeczno-gospodarczej jej gwałtowne postarzenie. Według prognozy, w 2030 r. ludność tych ośrodków, a także zwarty obszar GOP, będą się charakteryzować wysokim poziomem starości. Na wysoką dynamikę procesu starzenia się ludności na wymienionych obszarach przemysłowych od początku lat 1990. miały wpływ trudna sytuacja na rynku pracy i zmniejszenie natężenia migracji.

KONSTANTIN LIDIN, ANATOL JAKOBSON

Irkutsk State Technical University, Irkutsk State Railway University, Irkutsk

Strategic problems of transition to post-industrial development in a pre-industrial region

During last several years, the authors of the report have taken part in the investigations on strategic planning of regional development in Irkutsk Oblast for the first half of 21-st century. Three scenarios were analyzed in details.

One of them, the conservative one, is based on the existing trends of development. It means that further development of the region will be resource oriented (power, aluminum, timber and so on) as it has been for decades and even for centuries. This scenario is the least efficient and promising but it needs minimum efforts from regional administration.

Although Irkutsk Oblast is usually considered as an industrial region, such a definition looks doubtful and too optimistic. In fact, the existing structure of its economy is more characteristic for pre-industrial predatory societies, being oriented at extracting industries without deep processing, while principle proprietors (earlier sectoral ministries, now trans-national corporations) have their headquarters very far from Siberia and their interests are rather alien to the region.

The second scenario is called “New Industrialization”. It includes restructuring regional industry through deepening of natural resources processing. That is, producing aluminum alloys and products instead of raw aluminum or plywood and furniture instead of timber. This variant is most doubtless but at the same time rather risky from environmental point of view.

The third is based on the idea of transition to post-industrial economics. It means the leading role of services in the development of regional economics. In this variant, the role of intellectual activity grows immensely. While modern industrial technologies in today’s world come usually from remote global centers, in the sphere of services it is impossible. For example, the development of most promising touristic sector needs taking into account the unique specificity of local system of geographic position, climat, history, ethnic culture and image. Without this, there is no chance to achieve competitiveness in a touristic attractivity.

The advantages of this scenario seem obvious. It leads the region to the up-to-date ways of development. It stimulates the development of intellectual potential of local population. It is connected with preservation of the unique natural system of lake Baikal. But in reality this way would demand an enormously deep restructuring of thinking, of mentality, of the whole system of values, which doesn't seem very probable.

An interesting intermediate scenario presumes a specific combination of "New Industrial" and post-industrial ways. In this scenario, the Oblast is divided into two zones, that is, industrial North and post-industrial South.

But in reality, the today's tendencies of regional development are more likely to follow the conservative scenario. It demonstrates that mental inertia is in fact stronger than economic and social factors.

JACEK MAY

Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, Łódź

Czynniki rozwoju gospodarki innowacyjnej w województwie łódzkim

Dyskutowane ostatnio problemy liczby potencjalnych metropolii w Polsce ujawniły, że pod względem poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego Łódź traci dystans do największych miast w kraju. Zahamowaniu uległa dynamika przekształcania struktur gospodarczych, relatywnie spadł poziom życia mieszkańców, a coraz większym problemem stają się procesy depopulacji. Podobne problemy obserwuje się również w zdecydowanej większości miast województwa łódzkiego, zwłaszcza w miastach największych.

Wydaje się, że jedną z dróg wyjścia z tej sytuacji, zwłaszcza w obliczu rozwoju cywilizacji informacyjnej, byłby dynamiczny rozwój gospodarki innowacyjnej. Gospodarka taka dynamizuje przyrost PKB i daje trwałe podstawy rozwoju społeczno-ekonomicznego miast i regionów w perspektywie długookresowej. Wraz z rozwojem endogenicznych i egzogenicznych funkcji miejskich, w tym funkcji metropolitalnych, oferuje atrakcyjne miejsca pracy i poprawę warunków życia mieszkańców. Przyczynia się to do zahamowania procesów depopulacji i kształtuje nowoczesne społeczeństwo informacyjne.

Przedmiotem analizy są wybrane czynniki rozwoju gospodarki innowacyjnej oraz ich wpływ na rozwój społeczno-ekonomiczny miast województwa łódzkiego. Wspomniana analiza ma trzy cele poznawcze. Celem głównym jest diagnozę stanu wybranych czynników rozwoju gospodarki opartej na wiedzy w województwie łódzkim. Celami drugiego rzędu są natomiast: rozpoznanie stanu gospodarki innowacyjnej w regionie łódzkim oraz wpływu tej gospodarki na rozwój społeczno-ekonomiczny województwa oraz jego miast.

Gospodarka oparta na wiedzy może być utożsamiana z gospodarką innowacyjną. W gospodarce tej wiedza naukowa staje się czwartym czynnikiem produkcji, dominującym nad czynnikami klasycznymi czyli ziemią, pracą i kapitałem. Do zasobów wiedzy można zaliczyć nie tylko potencjał sektora B+R, w tym szkół wyższych, ale również wiedzę, kwalifikacje oraz inne cechy społeczności lokalnych tworzące na danym obszarze kapitał społeczny. Szkoły wyższe mają przy tym dwojaką rolę. Z jednej strony są miejscem prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, z drugiej natomiast przyczyniają się do

kształtowania kapitału społecznego. Zasoby wiedzy umożliwiają rozwój działalności innowacyjnej i projektowej, która ma największy udział w łańcuchu wartości dodanej. Działalność innowacyjna obejmuje przy tym nie tylko innowacyjne produkty i procesy ale również innowacje organizacyjne i marketingowe.

Czynnikami rozwoju gospodarki innowacyjnej są wobec powyższego te czynniki, które ułatwiają rozwój miejscowych zasobów wiedzy albo ułatwiają import tych zasobów np. w postaci lokalizacji przedsiębiorstw innowacyjnych. Jednakże istota gospodarki innowacyjnej rodzi konieczność traktowania czynników jej rozwoju w kategoriach odmiennych niż klasyczne czynniki lokalizacji. Wydaje się, że czynniki rozwoju gospodarki opartej na wiedzy należy rozpatrywać w ujęciu teorii sieci przemysłowych oraz postfordowskiego modelu elastycznej organizacji produkcji. W takim ujęciu czynniki rozwoju gospodarki opartej na wiedzy można podzielić na wyposażenie instytucjonalne, wyposażenie społeczne oraz wyposażenie infrastrukturalne, głównie w zakresie dostępności komunikacyjnej.

W analizie do wyposażenia instytucjonalnego zaliczono: usługi dla przedsiębiorstw (otoczenia biznesu), instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości w tym Łódzką Specjalną Strefę Ekonomiczną oraz działania instytucji rządowych i samorządowych, a także jednostki badawczo-rozwojowe i szkoły wyższe. W wyposażeniu społecznym uwzględniono natomiast: wykształcenie społeczeństwa, cechy określane jako kultura korporacyjne w tym tworzenie środowiska zaufania oraz poczucie tożsamości terytorialnej. Cechy te są cechami społeczeństwa informacyjnego zdolnego do tworzenia „gospodarki uczącej się”.

Skutki działania czynników rozwoju gospodarki opartej na wiedzy podzielono na trzy grupy. Do pierwszej z nich należą lokalizacje i rozwój przedsiębiorstw wysokiej i średnio-wysokiej techniki oraz innowacyjne formy organizacji i adaptacji przedsiębiorstw. Druga grupa obejmuje nowe formy organizacji i koncentracji przestrzennej działalności gospodarczej w postaci okręgów marshallowskich i sieci gospodarczych. W kontekście wspomnianych nowych form organizacji przestrzennej gospodarki należałoby, w opinii autora przedyskutować zasadność używania pojęcia klastrów. Do trzeciej grupy skutków należą: wpływ przedsiębiorstw średniej i średnio-wysokiej techniki na zmiany struktur gospodarczych i społeczno-przestrzennych odpowiednich miast i całego województwa.

Analiza stanu gospodarki innowacyjnej w województwie łódzkim upoważnia do wyciągnięcia następujących wniosków o charakterze ogólnym:

- 1) czynniki rozwoju gospodarki innowacyjnej oraz skutki ich działania powiązane są ze sobą siecią relacji zwrotnych i są współzależne;

- 2) potencjał gospodarki innowacyjnej w województwie łódzkim charakteryzuje się średnim poziomem w skali kraju;
- 3) gospodarkę innowacyjną w regionie łódzkim charakteryzuje ponadto silne niezrównoważenie struktury przestrzennej polegające na dominującej koncentracji w Łodzi;
- 4) taki stan jest zarówno skutkiem jak i jedną z przyczyn peryferyzacji zewnętrznych obszarów województwa;
- 5) w porównaniu z pozostałymi wielkimi miastami rozwój gospodarki innowacyjnej w samej Łodzi nie jest zbyt silny, co daje Łodzi w zależności od przyjętych wskaźników 6 albo 7 miejsce w kraju;
- 6) wydaje się, że wyczerpują się wewnętrzne siły rozwoju gospodarki innowacyjnej w województwie łódzkim;
- 7) nowe impulsy dla rozwoju gospodarki innowacyjnej w regionie łódzkim mogą przynieść: poprawa położenia województwa w krajowej sieci komunikacyjnej, promocja i rozwój wy-specjalizowanych, unikalnych w skali kraju kierunków kształcenia, rozwój środowiska zaufania ułatwiający powstawanie sieci przemysłowych oraz lepsze wykorzystanie pomocowych funduszy Unii Europejskiej.

ROMAN MATYKOWSKI, ANNA TOBOLSKA

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań

Dojazdy do pracy do zakładów przemysłowych XXI wieku: sposoby analizy oddziaływania w kontekście przestrzennym

Intensywna „kolonizacja” przemysłu polskiego przez korporacje międzynarodowe, która rozpoczęła się w ostatniej dekadzie XX wieku doprowadziła do zmian w jego strukturze przestrzennej zarówno na poziomie całego kraju, jak również w układach lokalnych i regionalnych. Nowe inwestycje zagraniczne wielkich firm międzynarodowych poprzez zakup prywatyzowanych zakładów lub typu greenfield spowodowały przerwanie starych układów kooperacyjnych czy zaopatrzeniowych i wykształcenie nowych powiązań przestrzennych między zakładami i ich otoczeniem. Kształtowanie się nowych relacji, szczególnie przestrzennych jest jednak procesem długofalowym, stąd perspektywa końca pierwszej dekady XXI wieku wydaje się dobrym momentem do podjęcia próby sformułowania pewnych uogólnień. Wydaje się, że analiza powiązań przestrzennych tych nowych zakładów, powstałych w wyniku inwestycji zagranicznych, powinna w pierwszym rzędzie dotyczyć dojazdów do pracy. Dojazdy do pracy są bowiem jednym z najlepszych mierników zasięgu oddziaływania zakładu przemysłowego, ponadto są pierwszą i najbardziej podstawową więzią nowego zakładu w swoim nowym otoczeniu i społeczności lokalnej, a w rezultacie mogą wskazywać na stopień jego zakorzenienia (embeddedness) w regionie. Z dotychczasowych doświadczeń i ustaleń teoretycznych wynika, że to rynek pracy, jego wielkość i struktura, był jednym z najważniejszych czynników lokalizacji nowych zakładów przemysłowych. Jednak bliższa analiza pojedynczych firm należących do korporacji międzynarodowych wskazuje na zmianę rangi tego czynnika i wyparcie go na drugorzędną pozycję przez korzyści oferty inwestycyjnej proponowanej inwestorom zagranicznym przez władze lokalne. Jako przykłady takich firm zostaną wykorzystane w niniejszym opracowaniu zlokalizowane w naszym kraju oddziały dwóch międzynarodowych koncernów: Swedwood International Ltd. oddział w Chlstawie (w gminie Zbąszynek, województwo lubuskie)

i niemieckiego Volkswagena, oddział Volkswagen Motor Polska w Polkowicach (województwo dolnośląskie).

W analizach dojazdów do pracy zwraca się najczęściej uwagę na dwa czynniki kształtujące wielkość tych dojazdów w kontekście przestrzennym. Należą do nich różnie pojmowana odległość od zakładu pracy oraz kierunek. Oddziaływanie odległości na natężenie dojazdów można określić poprzez konkretyzację różnych postaci modelu grawitacji (w tym w ujęciu klasycznym - z uwzględnieniem selektywnego zasięgu oddziaływania lub interakcji w układzie strefowym). Innym prostszym sposobem charakterystyki dojazdów jest określenie koncentracji ich natężenia w układzie koncentrycznych stref wokół zakładu pracy. Z kolei do analizy ukierunkowania dojazdów może posłużyć już tradycyjna analiza wektorowa lub modyfikacje metody centrograficznej w postaci (standardowego odchylenia elipsy, wektora przesunięcia, itp.).

GRZEGORZ MICEK
Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Relacyjna geografia ekonomiczna – próba operacjonalizacji podejścia w warunkach polskich

W pracy przedstawiono główne założenia relacyjnej geografii ekonomicznej powstałej w wyniku krytyki uproszczonej analizy powiązań między głównymi agentami (przedsiębiorstwami zagranicznymi i krajowymi, władzami lokalnymi, regionalnymi i państwowymi, organizacjami ponadnarodowymi, związkami zawodowymi, itp.) stymulującymi rozwój lokalny i regionalny. Geografia powiązań podejmuje problem oddziaływania zmiennych konfiguracji władzy na układy przestrzenne. Yeung (2005) uważa, że podejście relacyjne pozwala, w alternatywny wobec neoklasycznego sposób, zrozumieć jeden z głównych przedmiotów badań współczesnej geografii ekonomicznej, tj. rozwój regionalny. W nowym nurcie geografii ekonomicznej zwraca się uwagę na dynamiczny charakter relacji, kształtowanych przez nowe wydarzenia, często o charakterze szokowym. Podkreśla się znaczenie czasowo-przestrzennej zmienności relacji władzy w procesach rozwojowych. Wprowadza się pojęcie geometrii powiązań jako przestrzennego układu heterogenicznych relacji władzy. To właśnie ujęcie dynamiczne odróżnia podejście relacyjne od statycznej analizy powiązań. Od podejścia instytucjonalnego odróżnia geografii powiązań położenie większego nacisku na sposoby pozyskiwania i utrzymywania władzy dzięki zmieniającej się geometrii powiązań. W ramach relacyjnej geografii prowadzi się analizę stabilności powiązań pomiędzy różnymi agentami.

Przedstawiono aktualną debatę prowadzoną nad możliwościami wykorzystania podejścia relacyjnego w badaniach empirycznych (Yeung 2005, Sunley 2008). Głównym zarzutem, z którym spotyka się relacyjna geografia ekonomiczna jest nierozwiązanie problemu operacjonalizacji cech opisujących zmienność geometrii powiązań. W pracy nastąpi próba zmierzenia się z tak skierowaną krytyką poprzez prezentację propozycji badań lokalnego i regionalnego oddziaływania dużych inwestycji w tzw. Nowej Gospodarce.

Literatura:

Yeung H.W.-Ch., 2005, *Rethinking relational economic geography*, Transactions of Institute of British Geographers, 30, 37-51.

Sunley P., 2008, *Relational economic geography: A partial understanding or a new paradigm?*, Economic Geography, 84, 1, 1-26.

MIŁOSZ MISZCZYŃSKI
Uniwersytet Jagielloński, Kraków

The emerging knowledge economy – the analysis of the issues and possible outcomes of the informational age

The process of the transition to the new, turbulent, ambiguous economy has been widely recognized both by academics and executives. In contrast to the industrial era the new environment demands a different range of responses in many aspects of business and academic practice. A new set of assumptions is needed in order to understand and navigate in the new systemic conditions, both by the individuals, business organizations and institutions. Sustaining a competitive advantage is highly dependable on the understanding of the basic processes and functions of the industries. Thus, without understanding the wide economic context, it is not possible to compete or navigate in it.

This work aims to analyse the factors related to the new socio-economical situation based on technological development, as well as globalization and increasing role of creativity and innovation. Paper's main arguments are derived from the phenomena such as mass production, the issues of differentiation, the role of innovation, the nature of the competition and the changing role of the services and the transforming structure of the industries.

The main purpose of the paper is to propose an incorporation of the new economic paradigm - the 'emergent worldview' and, by its assumptions, assess and justify the ongoing changes in the industrial sectors' structure and nature and stress the bilateral impacts between the knowledge economy and business environment. By using the notions rooted in evolutionary biology and physics the paper aims to explain the selected rules of the new era such as red queen race or strange attractor and propose a new understanding toolbox.

Basing on the examples from the business life the paper includes a spectrum of the critical examples to the presented theory.

Czasoprzestrzenne zróżnicowanie przemieszczania się zasobów kapitału ludzkiego transportem kolejowym w Polsce na tle wybranych relacji na świecie w dobie rozwoju społeczeństwa informacyjnego

Zasoby kapitału ludzkiego rozumiane jako zasoby wiedzy, umiejętności, kreatywności, zdrowia oraz energii życiowej zawarte w każdym człowieku i społeczeństwie jako całości są jednym z najważniejszych elementów warunkujących rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Według Z. Ziolo (2008) nasilające się procesy rozwoju cywilizacyjnego, przejawiające się w przechodzeniu z industrialnej do postindustrialnej fazy rozwoju do fazy społeczeństwa informacyjnego, stwarzają nowe uwarunkowania dla funkcjonowania różnorodnych podmiotów gospodarczych i instytucji, a także wymagają kształtowania nowych postaw społecznych i kulturowych władz samorządowych, grup społecznych i poszczególnych osób.

W rozwoju społeczeństwa informacyjnego bardzo ważną rolę odgrywa dostęp do wiedzy i informacji zarówno teoretycznej (publikacje naukowe) jak i wiedzy praktycznej (umiejętności wykorzystania wiedzy teoretycznej).

W myśl powyższego stwierdzenia przedmiotem referatu jest szybkość przemieszczania się zasobów kapitału ludzkiego w Polsce przy wykorzystaniu kwalifikowanego transportu kolejowego (PKP INTERCITY) na tle wybranych relacji na świecie. W referacie zaprezentowano czasy przejazdów osób na najważniejszych relacjach w kraju oraz dystans jaki pokonywany jest w danym czasie w Polsce i na wybranych relacjach na świecie.

Transport kolejowy w dobie rozwoju sieci szybkich połączeń kolejowych zaczął odgrywać coraz większe znaczenie w transporcie osób w relacjach do 1000 km, gdzie skutecznie konkuruje z transportem lotniczym. Zaletą transportu kolejowego jest fakt, że łączy centra największych miast, bez konieczności wygospodarowywania dodatkowego czasu na dotarcie do dworców oraz czasochłonnej odprawy, która ma miejsce w przypadku transportu lotniczego.

Kwalifikowany transport kolejowy w Polsce, czyli najwyższy segment kolejowych przewozów pasażerskich reprezentowany jest przez usługi spółki

PKP Intercity. Spółka ta oferuje przejazdy pociągami objętymi obowiązkiem rezerwacji miejsc. Najważniejszymi krajowymi relacjami cechującymi się największym obciążeniem przewozów pasażerskich są połączenia z Warszawy do największych miast Polski. Połączenia te obsługiwane są przez pociągi IC i EC. Czasy przejazdów oraz odległości pomiędzy miastami wynoszą odpowiednio:

- Warszawa – Poznań (306 km; 2:57 h; 104 km/h),
- Warszawa – Kraków (292 km; 3:00 h; 97km/h),
- Warszawa – Katowice (298 km; 3:00 h; 99 km/h),
- Warszawa – Gdańsk (329 km; 4:23 h; 75 km/h),
- Warszawa – Wrocław (476 km; 5:13 h; 90 km/h),
- Kraków – Wrocław (268 km, 4:01 h; 67 km/h).

Kolejowe przewozy pasażerskie w Polsce pod względem szybkości przejazdu pomiędzy największymi miastami nie należą do konkurencyjnych w stosunku do najważniejszych relacji na kolejach europejskich. Rozwój szybkich kolei w krajach zachodniej Europy spowodował wzrost prędkości handlowej na wybranych trasach do ponad 200 km/h.

- Paryż – Marsylia (750 km; 3:02 h; 248 km/h),
- Paryż – Lyon (430 km; 1:57 h; 220 km/h),
- Paryż – Strasbourg (450 km; 2:17 h; 197 km/h),
- Paryż – Bruksela (314 km; 1:22 h; 230 km/h),
- Paryż – Londyn (492 km; 2:15 h; 219 km/h),
- Madryt – Sewilla (471 km; 2:30 h; 189 km/h),
- Madryt – Barcelona (625 km; 2:43 h; 230 km/h),
- Rzym – Neapol (220 km; 1:27 h; 150 km/h).

Rozwój połączeń kolejowych osiągających prędkości handlowe rzędu 230-250 km/h z powodzeniem konkuruje z transportem lotniczym co wyraża się w likwidacji bądź ograniczeniu liczby połączeń lotniczych na danych trasach. Linie: Paryż – Londyn; Londyn – Bruksela; Paryż – Lyon; Paryż – Marsylia to przykłady skutecznej walki o klienta z transportem lotniczym.

Porównując to z warunkami w Polsce, gdzie nie ma odcinka linii kolejowej, na którym można by podróżować szybciej niż 200 km/h a prędkości maksymalne uzyskiwane przez pociągi w Polsce to 160 km/h pozostaje nam jako klientom czekać na rok 2010, w którym rynek przewozów kolejowych zostanie uwolniony.

MACIEJ J. NOWAK

Akademia Rolnicza, Szczecin

Goleniowski Park Przemysłowy jako przykład aktywnej polityki przestrzennej prowadzonej w gminie

Referat dotyczy problematyki związanej z funkcjonowaniem Goleniowskiego Parku Przemysłowego oraz znajdującej się na jego terenie podstrefy Kostrzyńsko – Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Po dokonaniu analizy przepisów prawnych związanych z funkcjonowaniem parków przemysłowych i specjalnych stref ekonomicznych, przeprowadzono charakterystykę Goleniowskiego Parku Przemysłowego, koncentrując się na jego funkcjach, przeznaczeniu i stosowanych przez zarządzających instrumentach gospodarowania. Ponadto, na podstawie danych uzyskanych z badań własnych, zaprezentowano najważniejsze decyzje (również ekonomiczne) związane ze sprzedażą gruntów na terenie parku oraz przeanalizowano je w związku z zasadami aktywnej polityki przestrzennej.

Każda jednostka samorządu terytorialnego, w szczególności gmina, może prowadzić bierną lub aktywną politykę przestrzenną. O ile bierna polityka przestrzenna (występująca w większości polskich gmin) polega na doraźnym funkcjonowaniu, bez podejmowania istotnych decyzji z inicjatywy danej jednostki samorządowej, o tyle aktywna polityka przestrzenna łączy się z funkcjonowaniem władz samorządowych jako podmiotu przyciągającego inwestycje przy wykorzystaniu zróżnicowanych instrumentów. Przykładem gminy prowadzącej aktywną politykę przestrzenną może być położona w województwie zachodniopomorskim gmina Goleniów, na terenie której funkcjonuje Goleniowski Park Przemysłowy oraz specjalna strefa ekonomiczna. Goleniowski Park Przemysłowy oraz specjalna strefa ekonomiczna stanowią instrument rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy. Warto zaznaczyć, że samo założenie organizacyjnej konstrukcji parku przemysłowego nie wyczerpuje znamion definicji aktywnej polityki przestrzennej: niezbędne jest również dalsze działanie władz samorządowych w kierunku odpowiedniego rozwoju parku i co za tym idzie, przedsiębiorczości na terenie gminy.

Goleniowski Park Przemysłowy ma powierzchnię 305 hektarów, przeznaczonych pod obiekty produkcyjne i usługi przemysłowe (przedmiotowo związane z przemysłem dominującym na terenie gminy Goleniów). Na terenie

parku od roku 2005 funkcjonuje ponadto licząca 36 hektarów Specjalna Strefa Ekonomiczna, będąca podstrefą Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na terenie parku zostały już rozpoczęte inwestycje przez przedsiębiorców zajmujących się m. in. produkcją żywności, opakowań, tapet, przyczep, naczip transportowych oraz łopat dla siłowni wiatrowych. Niewątpliwie na duże zainteresowanie przedsiębiorców duży wpływ ma położenie parku i strefy na terenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (około 35 km od Szczecina). Zgodnie z „Programem Pomocy Regionalnej Dla Przedsiębiorców Inwestujących Na Terenie Gminy Goleniów”, przedsiębiorcy, którzy zainwestują na terenie gminy po raz pierwszy, zwolnieni są z podatku od nieruchomości za grunty, budynki i budowle w pierwszym roku w 100%, a w drugim roku w 50%. Z podatku zwalniani są również przedsiębiorcy, którzy inwestują wysoką kwotę i zapewniają określoną ilość miejsc pracy.

VÁCLAV NOVÁK, ŠÁRKA PALCROVÁ, VÁCLAV TOUŠEK
*The Regional Authority of the Vysocina Region, Regionální Rozvojová Agentura
Vysočina z.s.p.o., Palacký University, Olomouc*

Wpływ przemysłu i usług na rozwój regionalny obszarów peryferyjnych Republiki Czeskiej (na przykładzie województwa Vysočina)

W ciągu ostatnich lat odnotować można większe zainteresowanie wśród geografów czeskich badaniami nie tylko pogranicza, ale również tak zwanymi peryferiami wewnętrznymi z naciskiem na odkrycie ścieżek, które doprowadziłyby do akceleracji rozwoju regionalnego tych obszarów. Chodziło przede wszystkim o projekty finansowane poprzez Agencję Grantową Republiki Czeskiej, na przykład „Pozycja pogranicza w rozwoju regionalnym Republiki Czeskiej biorąc pod uwagę integrację RCz w struktury europejskie”, „Obszary peryferyjne Republiki Czeskiej jako część składowa polaryzacji przestrzeni w kontekście integracji europejskiej” oraz „Migracje robocze jako część składowa międzynarodowego (transgranicznego) rynku pracy RCz w kontekście integracji europejskiej”. Na rozwiązaniu tych projektów uczestniczyli geografowie z wielu czeskich i morawskich uniwersytetów. Stwierdzili, że tymczasem kiedy to w strefie pogranicza Czech i Bawarii odnotowany został najbardziej dynamiczny rozwój dla czeskiego pogranicza, to inaczej zachowują się obszary peryferii wewnętrznej, a zwłaszcza regiony województwa Vysočina – tereny znajdujące się na odcinku między aglomeracjami miejskimi Pragi i Brna. Największym miastem regionu jest Jihlava (około 50 tys. mieszkańców), miasto wojewódzkie, które jeszcze parę lat wstecz nie za bardzo wpływało na rozwój gospodarczy nowego województwa (województwo Vysočina istnieje wg nowego podziału administracyjnego od 2000 r.).

Celem artykułu jest pokazanie, iż miasto Jihlava stopniowo przyczynia się do zintegrowania terenów województwa. Uzyskaniem statusu miasta wojewódzkiego Jihlava w bardzo znaczący sposób umocniła swoje funkcje administracyjne wobec zaplecza miasta, jednakże dla umocnienia swojego wpływu w systemie osadniczym województwa bardziej widoczne jest umocnienie funkcji gospodarczej miasta. Powodem do takiego wzmocnienia pozycji miasta były bezpośrednie inwestycje zagraniczne w ramach przemysłu

miasta, i to jak w drugiej połowie lat 90-tych XX wieku, tak i w czasie obecnym. Decydujący udział miały inwestycje w kierunku rozwoju firmy Robert Bosch GmbH ze Stuttgartu. Firma Bosch Diesel, która zajmuje się produkcją pomp dla motorów diesla, zatrudnia obecnie 6,2 tys. pracowników i jest to trzeci największy pracodawca w czeskim przemyśle przetwórczym (1 miejsce Škoda Auto Mladá Boleslav, 2 miejsce ArcelorMittal Ostrava). Firma Robert Bosch była dalej udziałowcem w 50 % inwestycji drugiej co do wielkości inwestycji przemysłowej typu „green field” na terenach miasta – firma Automotive Lighting, zajmująca się produkcją świateł dla samochodów. Ta firma z kolei zatrudnia 1,8 tys. pracowników i przewiduje, że do dwóch lat wzrośnie liczba miejsc pracy o dalsze 400. W przypadku obu firm pracownicy otrzymują ponadprzeciętne zarobki, co czyni firmy bardzo interesującymi. Z tego też powodu stale więcej osób dojeżdża do pracy do miasta Jihlavy.

Szczegółowa analiza struktury wykształcenia zatrudnionych jednakże pokazała stosunkowo wysoki udział osób o niższym wykształceniu, co sygnalizuje, że chodzi bardziej o fabryki typu montowni bez ścisłych więzi na własną bazę innowacji technicznej. Aktualny kryzys światowego sektora finansowego bardzo istotnie zaczyna wpływać na przemysł samochodowy, w tym także na ich czeskie firmy dostawcze. Na podstawie licznych ocen wynika, że w RCz może być zwolnionych aż 20 tys. pracowników przemysłu samochodowego w ciągu jednego roku (z ogólnej liczby zatrudnionych 120 tys.). To najprawdopodobniej wpłynie również na przyszłość obu powyżej wymienionych firm dostarczających urządzenia dla przemysłu samochodowego. Jedynym lekiem jest dywersyfikacja produkcji, a zwłaszcza rozwój usług. Narastanie liczby zatrudnionych w usługach miasta Jihlava pokazuje, że powolne zwalnianie pracujących w obu największych firmach przemysłowych na terenach miasta nie musi koniecznie oznaczać załamanie rynku pracy, wręcz odwrotnie można spodziewać się dalszego wzmocnienia pozycji miasta wojewódzkiego na tle rozwoju nowych usług.

PAVEL PTÁČEK
Palacký University, Olomouc

The role of foreign direct investment in establishing of knowledge economy in the Czech Republic: the case of knowledge intensive business services

Over last five years or so we can witness substantial changes in economic and geographical structures of national economies of new member states of the EU leading hopefully from branch plant economies towards high-road strategy of their socioeconomic development. The paper is dealing with emerging sector of knowledge economy – knowledge intensive business services (KIBS) in the context of broader transition process with using the theoretical framework borrowed from institutional economy and new economic sociology in a geographical context. Substantial role on the way towards knowledge based economy (KBE) is played by KIBS. The most important actors influencing this process in new European Union (EU) member states are foreign direct investment (FDI) and institutional setting on national and EU level. An example of successful connection between FDI in KIBS and public infrastructure is presented on the Czech state level in comparison with other Visegrad countries. A case study of Brno is investigated in more detail (connection between public and private institutions, role of FDI, type of jobs created, embeddedness, etc.). At the end are raised again more general questions about inter-regional differences caused by this type of emerging economy and its importance for international and global competitiveness.

TOMASZ RACHWAŁ

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

Funkcje przedsiębiorstw przemysłowych w procesie budowy gospodarki opartej na wiedzy i kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego

Procesy globalizacji gospodarki światowej oraz transformacji społeczno-ekonomicznej stwarzają nowe warunki funkcjonowania przedsiębiorstw przemysłowych jako podstawowych elementów struktury gospodarczej. Przedsiębiorstwa, aby zachować przewagę konkurencyjną na rynku, muszą dostosować się do nowych warunków otoczenia krajowego i międzynarodowego. W efekcie przekształceniu ulegają dotychczasowe powiązania kooperacyjne, produkcyjne, informacyjne, kapitałowe przedsiębiorstw, a także kierunki przepływów wytwarzanych przez nie dóbr (towarów i usług) w różnych układach przestrzennych, od skali globalnej przez międzynarodową, krajową, regionalną do lokalnej. Chcąc zapewnić sobie możliwości rozwoju, wiele przedsiębiorstw działających dotychczas na rynkach lokalnych, regionalnych i krajowych musi podjąć decyzje o umiędzynarodowieniu swojej działalności.

Zdobywanie i utrzymywanie pozycji konkurencyjnej na rynkach międzynarodowych wymaga jednak uwzględnienia w strategii funkcjonowania przedsiębiorstw przemysłowych nowych zjawisk jakie pojawiają się w rozwoju społeczno-gospodarczym, związanych z rosnącą rolą nauki, prac badawczo-rozwojowych i innowacyjności oraz szybkimi zmianami technologicznymi, szczególnie w zakresie technik telekomunikacyjno-informacyjnych. W przechodzeniu od fazy industrialnej przez postindustrialną do fazy informacyjnej rozwoju cywilizacyjnego funkcje wiodące w gospodarce przestają już spełniać przedsiębiorstwa bazujące głównie na zasobach surowcowych czy zasobach pracy, ale przejmują je przemysły bazujące na wiedzy, zaliczane do tzw. sektorów zaawansowanej technologii. Wpływa to na zmiany w strukturze przestrzennej i branżowej (działowej) przemysłu w układach gospodarczych różnej skali.

W wyniku procesów automatyzacji i mechanizacji produkcji przedsiębiorstwa te tracą bowiem swoje znaczenie w aktywizacji zasobów siły

robotycznej. Coraz większą rolę zaczynają natomiast odgrywać w zakresie podnoszenia jakości kapitału ludzkiego, jak i generowaniu innowacji poprzez pobudzanie rozwoju zaawansowanych prac badawczo-rozwojowych i związanego z nimi sektora nauki i edukacji. Przyczynia się to do przyspieszenia postępu technologicznego i w konsekwencji dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego. Przedsiębiorstwa przemysłowe wpływają również na generowanie efektów mnożnikowych w rozwoju układów przestrzennych różnej skali, w szczególności w zakresie rozwoju przedsiębiorstw z innych sektorów (dostawców usług, a także działalności niepowiązanych poprzez tzw. dochodowe efekty mnożnikowe, związane z generowaniem wzrostu siły nabywczej ludności). Procesy te są intensyfikowane w wyniku odchodzenia od modelu fordowskiego masowej produkcji do nowego paradygmatu techniczno-ekonomicznego, opartego na elastycznej produkcji, dla którego charakterystyczne są procesy relokacji działalności, *outsourcingu* bądź *offshoringu* czy tzw. *spin-off*, czyli zakładania nowych firm przez pracowników opuszczających dotychczasowe przedsiębiorstwa.

TOMASZ RACHWAŁ, KRZYSZTOF WIEDERMANN, WIOLETTA
KILAR

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

Rola przemysłu w gospodarce układów regionalnych Unii Europejskiej

We współcześnie zachodzących przemianach w gospodarce światowej, związanych z przechodzeniem od industrialnej przez postindustrialną do informacyjnej fazy rozwoju cywilizacyjnego, istotnym zagadnieniem badawczym stają się procesy dostosowawcze różnorodnych układów gospodarczych do zmieniających się uwarunkowań rozwoju gospodarczego, związanych głównie z nasilającymi się procesami globalizacyjnymi i integracyjnymi. W efekcie dochodzi do przebudowy sektorowej struktury gospodarczej, w której działalność przemysłowa, będąca podstawową bazą ekonomiczną w fazie industrialnej, ustępuje działalności usługowej, w szczególności w działalności związanej z nauką i oświatą. Prowadzi to do konieczności przebudowy dotychczas ukształtowanych struktur przestrzennych i branżowych przemysłu oraz zmian jego funkcji w rozwoju gospodarczym układów przestrzennych różnej skali, od układów lokalnych, przez regionalne po krajowe i międzynarodowe. W tej sytuacji zmieniające się warunki gospodarowania prowadzą do wzrostu różnicowań w poziomie rozwoju układów regionalnych Unii Europejskiej, istotne wydają się pytania o rolę jaką pełni przemysł w tej nowej fazie rozwoju cywilizacyjnego.

Działalność przemysłowa w większości regionów krajów wysokorozwiniętych gospodarce zmniejsza swoją funkcję w zakresie aktywizacji zasobów pracy, co jest konsekwencją wzrastającej mechanizacji i automatyzacji produkcji, to należy zwrócić uwagę, że w obecnej fazie rozwoju nie jest to już jedyna podstawowa funkcja jak pełni przemysł w gospodarce układów regionalnych.

W świetle przedstawionych przesłanek celem referatu jest przedstawienie różnicowania przestrzennego przemian potencjału przemysłowego oraz zmian udziału przemysłu w gospodarce układów regionalnych Unii Europejskiej (w świetle mierników zatrudnienia i wartości dodanej brutto), a także określenie różnicowania cech zasobów kapitału ludzkiego w przemyśle jako czynnika

przewagi konkurencyjnej układów regionalnych Unii Europejskiej. W celu określenia funkcji przemysłu w budowie gospodarki opartej na wiedzy określono związki między wysokością nakładów inwestycyjnych w przemyśle, a potencjałem zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej. W pracy podjęto także próbę analizy relacji między oceny przydatności poszczególnych mierników i wskaźników rozwoju przemysłu do określenia ich roli w gospodarce układów regionalnych w warunkach nasilających się procesów globalizacji i integracji europejskiej fazy informacyjnej rozwoju cywilizacyjnego. Określenie przydatności analizowanych wskaźników może mieć istotne znaczenie aplikacyjne zarówno dla potencjalnych inwestorów oraz kadry zarządzającej przedsiębiorstw przemysłowych planujących rozwijać działalność czy też podejmować działania restrukturyzacyjne w zakresie dostosowania określonych rodzajów produkcji do miejsca jej prowadzenia, jak i dla instytucji zajmujących się planowaniem rozwoju układów krajowych, regionalnych czy lokalnych.

Kształtowanie struktur przestrzennych sektora przemysłu i usług według poziomów techniki na przykładzie województwa dolnośląskiego

Współczesne procesy społeczno-gospodarcze wymuszają wzrost znaczenia dziedzin, które w dużej mierze opierają się na intensywnym wykorzystaniu wiedzy. Dotyczy to przede wszystkim sektora przemysłu i usług.

Celem opracowania była analiza liczby i struktury podmiotów gospodarczych oraz pracujących w obrębie działów sektora przemysłu i usług według tzw. poziomów techniki (zgodnie z klasyfikacjami stosowanymi przez OECD). Ponadto dokonano analizy uwarunkowań powstawania podmiotów gospodarczych o wysokim, średnim oraz niskim poziomie techniki oraz intensywności badań i rozwoju. Zbadano również wzajemne relacje przestrzenne między występowaniem jednostek poszczególnych grup podmiotów gospodarczych a wybranymi wskaźnikami określającymi potencjał innowacyjny regionu (np. kapitał ludzki, kapitał społeczny, poziom rozwoju przedsiębiorczości, instytucji otoczenia biznesu). Badanie przeprowadzono w odniesieniu do powiatów (Nuts 4) dla województwa dolnośląskiego w 2004 roku.

Analiza wykazała, iż ogólne uwarunkowania powstawania jednostek o najwyższym poziomie intensywności badań i rozwoju w obrębie sektora przemysłu i usług stają się podobne. Rozwój podmiotów przemysłu wysokiej techniki związany jest przy tym z poziomem rozwoju usług ogółem. Wielkość tej współzależności wzrasta wraz z intensywnością badań i rozwoju w obrębie sektora III (usługi high tech oraz oparte na wiedzy). Zasadniczym czynnikiem warunkującym powstawanie nowych podmiotów gospodarczych oraz wzrost liczby pracujących w obrębie grupy jednostek przemysłowych wysokiej techniki oraz usług high tech był ogólny wzrost wskaźnika przedsiębiorczości obserwowany w województwie dolnośląskim.

TETYANA SKUTAR
National University, Chernivtsi

The importance of service sector in social and economic development informatization

Owing to the problems of exhaustion of material and energetic resources, sharpening of ecological crisis the task of new models of social and economic development creation is set. Therefore the special importance in the process of public recreation is acquired by information as a specific factor of high-quality changes in life standards of society. Information is a sum total of knowledge, some data on the material and spiritual world, its regularities and progress trends. Information exactly is a product which making enables an economy to remain in the ecological limits of material and technical thresholds of self-regulation of the natural systems. Information is the unique natural essence (unlike substances and energy), which "expense" (that removal, but not extraction) among natural systems is not only destructive to them, but vice versa, enables to promote the level of ecological exquisiteness and perfection of production, as it allows to approach the efficiency of natural systems (Melnik).

Today we observe the establishment of postindustrial civilizations that is proved by the volume growth of information services in the economy of the developed countries and the employability in this sphere. One of the main consumers of information product is industry, as the introduction of innovations allows to promote labor productivity, to reduce material- and energetic expenses on the commodities, and consequently, to decrease production expenses. In some economically developed states, in particular in Japan, over 60% of scientific researches are financed by the private sector. Major corporations (in particular their scientific and designer subsections), scientific sectors of universities, state institutes, laboratories, experimental stations, are engaged in the production of innovative products (Vergun). Though for industrial enterprises information is a production resource and factor of competitive activity, for scientific research institutions it is a kind of goods, that is why on the one hand they are interested in working out of close economic relationship and connections with production enterprises as due to the last their scientific developments grow into a market product. A special role in advancement of new scientific and technical investigations from research to production sector belongs to service facilities that

are called to solve legal problems, are engaged in guarantee and service maintenance of new equipment, production of publicity goods (booklets, placards, brochures etc), organization of courses of studies for enterprises and organizations, conducting of fairs, exhibitions and sales, auctions and other activities. Converting of information into an economic resource changes positions of man in the process of public production: the economic significance of labor resources grows because only a man is able to produce new knowledge.

Therefore, the development of intellectual, creative capabilities of an individual becomes the necessary condition of society development in the whole. Owing to this in future the capital investment in the sphere of services will be increased, special financing growth is expected in the sphere of education, medicine, culture, tourism, and so on; in fact the developed sphere of services provides the stable recreation of population and labour force.

Ewolucja przemysłu zaawansowanych technologii i sektora informatycznego (IT) w Finlandii

Celem artykułu jest przedstawienie głównych przemian i ich źródeł jakie zaszły w przemyśle zaawansowanych technologii i sektorze informatycznym w Finlandii (IT). W ostatniej dekadzie XX wieku Finlandia przebojem weszła do ścisłej czołówki państw rozwijających gospodarkę opartą na wiedzy, stając się tym samym jednym z liderów społeczeństwa informacyjnego. Spektakularnym tego przejawem może być to, że w ostatnich latach w rankingach najbardziej rozwiniętych technologicznie krajów, a także najbardziej konkurencyjnych gospodarek Finlandia zajmowała czołowe miejsca (wyprzedzając m.in. Stany Zjednoczone). Tak zwany fiński model społeczeństwa informacyjnego (Castells, Himanen 2002) charakteryzuje się: (1) rozbudowanym i ugruntowanym systemem instytucjonalnym, (2) wysokim stopniem adaptacji do nowych wyzwań gospodarczych i politycznych, (3) znaczącymi inwestycjami w wiedzę i kapitał ludzki, (4) egalitarnym społeczeństwem z silnie rozwiniętym państwem opiekuńczym, (5) wysokim rozwojem przemysłu zaawansowanych technologii i systemu wspierania badań technologicznych. Dynamiczny rozwój przemysłów high-tech był i ciągle jest motorem napędzającym fińską gospodarkę. To dzięki tym działaniom Finlandia w ciągu zaledwie kilku dekad przestała być krajem rolniczym, a stała się symbolem nowoczesności. Od połowy lat 90. XX w. rola przemysłu zaawansowanych technologii rosła, by w pierwszych latach XXI w. stanowić dziesiątą część fińskiego PKB i jedną piątą krajowego eksportu.

Ewolucję przemysłu zaawansowanych technologii i sektora informatycznego w Finlandii przedstawiono w oparciu o model rozwoju gospodarki Portera (1990). W tej koncepcji uzyskanie przewagi konkurencyjnej danej branży lub gospodarki odbywa się dzięki czterem czynnikom determinującym. Do tak zwanego „diamentu Portera” zalicza się: wyposażenie w czynniki wytwórcze, czynniki popytowe, odpowiednią strukturę branżową, warunki tworzenia, organizacji i zarządzania przedsiębiorstwem. Na podstawie tych elementów charakteryzujących gospodarkę można określić etap jej ekonomicznego rozwoju. Porter (1990) wyróżnił trzy takie etapy, w których wykorzystywane są odpowiednie przewagi konkurencyjne. Przewagi te dotyczą

firm danego kraju w odniesieniu do firm innych krajów, w więc odnoszą się do konkurencyjności międzynarodowej. W każdym ze stadiów konkurencyjność oparta jest na innych czynnikach: w pierwszym, na czynnikach wytwórczych (praca i surowce), w drugim na inwestycjach, w trzecim na innowacjach i wiedzy. Z koncepcji Portera wynika, że ścieżka ewolucyjnego rozwoju gospodarki oznacza przenoszenie przewag komparatywnych od towarów pracochłonnych i surowcowochłonnych do towarów kapitałochłonnych, a następnie do produktów charakteryzujących się wysokim stopniem innowacyjności i nowoczesnej techno-logii. W Finlandii ten ostatni etap związany był z pojawieniem się zaawansowanych techno-logii, zwłaszcza technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) pod koniec lat 80. Jednak sektor IT już wcześniej związany był dość silnie z tradycyjnymi przemysłami drzewnym i metalowym. Przemysł elektroniczny zaczął rozwijać się już w latach 60. poprzez dostarczanie i rozwijanie technologii kontroli produkcji, automatyzacji fabryk i przesyłania informacji dla kluczowych branż mających największe znaczenie dla eksportu. Rosnące zapotrzebowanie na bardziej efektywne metody produkcji wpłynęło na rozwój innowacji, opartych o rodzime rozwiązania i badania. To doprowadziło do „twórczej destrukcji” fińskiego przemysłu tradycyjnego, w której innowacje „niszczyły” dotychczasowe technologie i metody produkcji, wypierając je produktami o nowych, bardziej efektywnych konfiguracjach (Maliranta 2004).

Ważnym aspektem ewolucji przemysłu zaawansowanych technologii była internacjonalizacja produkcji fińskich firm, która utarowała drogę takim firmom jak Nokia (Mannio i in. 2003). W latach 90. wytyczono również nowe kierunki polityki gospodarczej. Polityka zorientowana na innowacje i rozwijanie nowych technologii stała się dominująca. Zmieniło się również podejście do polityki gospodarczej – przestała być ona tylko interwencją w mechanizmy rynkowe, ale zaczęła zmierzać w kierunku tworzenia i ulepszania nowych, bardziej złożonych czynników wytwórczych, takich jak wiedza, kreatywność i innowacyjność. Istotnym aspektem była także poprawa ogólnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Literatura:

- Castells M., Himanen P.**, 2002. *The information society and the welfare state: The Finnish model*. Oxford University Press, New York.
- Maliranta M.**, 2004. *Creative destruction in Finnish manufacturing*. Finnish Economy and Society, 1, s. 97-101.
- Mannio P., Vaara E., Ylä-Anttila P. (red.)**, 2003. *Our path abroad: Exploring post-war inter-nationalization of Finnish corporations*. Taloustieto, Helsinki.
- Porter M.E.**, 1990. *The competitive advantage of nations*. Macmillan, London.

TADEUSZ STRYJAKIEWICZ

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań

Lokalizacja firm i zachowania przestrzenne pracowników usług informatycznych w poznańskim obszarze metropolitalnym

We współczesnym świecie szczególnego znaczenia nabierają obszary, które związane są z kształtowaniem się gospodarki informacyjnej i społeczeństwa informacyjnego. Stwierdzenie to dotyczy różnych skal przestrzennych. Celem referatu jest analiza stanu, dynamiki, struktury przestrzennej oraz czynników lokalizacji i rozwoju usług informatycznych w skali lokalnej na przykładzie poznańskiego obszaru metropolitalnego. Analiza ta opiera się na wynikach międzynarodowego projektu badawczego ACRE (Accommodating Creative Knowledge: Competitiveness of European Metropolitan Regions within the Enlarged Union – Wykorzystanie kreatywnej wiedzy: konkurencyjność europejskich regionów metropolitalnych w rozszerzonej Unii) i osadzona jest w szerszej koncepcji rozwoju sektora kreatywnego. Jednym z elementów tej koncepcji jest poznanie motywów zachowań przestrzennych pracowników tego sektora (do których należą m.in. pracownicy usług informatycznych).

W referacie przedstawiono:

1. strukturę przestrzenną usług informatycznych w poznańskim obszarze metropolitalnym oraz jej zmiany w latach 2001-2005;
2. ocenę atrakcyjności poznańskiego obszaru metropolitalnego z punktu widzenia pracowników zatrudnionych w usługach informatycznych;
3. próbę identyfikacji najważniejszych czynników determinujących lokalizację zakładów i zachowania przestrzenne pracowników usług informatycznych.

Analiza opiera się zarówno na danych statystycznych zebranych w Urzędzie Statystycznym w Poznaniu (liczba podmiotów, zatrudnienie), jak i na wywiadach przeprowadzonych w 2007 r. wśród pracowników usług informatycznych.

NATALIA M. SYSSOEVA

The Institute of Geography SB RAS, Irkutsk

Industrial complexes and financial crisis

One of the most prominent events in Soviet spatial planning was the creation of so-called Territorial Production Complexes (TPC), mainly in Siberian resource regions with low development. They were based on the sources of abundant natural resources and designated to produce industrial goods of primary processing. These complexes gave appreciable results of economies of scale and other savings due to the combined use of land and infrastructure by interconnected enterprises. It was a rather effective way to withstand prevailing sectoral planning and management of the industry in the ex-USSR.

In the transitional period, this type of spatial organization of industry was subjected to substantial trials. It began to be regarded as a form of state planned allocation of the industry that cannot be developed in market conditions, although the TPCs were based on the universal principles of transportation costs optimization inherent in any large corporation in a market economy. During the period of privatization the key enterprises of TPCs were transferred to large financial-production groups and reoriented their sales from domestic to external markets. They had undergone reorganizations and began to function effectively enough from the corporative point of view, but most of these industries ceased to be the base for regional development since their structure was simplified and they transformed into outlying suppliers of raw materials and intermediate goods.

The ever increasing gap in development among different parts of the country and the obvious backwardness of export oriented regions (except for oil extracting regions) caused ways to be looked for in order to resolve this problem. The ideas of industrial complex development led to draw a parallel with clusters, especially “regional clusters”, and look for prospects of their co-existence. But the weakness of small and medium-size businesses in the resource regions, and the absence of a real antitrust policy blocked the growth of industries supporting the development of local communities. The state regional policy returned to the TPC principles and began to implement a so-called “new wave of industrialization” in Eastern Siberia with state-private cooperation. The resource

corporations and their capitals were regarded as the framework of a regional economy and a guarantee of its stability.

We can now say about a next period of testing these approaches to regional development connected with the global financial crisis. It is the large corporations that formed the channels of crisis influence on the resource economy of Siberian regions and contributed to their instability. This is explained not only by the fluctuations and declines of world market prices. The unprecedented accumulation of capital for expansion and “new industrialization” was achieved by active drawings in international finance markets on security of stocks and with support of the state. The first signs of recession manifested themselves in delays and stoppage of payments by these large corporations and business groups that are spread along the chains to the other sectors of the regional industrial complex with a poorly developed system of local activities.

We believe that the coming crisis will lead to revision of the forms of organization of the industry in areas dominated by natural monopolies in order to realize the competitive advantages of these territories. The manner in which they interact with the environment must also be changing.

ANNA ŚWIDURSKA

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań

Kształtowanie rozwoju przemysłu wysokiej techniki w Polsce

Współczesnej i nadchodzącej epoce rozwoju gospodarczego nadaje się różne określenia: epoka postindustrialna, superindustrialna, „trzecia fala”, społeczeństwa informacyjnego, gospodarki opartej na wiedzy, gospodarki napędzanej wiedzą (the knowledge driven economy). Obok procesu serwicyzacji przemysłu, wzrostu roli sektora małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, kompleksowej automatyzacji procesów produkcyjnych oraz ich internacjonalizacji i globalizacji, zasadniczym kierunkiem rozwoju przemysłu jest wzrost znaczenia przemysłu wysokiej techniki. Wraz z nowym łańcem ekonomicznym, opartym na zaawansowanych technologiach, zmieniają się zasady funkcjonowania i organizacji przemysłu. Przyspieszenie przekształceń strukturalnych w przemyśle w kierunku wzrostu znaczenia przemysłu wysokiej techniki przejawia się w rozwoju państw, regionów i miast. Nowoczesność przemysłu określa w coraz większym stopniu ich przewagę konkurencyjną.

W nawiązaniu do problematyki rozwoju i przemian gospodarki dokonujących się pod wpływem nauki celem referatu będzie analiza i ocena efektów kształtowania rozwoju przemysłu wysokiej techniki w Polsce. Zakres czasowy badań obejmuje lata 1999-2007.

Realizację celu referatu ukierunkowano na analizę i ocenę: 1) dynamiki rozwoju przemysłu wysokiej techniki, z uwzględnieniem relacji między przedsiębiorstwami reprezentującymi poszczególne sekcje produkcyjne oraz między przemysłem wysokiej techniki a sektorem małych i średnich przedsiębiorstw (w zakresie produkcji sprzedanej, przeciętnego zatrudnienia, wydajności pracy, przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto, nakładów inwestycyjnych, eksportu), 2) struktury przemysłu wysokiej techniki, 3) rozwoju przestrzennego przemysłu wysokiej techniki, 4) działalności badawczo-rozwojowej w przemyśle wysokiej techniki, 5) efektywności rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych wysokiej techniki w świetle wyników badań ankietowych.

Inwestycje w infrastrukturę informatyczną podmiotów gospodarczych działających na przemysłowym obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji Zabłocia w Krakowie

Zabłocie to historyczny obszar Krakowa usytuowany na prawym brzegu Wisły. Granice obszaru zostały określone zarówno w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, jak również w Programie Rewitalizacji. Na obszarze Zabłocia działa ponad 600 podmiotów gospodarczych. Z przeprowadzonych badań wynika, że najczęściej przedsiębiorstw działa w branży handel hurtowy i detaliczny, obsługa nieruchomości, przetwórstwo przemysłowe, budownictwo. Biorąc pod uwagę 2000 r. liczba firm sukcesywnie wzrasta, uważając obszar Zabłocia za jeden z najbardziej atrakcyjnych rejonów Krakowa. Spośród zalet firmy wymieniają m.in. dobrą komunikację, dobrą lokalizację, blisko centrum, brak korków. Do wad obszaru zaliczono głównie zdegradowaną infrastrukturę i wąskie drogi.

W dobie nowych technologii, gdzie czas odgrywa istotną rolę w procesie kontaktów z klientem, sprzedażą usług, czy transferem danych komputery i Internet stają się nieodłącznym elementem pracy sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Z przeprowadzonych badań wynika, że najczęściej firm ok. 80%, mających swoją siedzibę na obszarze Zabłocia, zainwestowało w 2008 r. w infrastrukturę informatyczną, zakup lub modernizację komputerów/oprogramowania, z czego prawie 70% korzysta z Internetu podczas codziennej pracy. Na drugim miejscu znalazła się modernizacja maszyn lub urządzeń. Z powyższych danych wynika, że w dobie codziennej rynkowej konkurencji firmy starają się usprawnić system działania obejmujący wewnętrzną komunikację i zewnętrzną nastawioną na klienta i planują dalsze inwestycje w kolejnych latach. Najwięcej firm korzystających z komputerów i Internetu zalicza się do branży budowlanej, jak również firm zajmujących się nieruchomościami, doradztwem, konsultingiem, czy reklamą. Z Internetu nie korzysta ok. 20% przedsiębiorców na Zabłociu, natomiast z komputerów ok. 10%.

MARIA TKOCZ, JAKUB ŻYDZIK
Uniwersytet Śląski, Sosnowiec

Nowe kierunki kształcenia jako podstawa przebudowy społeczeństwa przemysłowego i kształtowania społeczeństwa informacyjnego na przykładzie woj. śląskiego

Województwo śląskie należy do najsilniej uprzemysłowionych województw w Polsce. Spośród wszystkich województw, wyróżnia się najwyższą liczbą zatrudnionych w przemyśle, która w 2006 r. wynosiła 458,0 tys., co stanowiło 16,9% zatrudnionych w przemyśle Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców był to wskaźnik 98 stawiający województwo śląskie na pierwszym miejscu w kraju. Województwo śląskie należy również do czołówki (drugie miejsce po woj. mazowieckim) pod względem wielkości produkcji sprzedanej przemysłu, która w 2006 roku wynosiła 140,5 mld zł, co stanowiło 17,9% produkcji przemysłowej Polski, a także pod względem wielkości nakładów inwestycyjnych na przemysł, których wartość w 2006 roku wyniosła 9,5 mld zł., co stanowiło 18% nakładów na przemysł w Polsce (pierwsze miejsce wśród województw). Również najwyższa była wartość brutto środków trwałych przemysłu woj. śląskiego stanowiąca 18,0% ogólnej wartości brutto środków trwałych przemysłu Polski. Przedstawione mierniki wskazują, że przemysł odgrywa dominującą rolę w gospodarce województwa, a jego społeczeństwo pozostaje społeczeństwem przemysłowym. Z dominacją przemysłu związany był system kształcenia, czego odzwierciedleniem była struktura wykształcenia (1988), w której przeważały osoby z wykształceniem podstawowym (39,1%) i zasadniczym zawodowym (30,2%). W strukturze wykształcenia w 2002 r. najwyższy odsetek stanowią osoby z wykształceniem średnim i policealny (32,9%)

Celem referatu będzie próba odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu nowe kierunki kształcenia wpływają na strukturę gospodarki, czy jest to petryfikacja dotychczasowej struktury czy też obserwuje się ewolucję tej struktury zmierzająca do przekształcenia społeczeństwa przemysłowego w społeczeństwo informacyjne.

JANUSZ USTUPSKI

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

Rola sieci internetowo-komunikacyjnej, w rozwoju przedsiębiorstw w Tarnowie

Tarnów jest znaczącym w skali kraju ośrodkiem gospodarczym, jego atrakcyjność stale się zwiększa, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w coraz wyższej pozycji jaką zajmuje w tzw. rankingu atrakcyjności inwestycyjnej województwa. Znaczny wpływ na te osiągnięcia ma stosowanie Internetu w codziennej działalności gospodarczej. Szczególne jego zalety można określić następująco: brak ograniczeń biurokratyczno – administracyjnych, szybkość komunikacji, możliwość współpracy specjalistów reprezentujących różnorodne dyscypliny, globalny zasięg oraz niezwykła elastyczność. Przedstawione czynniki określają Internet jako narzędzie umożliwiające działalność współczesnych przedsiębiorstw i wspomagające w istotny sposób przedsiębiorczość.

W referacie szczególną uwagę zwrócono na stan tarnowskiej sieci internetowej, jak również przeprowadzono identyfikację usług, zakres i zasięg oddziaływania tarnowskich operatorów Internetu. Przedstawiano rodzaje i typy połączeń, jakie zastosowano do zbudowania tarnowskiej sieci internetowej, a także przedstawiono jej strukturę. Opracowanie przedstawia Internet jako instrument nowoczesnego gospodarowania. W prezentowanej analizie podjęto próbę oceny jego wpływu na rozwój społeczny ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju przedsiębiorczości w Tarnowie. Referat zawiera plany rozwoju sieci internetowej na badanym obszarze, jak również podejmowane działania mające na celu modernizację istniejących połączeń. W wyniku badań przeprowadzono delimitację czynników, których źródłem była komunikacja prowadzona przez sieć, mająca istotny wpływ na zachowania społeczeństwa na badanym obszarze. Przeprowadzone, badania opinii użytkowników usług tarnowskich operatorów Internetu dotyczące ich działalności, obejmujące zadowolenie klientów i pomysły na modernizacje i usprawnienie istniejących urządzeń pozwoliła na ocenę znaczenia Internetu w rozwoju społeczności lokalnej.

Dostępność do usług kulturalnych w Meksyku

W geografii zagadnienie usług rozpatrywane może być z punktu widzenia ich znaczenia ekonomicznego jako składnika całej gospodarki narodowej, a także jako sfery działalności gospodarczej, która zaspokaja określone potrzeby, zarówno produkcji jak i poszczególnych jednostek (Werwicki, 1998). Uczestnictwo w kulturze jest efektem zaspokajania potrzeb wyższego rzędu, należących według A. Masłowa do grupy potrzeb związanych z samorealizacją, poczuciem estetyki i wrażliwością (Bywalec, Rudnicki, 2002; Rutkowski, 1984). Potrzeby i aspiracje społeczeństwa w zakresie kultury stale rosną, są również coraz bardziej zróżnicowane, co szczególnie widoczne jest w obszarach wielkomiejskich. Według P. Bourdieu (za G. Prawelska-Skrzypek, 2003) jest to naturalna konsekwencja rozwoju społecznego i cywilizacyjnego. Korzystanie z tych usług według A. Kobus-Wojciechowskiej (1973) może być wskaźnikiem wyższej partycypacji kulturalnej, dotyczy jednak tylko określonego kręgu odbiorców.

Interesującą i ważną z punktu widzenia planowania oraz polityki regionalnej kwestią jest zróżnicowanie terenu pod względem wyposażenia w usługi. „Dobre usługi, to przede wszystkim usługi dostępne” (Styś, 1992), więc ważnym zagadnieniem w badaniach poświęconych usługom jest ich dostępność. Wyższa bądź niższa gęstość placówek usługowych na danym obszarze świadczy o poziomie dostępności do tych usług. Zwiększa się w ten sposób atrakcyjność obszaru, przyciągając ludność o określonym (wyższym) statusie społecznym i ekonomicznym. Istnienie na badanym obszarze placówek kulturalnych (np. muzeów) podnosi również atrakcyjność turystyczną regionu, przyciągając odwiedzających i umożliwiając rozwój innych usług (związanych z bazą towarzyszącą turystyce).

W wystąpieniu postanowiono zająć się wyposażeniem Meksyku w placówki usług kulturalnych (m. in. muzea, kina i teatry). W tym celu obliczono wskaźniki gęstości i nasycenia terenu w placówki usługowe, a także stworzono hierarchię jednostek przestrzennych pod względem dostępności do usług kulturalnych. Interesujące okazało się również zróżnicowanie poziomu korzystania z tego typu działalności. Postanowiono także zbadać, jakie czynniki

wpływają na sposób i częstotliwość korzystania z usług kulturalnych w Meksyku.

Literatura:

Bywalec Cz., Rudnicki L., 2002, *Konsumpcja*, PWE, Warszawa, ss. 272.

Kobus-Wojciechowska A., 1973, *Ilość czasu wolnego i formy jego spędzania*, [w:] *Struktura i ruchliwość społeczna*, red. K.M. Słomczyński, W. Wesołowski, Instytut Filozofii i Socjologii PAN, Instytut Socjologii Uniw. Warszawski, Instytut Socjologii Uniw. Łódzki, ss. 167-210.

Praweńska-Skrzypek G., 2003, *Polityka kulturalna polskich samorządów. Wybrane zagadnienia*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, ss. 258.

Rutkowski J., 1984, *Podstawowe pojęcia statystyki społecznej (dokończenie)*, *Wiadomości Statystyczne*, z. 11, ss. 11-16.

Styś A. (red.), 1992, *Konsumpcja usług w Polsce*, *Prace Naukowe, Akademia Ekonomiczna im. K. Adamieckiego*, Katowice, ss. 86.

Werwicki A., 1998, *Zmiany paradygmatu geografii usług*, *Przegląd Geograficzny*, T. LXX, z. 3-4, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, ss. 249-267.

MIROSLAW WÓJTOWICZ

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

Procesy kształtowania się przemysłu komputerowego Brazylia

Brazylia posiada najlepiej rozwinięty przemysł zaawansowanych technologii i sektor informatyczny (IT) spośród wszystkich państw Ameryki Łacińskiej. Jest to w dużej mierze związane z realizowanymi od lat 70. XX wieku programami rozwoju rodzimego sektora wysokich technologii, które miały doprowadzić do zredukowania zapóźnienia technologicznego kraju. Zmniejszyć jego zależność od importowanych technologii, w coraz dynamiczniej rozwijającym się na świecie przemyśle komputerowym. Władze Brazylii świadome wielkości krajowego rynku zbytu na tego typu produkty oraz znaczenia rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu, zdecydowały się na realizację silnie protekcyjnej polityki, chroniącej krajowych producentów komputerów i oprogramowania. Starły się także wykreować rodzime technologie, zarówno jeżeli chodzi o hardware jak i software komputerowy. Protekcyjna polityka władz przyczyniła się do powstania dużego sektora informatycznego, w którym na początku lat 80. XX w. dominowały brazylijskie firmy. Od połowy lat 80 nasiliły się naciski Stanów Zjednoczonych, mające na celu doprowadzenie do szerszego otwarcia brazylijskiego rynku dla amerykańskich firm komputerowych. Odpowiedzią na nie była częściowa liberalizacja wymiany handlowej i częściowe otwarcie brazylijskiego rynku dla zagranicznych firm. Dalsza liberalizacja polityki w sektorze informatycznym nastąpiła na początku lat 90., wraz z przyjęciem w 1991 r. ustawy nr 8248/91, która kończyła z dotychczasową polityką ochrony krajowych producentów na rzecz polityki promocji i zachęty do rozwoju krajowej produkcji. Ustawa zmierzała do ustanowienia alternatywnych mechanizmów ochrony krajowej produkcji oraz badań, poprzez różnego rodzaju redukcje podatków i opłat, w przypadku gdy firmy zdecydują się na pewien poziom lokalnej produkcji - udział miejscowych podzespołów oraz określone wydatki na B&R. Zniesiono natomiast bariery importowe i ograniczenia dla zagranicznych inwestorów. Zmiana polityki w tym zakresie doprowadziła do dużego napływu zagranicznych inwestycji koncernów międzynarodowych, które starały się wkroczyć na ten rynek zarówno poprzez inwestycje greenfield jak i poprzez przejęcie istniejących

firm brazylijskich. Następstwem tej sytuacji było zdominowanie brazylijskiego sektora informatycznego przez duże międzynarodowe korporacje, co z kolei zepchnęło krajowe firmy do wyspecjalizowanych nisz produkcyjnych. Realizowana przez władze krajowe i stanowe polityka rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii, doprowadziła do powstania w Brazylii kilku prężnie działających – oraz licznej grupy tworzących się – parków technologicznych. Ich rozwój w ostatnich latach wiąże się w dużej mierze z aktywizacją regionów peryferyjnych, dysponujących liczącymi się ośrodkami akademickimi z liczną kadrą naukową o dużym potencjale oraz wysoko wykształconą siłą roboczą.

Celem wystąpienia jest zaprezentowanie procesu rozwoju przemysłu komputerowego w Brazylii ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań prawno-instytucjonalnych, wpływających na rozwój tego sektora przemysłu. Szczególną uwagę zwrócono na przemiany dokonujące się w tym sektorze po roku 1991 oraz na przestrzenne rozmieszczenie i znaczenie powstających klastrów przemysłu wysokich technologii w Brazylii.

ZBIGNIEW ZIOŁO

*Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków
Podkarpacka Szkoła Wyższa im. Bl. Ks. Władysława Findysza, Jasło*

Rola firm informatycznych w strukturze korporacji światowych

W kształtowaniu się światowej przestrzeni społeczno-gospodarczej podstawową rolę odgrywają korporacje ponadnarodowe. W wyniku postępującego procesu koncentracji kapitału wykształcają się one jako coraz bardziej złożone pod względem struktury organizacyjnej, produkcyjnej i kapitałowej jednostki generujące w istotnym stopniu procesy globalizacji. Prowadzi to do nasilania procesów internacjonalizacji produkcji, usług i kapitału, a także wpływają na tworzenie nowych układów rynkowych. Rosnąca rola tego typu firm przejawia się w ich dużej wartości rynkowej, wartości sprzedaży, osiągniętych zysków, a także aktywizacji zasobów pracy, które w znacznym stopniu przekraczają niekiedy potencjał ekonomiczny niejednego kraju. W 2007 roku wartość sprzedaży największych firm światowych wynosiła 378,8 mld USD (Wal-Mart Stores), 358 mld USD (ExxonMobil), 355,8 mld USD (Royal Dutch Shell).

W nawiązaniu do przedstawionych przesłanek przedmiotem referatu będzie analiza stopnia zróżnicowania światowych korporacji pod względem struktury sektorowej, a także przestrzennej w skali poszczególnych państw. Spośród 2 tys. największych światowych korporacji siedziby zarządów 598 firm jest zlokalizowane na terenie Stanów Zjednoczonych, 259 na terenie Japonii, 162 na terenie Wielkiej Brytanii. Łącznie te trzy państwa skupiają 48,7% ogólnej liczebności firm. Pod względem rozmieszczenia tych firm przestrzeń światowa oznacza się dużym zróżnicowaniem, na co wskazuje wartość współczynnika zmienności wartości sprzedaży, który wynosi 303,2%, a wartości rynkowej 276,6%. W strukturze sektorowej dominujące znaczenie mają instytucje bankowe, które reprezentowane są przez 315 jednostek, tj. 15,8% ich ogólnej liczebności i skupiają 16,9% zysku.

Na tym tle zmierzać będziemy do określenia miejsca światowych firm informatycznych jako nowych elementów struktury przestrzennej przemysłu bądź jako elementów, które zmieniły swój tradycyjny profil na rzecz działalności informatycznej.

TOMASZ RACHWAŁ

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

**Wykaz ogólnopolskich i międzynarodowych
konferencji naukowych
z cyklu poświęconego problematyce
geografii przemysłu i usług**

Organizatorzy:

- Komisja Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego,
- Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie,
- Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich w Krakowie,
- Sekcja Gospodarki Przestrzennej Komisji Nauk Ekonomicznych PAN Oddz. w Krakowie.

Wykaz konferencji:

1. *Geografia przemysłu w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Kraków, 9-10 grudnia 1985 r.
2. *Zakład przemysłowy w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Kraków, 15-17 grudnia 1986 r.
3. *Problematyka ośrodka przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Kraków, 30 listopada-2 grudnia 1987 r.
4. *Problematyka okręgu przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Kraków, 12-13 grudnia 1988 r.
5. *Regionalne problemy uprzemysłowienia – zagadnienia teoretyczno-poznawcze*, Kraków 27-28 listopada 1989 r.
6. *Problemy przemysłu rolno-spożywczego w badaniach geograficznych*, Kraków, 26-27 listopada 1990 r.

7. *Geografia przemysłu w warunkach nowego systemu gospodarowania, problemy badawcze i odzwierciedlenie ich w kształceniu nauczycieli*, Kraków, 2-4 grudnia 1991 r.
8. *Funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Kraków, 23-25 listopada 1992 r.
9. *Zachowania przestrzenne przemysłu w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Kraków, 8-10 listopada 1993 r.
10. *Wpływ procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych i układów przestrzennych*, Kraków 5-6 grudnia 1994 r.
11. *Osiągnięcia i kierunki badawcze geografii przemysłu w ośrodkach akademickich*, Kraków, 4-5 grudnia 1995 r.
12. *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (I)*, Kraków, 9-10 grudnia 1996 r.
13. *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (II)*, Kraków, 8-9 grudnia 1997 r.
14. *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (III)*, Kraków, 7-8 grudnia 1998 r.
15. *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (IV)*, Kraków, 6-7 grudnia 1999 r.
16. *Przemiany struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, Kraków, 4-5 grudnia 2000 r.
17. *Problemy transformacji struktur przemysłowych*, Kraków, 3-4 grudnia 2001 r.
18. *Przemysł w procesie globalizacji*, Kraków, 2-3 grudnia 2002 r.
19. *Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu*, Kraków, 1-2 grudnia 2003 r.
20. XX. Jubileuszowa Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Efekty restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej*, Kraków, 6-7 grudnia 2004 r.
21. XXI. Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Procesy transformacji przemysłowych układów regionalnych na tle zmieniającego się otoczenia*, Kraków, 5-6 grudnia 2005 r.
22. XXII. Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Problemy metodologiczne geografii przemysłu*, Kraków, 4-5 grudnia 2006 r.

23. XXIII. Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Wpływ procesów globalizacji i integracji europejskiej na transformację struktur przemysłowych*, Kraków, 3-4 grudnia 2007 r.
24. XXIV. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Funkcje przemysłu i usług w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego*, Kraków, 1-2 grudnia 2008 r.

W 2009 r. zapraszamy na kolejną, 25. międzynarodową konferencję z tego cyklu nt. *Procesy transformacji przemysłu i usług w regionalnych i krajowych układach przestrzennych*, która odbędzie się w Krakowie w dn. 30 listopada – 1 grudnia 2009 r.

TOMASZ RACHWAŁ

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

**Wykaz metodycznych konferencji naukowych
organizowanych w Krakowie
z cyklu poświęconego problematyce przedsiębiorczości**

Organizator:

- Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie,

Współorganizatorzy, patroni i partnerzy strategiczni:

- Komisja Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego,
- Komisja Nadzoru Finansowego,
- Fundacja „Edukacja dla Społeczeństwa”,
- Wydawnictwo „Nowa Era”.

Wykaz konferencji:

Pierwsza Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa *Przedsiębiorczość a współczesne wyzwania cywilizacyjne*, Kraków, 27-28 września 2004 r.

II. Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa *Rola przedsiębiorczości w podnoszeniu konkurencyjności społeczeństwa i gospodarki* ze specjalną sesją nt. "Rola etyki w przedsiębiorczości", Kraków, 10-11 października 2005 r.

III. Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa *Rola przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej*, Kraków, 9-10 października 2006 r.

IV. Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa *Rola przedsiębiorczości w gospodarce opartej na wiedzy* ze specjalną sesją nt. "Rola etyki w przedsiębiorczości", Kraków, 8-9 października 2007 r.

V. Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa *Rola przedsiębiorczości w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego* połączona z I. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 6-7 października 2008 r.

W 2009 r. zapraszamy na kolejną, 6. konferencję z tego cyklu nt. *Przedsiębiorczość w integracji europejskiej*, która odbędzie się w Krakowie w dn. 12-13 października 2009 r.

WIOLETTA KILAR

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków

**Prace zbiorowe redagowane w Zakładzie
Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu
Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie**

Geografia przemysłu w akademickim kształceniu nauczycieli, red. Z. Ziolo, Materiały i Sprawozdania, z. 14, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich i Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Kraków 1987

1. Straszewicz L., Geografia przemysłu jako nauka i dyscyplina nauczania, s. 8-13
2. Kortus B., Aktualne kierunki i problemy badawcze geografii przemysłu, s. 14-21
3. Stryjakiewicz T., Kierunki badawcze geografii przemysłu w Polsce w latach 1945-1980, s. 22-46
4. Piskorz S., Treści z zakresu geografii przemysłu w nowych programach nauczania szkoły podstawowej i średniej, s. 46-57
5. Pakuła L., Ziolo Z., Treści kształcenia w zakresie geografii przemysłu przekazywane na wykładach, s. 58-64
6. Ziolo Z., Załącznik 1: Sylwetka nauczyciela geografii-absolwenta Wyższej Szkoły Pedagogicznej; Załącznik 2: Tematyka wykładów z zakresu geografii przemysłu w wybranych instytutach; Załącznik 3: Propozycja programu wykładów z zakresu geografii przemysłu, s. 65-70
7. Adamus J., Troc Z., Analiza programów ćwiczeń z geografii przemysłu w uniwersytetach i wyższych szkołach pedagogicznych, s. 71-76
8. Grzeszczak J., Problematyka przemysłowa na studiach geograficznych w wybranych krajach Europy Zachodniej, s. 77-83
9. Niżnik A. M., Makiela Z., Treści nauczania geografii przemysłu w programach kształcenia geografów w Czechosłowacji, s. 84-89
10. Zikandeloff W., Koncepcja ćwiczeń z geografii przemysłu w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Dreźnie, s. 90-95

Zakład przemysłowy w akademickim kształceniu nauczycieli geografii, red. Z. Ziolo, Materiały i Sprawozdania, z. 16, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Kraków 1988

1. Ziolo Z., Funkcjonowanie i rozwój przedsiębiorstwa przemysłowego w przestrzeni geograficznej, s. 8-24
2. Fierla I., Problemy lokalizacji zakładów przemysłowych, s.25-45
3. Dziadek S., Lokalizacja zakładu przemysłowego a ochrona środowiska przyrodniczego, s.46-56
4. Ohme J., Problematyka siły roboczej w zakładzie przemysłowym, s.57-65
5. Soja M., Problemy zatrudnienia w zakładzie przemysłowym, s.66-78
6. Troc M., Powiązania produkcyjno-przestrzenne zakładu przemysłowego, s.79-83
7. Makiela Z., Powiązania zakładu przemysłowego z elementami infrastruktury technicznej, s.84-91
8. Luchter L., Wybrane problemy techniczno-ekonomiczne i przestrzenne funkcjonowania elektrowni systemowych, s. 92-97
9. Gardzina J., Problematyka zaopatrzenia na przykładzie Rzeszowskich Zakładów Przemysłu Skórzanego „Respan” w Rzeszowie, s.98-107
5. Rochnowski H., Organizacja i rola naukowych wycieczek do zakładów przemysłowych w nauczaniu geografii, s. 108-115
6. Piskorz S., Tematyka zakładu przemysłowego w nauczaniu geografii w szkole podstawowej i średniej, s. 116-126
7. Niżnik A. M., Zespół Górniczo-Energetyczny „Bełchatów” jako obiekt badań naukowych i wycieczek dydaktycznych, s. 127-131
8. Budzynowski J., Znaczenie zakładu przemysłowego w nauczaniu geografii przemysłu na tle zmieniających się orientacji filozoficzno-metodycznym, s. 132-135

Problematyka ośrodka przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii, red. Z. Ziolo, Materiały i Sprawozdania, z. 19, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Kraków 1990

1. Ziolo Z., Problematyka definicji i wyróżniania ośrodków przemysłowych w strukturze przestrzennej, s.9-22

2. Parysek J.J., Wybrane problemy zastosowania metod ilościowych w badaniach ośrodków przemysłowych, s.23-37
3. Kortus B., Ośrodki przemysłowe najmłodszej generacji-mechanizmy rozwoju i czynniki lokalizacji s.38-49
4. Dziadek S., Kształtowanie się i dynamika rozwoju ośrodków przemysłowych Rybnickiego Okręgu Węglowego, s.50-64
5. Szajnowska-Wysocka A., Bariery rozwojowe ośrodków przemysłowych Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, s.65-76
6. Rochnowski H., Miejskie ośrodki przemysłowe regionu dolnej Wisły, s.77-90
7. Adrjanowska E., Niesyt J., Skupowa J., Geograficzno-ekonomiczne badania przestrzennych powiązań ośrodków przemysłowych strefy przymorskiej, s. 91-103
8. Strykiewicz T., Hierarchia ośrodków przemysłu rolno-spożywczego a system ośrodków centralnych W. Christallera, s.104-116
9. Eberhardt P., Kształtowanie się relacji między majątkiem, pracą i produkcją w przemyśle polskim s.117-127
10. Piskorz S., Tematyka ośrodka przemysłowego w nowych programach i podręcznikach geografii, s. 128-139
11. Niżnik A. M., Piotrków Trybunalski jako ośrodek przemysłowy, s.139-145
12. Misztal S., Zagadnienia metodyczne badań nad ośrodkami przemysłowymi, s. 146-151
13. Ziolo Z., Model funkcjonowania ośrodka przemysłowego, s.152-171

Problemy przemysłu rolno-spożywczego w badaniach geograficznych, red. Z. Ziolo, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich i Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków-Warszawa 1991

1. Dziadek S., Przemysł rolno-spożywczy w procesie restrukturyzacji gospodarki województwa katowickiego, s. 7-19
2. Marczyńska-Witczak E., Przemysł spożywczy aglomeracji łódzkiej-poziom rozwoju i związki przestrzenne, s. 20-36
3. Rochnowski H., Potencjał oraz rola przemysłu spożywczego w przemyśle miast i terenów wiejskich obszary Dolnej Wisły, s. 37-51
4. Kaczmarek U., Strykiewicz T., Analiza kosztów produkcji w badaniach przestrzenno-ekonomicznych przemysłu spożywczego (na przykładzie regionu poznańskiego), s. 52-71

5. Adamczyk Z., Grobelny R., Zależność między poziomem przemysłu rolno-spożywczego w Polsce w ujęciu regionalnym w 1985 r., s. 72-86
6. Kamińska W., Kozak A., Rola przemysłu spożywczego w strukturze przemysłu województwa kieleckiego, s. 87-94
7. Parysek J. J., Zróżnicowanie struktury produkcji i spożycia alkoholu w świecie, s. 95-117
8. Ziolo Z., Wybrane problemy gospodarki żywnościowej, s. 118-130
9. Ziolo Z., Zarys koncepcji kompleksu rolno-przemysłowego w układzie regionalnym, s. 131-142
10. Maj R., Ziolo Z., Koncepcja organizacji gminnego ośrodka przemysłu rolno-spożywczego, s. 143-150
11. Makiela Z., Ziolo Z., Problematyka przemysłu mleczarskiego województwa tarnobrzeskiego, s. 151-168
12. Szyszko Z., Przemysł spożywczy miasta jako temat ćwiczeń terenowych, s. 169-173
13. Troc M., Kwestionariusz do badań zakładu przemysłu rolno-spożywczego, s. 174-181

Geografia przemysłu w warunkach nowego systemu gospodarowania-problemy badawcze i odzwierciedlenie ich w kształceniu nauczycieli, red. Z. Ziolo, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie i Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie, Kraków-Warszawa 1992

1. Ziolo Z., Współczesne przesłanki rozwoju geografii przemysłu w warunkach zmieniającego się systemu gospodarowania, s. 6-19
2. Kortus B., Zmiany położenia geoeconomicznego i geopolitycznego Polski w nowej Europie, s. 20-27
3. Parysek J. J., Dobroziejstwo inwentarza, czyli jak zrestrukturyzować przemysł Polski, s. 28-45
4. Dębski J., Restrukturyzacja przemysłu w Polsce, problematyka, założenia, możliwości, s. 46-61
5. Matykowski R., Strykiewicz T., Adaptacja przemysłu w nowych warunkach ekonomicznych Polski, s. 62-76
6. Adamczyk Z., Grobelny R., Struktura gałęziowa przemysłu przetwórczego Polski na tle innych państw, jako wyznacznik perspektywicznych przekształceń strukturalnych przemysłu, s. 77-85

7. Pączka S., Niektóre problemy badań przemian struktur przestrzennych sektora produkcyjno-usługowego w Polsce na tle innych krajów europejskich, s. 86-92
8. Woźniak M., Ziolo Z., Analiza zróżnicowania województw jako podstawa restrukturyzacji przestrzeni społeczno-gospodarczej Polski, s. 93-99
9. Rogacki H., Ośrodki przemysłowe silnie wyspecjalizowane w nowym systemie gospodarowania, s. 100-107
10. Misztal S., Rozwój prywatyzacji przemysłu w województwie stołecznym na tle kraju, s. 108-123
11. Dziadek S., Zmiany struktury produkcji zakładów przemysłowych Makroregionu Południowego w warunkach kształtującego się wolnego rynku, s. 124-139
12. Pukowska-Mitka M., Tkocz M., Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego w województwie katowickim, s. 140-155
13. Marczyńska-Witczak E., Zmiany w przestrzennym oddziaływaniu przemysłu Łodzi (w świetle przepływu zamiejscowej siły roboczej), s. 156-166
14. Kitowski J., Analiza rynku pracy ośrodka przemysłowego na przykładzie Rzeszowa, s. 167-181
15. Kozak A., Analiza relacji między elementami potencjału społeczno-gospodarczego ośrodków wzrostu woj. kieleckiego w latach 1976-1988, s. 182-201
16. Kamińska W., Struktura rodzajowa indywidualnej działalności gospodarczej powstałej pod wpływem ustawy o przedsiębiorczości w rejonie kieleckim, s. 202-212
17. Czepczyński M., Cykliczność działalności gospodarczej przemysłu jako wyraz niestabilnej polityki gospodarczej i wpływu pewnych prawidłowości ekonomicznych, s. 213-220
18. Milerski O., Wyposażenie techniczne miast i gmin jako czynnik rozwoju przemysłowego w warunkach nowego systemu gospodarczego, s. 221-228
19. Riley R., Zastosowanie modeli w nauczaniu geografii przemysłu, s. 229-240
20. Rochnowski H., Baza statystyczna jako ważny czynnik badań empirycznych geografii przemysłu w Polsce, s. 241-245
21. Kuciński K., geografia przemysłu w latach dziewięćdziesiątych (głos w dyskusji), s. 246-250

Problematyka Okręgu Przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii, red. Z. Ziolo, Materiały i Sprawozdania, z. 26, Centralny Ośrodek

Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Komisja Geografii Przemysłu PTG i Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Kraków 1993

1. Parysek J.J., O pewnym podejściu do delimitacji Okręgów Przemysłowych, s.9-22
2. Dziadek S., Wybrane problemy restrukturyzacji przemysłu w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym, s.23-34
3. Zdrojewska B., Zdrojewski E., Problematyka okręgu i ośrodków przemysłowych Pomorza Zachodniego, s.35-48
4. Ziolo Z., Geneza Tarnobrzeskiego Ośrodka Przemysłowego, s.49-78
5. Rochnowski H., Bydgosko-Toruński Okręg Przemysłowy jako przykład okręgu dwubiegunowego, s. 79-108
6. Kamińska V., Kozak A., Czynniki kształtowania się struktur Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, s.109-122
7. Długosz Z., Soja M., Wpływ Karpackiego Okręgu Przemysłowego na zmiany wybranych struktur demograficznych ludności wiejskiej, s.123-138
8. Koreckij M.L., Bobrowickij A.W., Miejsce infrastruktury technicznej w obwodowym kompleksie przemysłowym, s.139-142
9. Kościńska-Jawień H., Delimitacja okręgów przemysłowych w Polsce przeprowadzona przez Główny Urząd Statystyczny, s.143-144

Regionalne problemy uprzemysłowienia, red. Z. Ziolo, Materiały i Sprawozdania, z. 27, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Komisja Geografii Przemysłu PTG i Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Kraków 1993

1. Parysek J. J., Stare i nowe problemy badawcze geografii przemysłu, s. 8-19
2. Szymła Z., Ocena stopnia uprzemysłowienia, s.20-29
3. Ziolo Z., Dynamiczny model zmian relacji zachodzących między cechami obszarów górskich, s.30-54
4. Dziadek S., Ekologiczne uwarunkowania rozwoju przemysłu w aglomeracji katowickiej, s. 55-68
5. Rochnowski H., Analiza porównawcza struktur gałęziowych przemysłu miast i terenów wiejskich obszaru Dolnej Wisły według podstawowych i relatywnych kategorii opisu, s. 69 - 83

6. Stryjakiewicz T., Ocena wpływu przemysłu na warunki życia ludności wybranych ośrodków przemysłowych (na tle innych działów gospodarki narodowej), s.84-99
7. Miszczuk A., Nauka jako potencjalny czynnik restrukturyzacji przemysłu Lublina, s.100-106
8. Parysek J.J., Powiązania systemu przemysłowego i regionalnego Polski (w aspekcie procesów koncentracji przemysłu), s.107-117
9. Milerski O., Terytorialne zasoby jako bariera rozwoju regionów przemysłowych, s.118-123
10. Adamus J., Luchter L., Tematyka prac magisterskich z geografii przemysłu w Instytucie Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego, s. 124-132
11. Górecka Ł., Kozak A., Problematyka geografii przemysłu w pracach magisterskich Zakładu Geografii Społeczno-Ekonomicznej Instytutu Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach w latach 1975-1989, s. 133-135
12. Makiela Z., Problematyka prac magisterskich z zakresu geografii przemysłu prowadzonych w Instytucie Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, s. 136 - 139

Funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych w zmieniających się warunkach gospodarowania, red. Z. Ziolo, Materiały i Sprawozdania, z. 28, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich i Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie, Kraków - Warszawa 1994

1. Ziolo Z., Zmiany otoczenia przedsiębiorstw przemysłowych w nowych warunkach gospodarowania, s.13-21
2. Parysek J.J., Zachowania przestrzenne przedsiębiorstw przemysłowych w nowych warunkach społeczno-ustrojowych (na przykładzie Swarzędzkich Fabryk Mebli S.A.), s.22-30
3. Kuciński K., Przestrzenne aspekty business planu, s. 31-38
4. Sieńko B., Ziolo Z., Przegląd wybranych metod analizy działalności przedsiębiorstw, s.39-49
5. Stryjakiewicz T., Problematyka przedsiębiorstwa przemysłowego w pracach Komisji Przemian Przemysłu i Komisji Organizacji Przestrzeni Przemysłowej Międzynarodowej Unii Geograficznej, s.50-56
6. Niżnik H. M., Riley R. C., Możliwości wykorzystania doświadczeń gospodarki kapitalistycznej w tworzeniu nowego polskiego ładu

- gospodarczego (przykład dwóch ośrodków przemysłu włókienniczego: Łódź i Manchester), s.57-66
7. Rochnowski H., Przekształcenia i funkcjonowanie Spółki Toruń-Pacific Company LTD, s.67-75
 8. Matykowski R., Szulc R., Przekształcenia własnościowe przedsiębiorstw w województwie poznańskim, s.76-85
 9. Kozysa J., Miszczuk A., Żuk K., Procesy prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłowych Lubelszczyzny, s.86-95
 10. Tkocz M., Niektóre aspekty przekształceń własnościowych w przemyśle chemicznym (na przykładzie zakładów branży gazów technicznych, s.96-104
 11. Kudelko M., Przemiany struktury kosztów produkcji w polskich kopalniach węgla kamiennego w procesie transformacji systemu gospodarowania, s.105-112
 12. Sieńko B., Ziolo Z., Zmiany powiązań polskiego przemysłu siarkowego w zmieniających się warunkach politycznych i gospodarczych, s.113-124
 13. Jażewicz I., Rydz E., Zmiany w funkcjonowaniu zakładów przemysłu spożywczego Słupska w latach 1985-1992, s.125-138
 14. Adamczak Z., Funkcjonowanie zakładów przemysłu mięsnego w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych (na przykładzie Zakładów Mięśnych w Krotoszynie) s.139-147
 15. Wypchło W., Funkcjonowanie Fabryki Samochodów Ciężarowych „STAR” w Starachowicach w nowych warunkach gospodarowania, s.148-157
 16. Tobolska A., Funkcjonowanie „Amino” S.A. w zmieniających się warunkach ekonomicznych i społecznych, s.158-163
 17. Misztal S., Wpływ wielkości zakładów i przedsiębiorstw przemysłowych na ich funkcjonowanie w okresie przejściowym do gospodarki rynkowej, s.164-171
 18. Pączka S., Badania dotyczące funkcjonowania przedsiębiorstw przemysłowych w zmieniających się warunkach gospodarowania w Polsce, s.172-187
 19. Dziadek S., Gospodarka rynkowa a funkcjonowanie przedsiębiorstw transportu samochodowego w województwie katowickim, s.188-200
 20. Kamińska V., Rozwój indywidualnych podmiotów gospodarczych w województwie kieleckim, s.201-213
 21. Czepczyński M., Restrukturyzacja przedsiębiorstw komunalnych w Gdyni, s.214-218

Zachowania przestrzenne przemysłu w zmieniających się warunkach gospodarowania, red. Z. Ziolo, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie, Kraków-Warszawa 1994

1. Ziolo Z., Zmiana roli przestrzeni geograficznej w procesie transformacji systemu gospodarowania, s.15-21
2. Misztal S., Regionalny aspekt prywatyzacji gospodarki narodowej w Polsce w latach 1988-1991, s.22-38
3. Pączka S., Problematyka badawcza zachowań przestrzennych przemysłu w zmieniających się warunkach gospodarowania w Polsce, s.39-47
4. Stryjakiewicz T., Próba analizy i oceny procesów transformacji przemysłu w Polsce w świetle postfordowskiego modelu elastycznej produkcji i teorii regulacji, s.48-66
5. Budzynowska O., Budzynowski J., Instytucje środowiska transformacji gospodarczej w Polsce, s.67-78
6. Matykowski R., Tobolska A., Przekształcenia społeczno-gospodarcze w Polsce a zróżnicowanie przestrzenne przemysłu, s.79-93
7. Dziadek S., Przemiany strukturalne i przestrzenne przemysłu województwa katowickiego w zmieniających się warunkach gospodarowania, s.94-104
8. Kudelko M., Struktura hierarchiczna polskich kopalń węgla kamiennego w świetle wybranych cech techniczno-ekonomicznych, s.105-114
9. Tkocz M., Strategie rozwoju przemysłu w woj. katowickim a jego kondycja w świetle wybranych mierników, s.115-125
10. Malisiewicz E., Ziolo Z., Zarys procesów restrukturyzacji przemysłu w województwie rzeszowskim, s.126-131
11. Rydz E., Jażewicz I., Przemiany struktur przestrzenno-gałęziowych przemysłu województwa śląskiego w zmieniających się warunkach gospodarowania, s.132-144
12. Dębski J., Problemy i możliwości rozwoju przemysłu w zachodnim regionie przygranicznym Polski, s.145-159
13. Sieńko B., Światowe tendencje zmian przestrzennych kierunków eksportu i importu siarki, s.160-174
14. Parysek J.J., Potrzebowski G.A., Zachowania zakładów przemysłowych wytwarzających artykuły rynkowe i zaopatrzeniowe w warunkach gospodarki rynkowej (na przykładzie przemysłu Krotoszyna), s.175-188

15. Luchter L., Kierunki powiązań zagranicznych elektroenergetyki polskiej na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych oraz możliwości współpracy w ramach integrującej się Europy, s.189-199
16. Melnyk A.F., Doświadczenia i problemy kształtowania małego biznesu w rejonach Ukrainy, s.200-206
17. Kaczan J.P., Niektóre aspekty uzasadniania ekologiczno-gospodarczego alokacji sił wytwórczych w regionach rozwoju intensywnego rolnictwa, s.207-211
18. Lazarowich M., Planning and Development of Local Economie Development Training Program in Ukraine, s. 212-218
19. Makiela Z., Infrastruktura techniczna w procesie kształtowania obszaru transgranicznego Ukrainy i Polski, s.219-228

Wpływ procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych i układów przestrzennych, red. Z. Ziolo, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 1996

1. Rochnowski H., Czy w warunkach transformacji gospodarczej istnieje potrzeba prowadzenia polityki gospodarczej, s. 3-11
2. Misztal S., Transformacja strukturalna w przemyśle Warszawy, s.12-18
3. Dębski J., Model „lidera” a rozwój obszaru metropolitalnego Warszawy, s.18-29
4. Pączka S., Łódź jako centrum regionalne w Polsce Środkowej w warunkach transformacji gospodarczej kraju po 1989 r., s.30-40
5. Dziadek S., Przemiany więzi produkcyjno-przestrzennych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej w Makroregionie Południowym, s. 41-50
6. Rydz E., Jażewicz I., Zachowania się Stoczni „Ustka” S.A. w okresie przechodzenia do gospodarki rynkowej, s.51-59
7. Tkocz M., Funkcjonowanie kopalń węgla kamiennego w warunkach kształtowania się gospodarki rynkowej, s.60-68
8. Kamińska V., Ziolo Z., Struktura branżowa indywidualnej działalności gospodarczej w Polsce Południowo-Wschodniej, s.69-87
9. Stryjakiewicz T., Potrzebowski G., Kształtowanie się nowego systemu bankowego w Polsce, s.88-103
10. Zastawny F., Krawczuk J., Aktualne zagadnienia rozwoju gospodarczego Ukrainy, s.104-109

11. Włach M., Osobliwości przestrzennych kompleksów rolniczo-przemysłowych w warunkach gospodarki rynkowej, s. 110-112
12. Milerski O., Problemy ekologiczne w procesie transformacji gospodarki w Czechach, s.113-119
13. Rilley R., The Influence of the Market Economy on Geographical Specialization in Polish Manufacturing, s. 120-128
14. Troc M., Proces upadłościowy Nowotarskich Zakładów Przemysłu Skórzanego „Podhale” w Nowym Targu, s.129-137
15. Kudelko J., Miejsce inwestycji zagranicznych w gospodarce kraju, s.138-146
16. Ziolo Z., Oddziaływanie procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych, s.146-151

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej, red. Z. Ziolo, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Kraków - Warszawa 1997

1. Ziolo Z., Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej, s.13-20
2. Strykiewicz T., Geografia przemysłu u progu XXI wieku-refleksje po 28 Międzynarodowym Kongresie Geograficznym, s. 21-28
3. Czerny M., Procesy restrukturyzacji przemysłu w strukturach regionalnych, s.29-38
4. Dziadek S., Przekształcenia organizacji komunikacji miejskiej w aglomeracji katowickiej, s. 39 - 46
5. Rydz E., Jażewicz I., Procesy transformacji śląskiego ośrodka przemysłowego w latach 1990-1995, s.47-58
6. Woźniak G.M., 1997, Bariery dostosowań rynkowo - produktowych przedsiębiorstw Polski Południowo-Wschodniej, s.59-68
7. Marczyńska-Witczak E., Procesy i konsekwencje restrukturyzacji przemysłu rolno-spożywczego na wsi, s.69-80
8. Suwała W., Kudelko M., Wpływ skali produkcji na opłacalność eksportu węgla kamiennego, s.81-92
9. Makiela Z., Rola transportu w strukturze Polski Południowo-Wschodniej, s.93-104
10. Luchter L., Kształtowanie się zmian w zakresie oddziaływania elektroenergetyki na środowisko w latach dziewięćdziesiątych, s.105-114

11. Kamińska W., Regionalne zróżnicowanie procesu rozwoju pozarolniczej indywidualnej działalności gospodarczej w Polsce w okresie transformacji gospodarki narodowej, s.115-128
12. Tobolska A., Przejawy transformacji w przemyśle województwa poznańskiego, s.129-144
13. Czepczyński M., Koncentracja działalności przemysłowej w Gdyni, s.145-150
14. Kudelko J., Uwarunkowania prawne inwestycji zagranicznych w Polsce, s.151-168
15. Mládek J., Transformation processes of industry in Slovakia, s.169-178
16. Toušek V., Vančura M., Smolová I., Szczyrba, Procesy restrukturalizacji przemysłu w Republice Czeskiej, s.179-184
17. Wardomski L., Wnieszniye faktory terytorialno-strukturalnych imieniej Rassiji, s.185-198
18. Samburowa E. N., Primiye innostrannyje inwjesticji w pieriechodnoj ekonomikie Kitaja (1980-1990r.), s.199-208
19. Milerski O., Problemy gospodarki odpadami w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej w Republice Czeskiej, s.209-216
20. Szurgot B., Strategia transformacji gospodarki, a procesy prywatyzacji na Ukrainie, s.217-220
21. Paszowski M., Przekształcenia strukturalne przemysłu krajów Europy Środkowo-Wschodniej na tle tendencji światowych, s.221-229

Dorobek polskiej geografii przemysłu w badaniach ośrodków akademickich, red. S. Misztal i Z. Ziolo, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo Krakowskiego Oddziału PAN, Kraków-Warszawa 1998

1. Misztal S., Ziolo Z., Wprowadzenie, s. 9-16
2. Misztal S., Działalność Komisji Geografii Przemysłu 1979-1996, s. 17-26
3. Misztal S., Dorobek warszawskiego ośrodka naukowego w dziedzinie geografii przemysłu, s. 27-96
4. Kortus B., Pakuła L., Charakterystyka i ocena dorobku ośrodka krakowskiego w dziedzinie geografii przemysłu, s. 97-120
5. Marszał T., Niżnik A. M., Dorobek i kierunki rozwoju geografii przemysłu w łódzkim ośrodku geograficznym, s. 121-146
6. Parysek J. J., Rogacki H., Stryjakiewicz T., Dorobek ośrodka poznańskiego w dziedzinie geografii przemysłu, s. 147-162
7. Dziadek S., Tkocz M., Geografia przemysłu w ośrodku katowickim, s. 163-178

8. Łoboda J., Slenczek M., Dorobek ośrodka wrocławskiego w dziedzinie geografii przemysłu, s. 179-190
9. Rochnowski H., Stańczyk A., Kierunki badawcze toruńskiego ośrodka naukowego w dziedzinie geografii przemysłu, s. 191-202
10. Portalski W., Charakterystyka i ocena dorobku ośrodka gdańskiego w dziedzinie geografii przemysłu, s. 203-218
11. Kozysa J., Charakterystyka dorobku ośrodka lubelskiego w dziedzinie geografii przemysłu, s. 219-228
12. Kamińska W., Osiągnięcia ośrodka kieleckiego w dziedzinie geografii przemysłu, s. 229-236
13. Rydz E., Kierunki badawcze geografii przemysłu ośrodka śląskiego, s. 237-242
14. Musielak J., Charakterystyka i ocena dorobku ośrodka szczecińskiego w dziedzinie geografii przemysłu do 1995 r., s. 243-248
10. Ziolo Z., Problematyka badawcza z dziedziny geografii przemysłu w ośrodku rzeszowskim, s. 249-255

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej, red. Z. Ziolo, Prace Komisji Geografii Przemysłu Nr 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG i Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2000

1. Ziolo Z., Problemy integracji międzynarodowej przemysłu w procesie zmian systemu gospodarowania, s.13-21
2. Misztal S., Regionalne efekty procesu prywatyzacji przemysłu w Polsce w latach 1989-1995, s. 23-33
3. Dziadek S., Przemiany przemysłu na Ziemi Cieszyńskiej w okresie przechodzenia do gospodarki rynkowej, s.35-43
4. Rochnowski H., Niektóre kierunki, cele i uwarunkowania przemysłu Polski w okresie transformacji, s.45-53
5. Rydz E., Barańska P., Wybrane problemy przemysłu mleczarskiego województwa śląskiego w latach 1990-1996, s. 55-66
6. Czapliński P., Przemysł drzewny na Pomorzu Środkowym w procesie przeobrażeń gospodarczych, s.67-76
7. Gierańczyk W., Wpływ transformacji ustrojowej na zmiany strukturalne w przemyśle województwa toruńskiego, s.77-88
8. Kwiatek-Sołtys A., Miejsce przemysłu w strukturze funkcjonalnej małych miast regionu krakowskiego, s.89-95

9. Szurgot B., Aktualne kierunki restrukturyzacji gospodarki na Ukrainie, s.97-99
10. Cikało E., Nowosiadło S., Stworzenie specjalnych stref ekonomicznych-poważny czynnik restrukturyzacji gospodarki, s.101-105
11. Вардомский Л., Пространство России в условиях рыночной трансформации, s. 107-116
12. Самбурова Е. Н., Эволюция региональной политики Китая в ходе экономических реформ, s. 117-127

Problemy przemian struktur przestrzennych przemysłu, red. Z. Ziolo, Prace Komisji Geografii Przemysłu Nr 2, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2001

1. Ziolo Z., Współczesne tendencje rozwoju przemysłu i ich problematyka badawcza, s. 9-20
2. Mikołajewicz Z., Przedmiotowa struktura inwestycji przemysłowych wyrazem przemian strukturalnych w polskim przemyśle, s.21-34
3. Szurgot B., Funkcjonowanie szarej strefy w warunkach restrukturyzacji gospodarki, s.35-40
4. Marczyńska-Witczak E., Procesy dezindustrializacji przestrzennej w latach dziewięćdziesiątych na przykładzie Łodzi, s.41-48
5. Rachwał T., Problematyka kwestionariusza do badań funkcjonowania przedsiębiorstwa przemysłowego w okresie transformacji systemu gospodarowania, s. 49-58
6. Czepczyński M., Regionalizm w gospodarce globalnej. Próba analizy tendencji terytorializacji produkcji, s.59-64
7. Piasecka K., Skala i struktura inwestycji zagranicznych w polskim przemyśle, s.65-74
8. Czepczyński M., Struktura inwestycji zagranicznych w Gdyni, s.75-85

Problemy przemian struktur przemysłowych w procesie wdrażania reguł gospodarki rynkowej, red. Z. Ziolo, Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Wydział Ekonomiczny UMCS w Lublinie-Filia w Rzeszowie, Warszawa-Kraków-Rzeszów 2001

1. Stryjakiewicz T., Orientacje teoretyczno-metodologiczne w geografii przemysłu a transformacja gospodarki, s. 13-27
2. Ziolo Z., Struktura branżowa i koncentracja przestrzenna wiodących światowych firm przemysłowych, s.29-41
3. Rogacki H., Zróżnicowanie aktywności eksportowej i importowej województw Polski, s.43-50
4. Domański B., Przekształcenia terenów poprzemysłowych w województwach śląskim i małopolskim-prawidłowości i uwarunkowania, s. 51-59
5. Gierańczyk W., Stańczyk A., Okręgi przemysłowe w Polsce u progu XXI wieku, s.61-69
6. Rydz E., Jażewicz I., Przemiany strukturalne przemysłu na przykładzie małych miast Pomorza Środkowego, s.71-86
7. Czepczyński M., Transformacja struktur przemysłowych na terenie województwa pomorskiego, s. 87-91
8. Czepczyński M., Przemiany zagospodarowania terenów portowo-przemysłowych aglomeracji Trójmiasta, s.93-97
9. Luchter L., Proces deregulacji elektroenergetyki w Polsce na tle przemian strukturalnych tego sektora w krajach Unii Europejskiej, s.99-113
10. Wdowicka M., Wykształcanie się nowych obszarów przemysłowych w strefie podmiejskiej Poznania, s. 115-122
11. May J., Typy przekształceń miejskich obszarów przemysłowych w latach 90.-przykład Łodzi, s.123-134
12. Bazydło A., Smętkowski M., Wieloński A., Inwestycje w specjalnych strefach ekonomicznych a przekształcenia strukturalne w przemyśle Polski, s.135-148
13. Makiela Z., Przekształcenia Skawińskich Zakładów Koncentratów Spożywczych jako przejaw procesu globalizacji, s.149-154
14. Musielak J., Procesy restrukturyzacji w przemyśle okrętowym (na przykładzie Stoczni Szczecińskiej S.A.), s.155-166
15. Rachwał T., Funkcjonowanie Krakowskich Zakładów Elektronicznych „Telpod” w świetle przemian w polskim przemyśle elektronicznym, s.167-180
16. Rachwał T., Proces restrukturyzacji Zakładów Mięsnych „Nisko” S.A. jako potencjalny czynnik aktywizacji rolniczej bazy surowcowej północnej części województwa podkarpackiego, s.181-189
17. Śpiewak T., Problematyka finansów przedsiębiorstw w wyniku zmian systemu gospodarczego, s.191-197

18. Rachwał T., Kształtowanie się wiodących zakładów przemysłu cukierniczego w Krakowie po 1950 roku, s.199-220
19. Borowiec M., Zmiany kierunków kształcenia Politechniki Krakowskiej i Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie na tle polskiego szkolnictwa technicznego w latach transformacji gospodarki, s. 221-240
20. Szot Z., Przestrzenna organizacja gospodarki narodowej Federacji Rosyjskiej w drugiej połowie lat 90.. s. 241 - 249

Problemy transformacji struktur przemysłowych, red. Z. Ziolo, Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 4, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Uniwersytet Rzeszowski-Wydział Ekonomii, Warszawa-Kraków-Rzeszów 2002

1. Domański B., Zagraniczne inwestycje przemysłowe a obszary metropolitarne w Polsce, s.9-18
2. Wieloński A., Bazydło A., Proces integracji europejskiej a przemiany strukturalne w przemyśle Polski, s.19-24
3. Ziolo Z., Piróg S., Lokalizacja zarządów i potencjał ekonomiczny wiodących firm zachodnio-europejskich, s.25-36
4. Rajman J., Trwałość przemysłowo-osadniczych układów przestrzennych w starym rejonie przemysłowym (przykład dorzecza Małej Panwi), s.37-42
5. Rydz E., Szymańska W., Funkcjonowanie zakładów przemysłu obuwniczego regionu śląskiego w zmieniających się warunkach gospodarowania, s.43-56
6. Makiela Z., Wyniki realizacji programów restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego po 1989 roku, s.57-66
7. Czapliński P., Polityka regionalna a rozwój przemysłu w rejonie śląskim, s.67-78
8. Rachwał T., Proces restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłowych w Polsce Południowo-Wschodniej (na wybranych przykładach), s.79-88
9. Śleszyński P., Struktura i koncentracja przestrzenna siedzib ważniejszych przedsiębiorstw w Warszawie w 1999 roku, s.89-114
10. Wiedermann K., Restrukturyzacja i modernizacja hutnictwa żelaza Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego po 1989 roku, s.115-128
11. Kamińska W., Polityka państwowa wobec sektora małych i średnich firm w latach 1990-2000, s.129-140
12. Reško D., Kształtowanie się przedsiębiorstwa usługowo-handlowego PROFEX CONSULTING, s.141-146

13. Luchter L., Uwarunkowania i skala redukcji zanieczyszczeń gazowych w krajowych elektrowniach zawodowych, s.147-158
14. Majewski J., Zmiany strukturalne przemysłu na tle przewozów kolejowych, s.159-166
15. Borowiec M., Zmiany kierunków kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie w okresie transformacji gospodarki narodowej, s. 167 - 180
16. Szot Z., Wybrane problemy transformacji struktur przemysłowych w Federacji Rosyjskiej, s. 181 - 184
17. Goleniewski P., Polityka akcyzowa a kondycja finansowa polskiego przemysłu spirytusowego i tytoniowego, s.185-192

Kształtowanie się struktur przemysłowych, red. Z. Ziolo i Z. Makiela, Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 5, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2003

1. Misztal S., Transformacja własnościowa działalności przemysłowej w Polsce według województw, s. 9-30
2. Dębski J., Lokalne bieguny wzrostu w Polsce (według budżetów gmin i przedsiębiorczości prywatnej), s. 31-58
3. Makiela Z., Europark Mielec - specjalna strefa ekonomiczna w regionie podkarpackim, s. 59-72
4. Gierańczyk W., Stańczyk A., Korporacje międzynarodowe w przestrzeni globalnej, s. 73-84
5. Wajda E., Proces kształtowania się Motoroli jako firmy ponadnarodowej, s. 85-114

Przemysł w procesie globalizacji, red. Z. Ziolo i Z. Makiela, Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 6, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2003

1. Ziolo Z., Kształtowanie się przedsiębiorstw przemysłowych w procesie globalizacji, s.9-20
2. Wieloński A., Przemysł Nowej Gospodarki, s. 21-26
3. Stryjakiewicz T., Wajda J., Organizacja przestrzenna grup kapitałowych jako problem badawczy geografii ekonomicznej, s.27-48

4. Makiela Z., Przejawy procesu globalizacji w rozwoju infrastruktury transportowej w Polsce, s. 49-58
5. Pakula L., Tendencje restrukturyzacji przemysłu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego w dobie transformacji, s. 59-66
6. Tkocz M., Przejawy procesu globalizacji w przemyśle województwa śląskiego, s. 67-76
7. Gierańczyk W., Wybrane aspekty konkurencyjności polskiego przemysłu w dobie globalnych wyzwań rozwoju, s. 77-86
8. Stańczyk A., Społeczno-gospodarcze aspekty konkurencyjności Polski w warunkach globalizacji, s. 87-100
9. Sala S., Wybrane cechy działalności korporacji transnarodowych i ich implikacje dla Polski, s. 101-108
10. Wajda E., Zoričić-Wołek M., Proces kształtowania się korporacji IBM, s. 109-118
11. Wajda E., Zalewska K., Struktura przestrzenno-organizacyjna korporacji General Motors, s. 119-128
12. Rachwał T., Globalne uwarunkowania restrukturyzacji przedsiębiorstw Polski Południowo-Wschodniej, s. 129-138

Przemiany struktur przemysłowych, red. Z. Ziolo i Z. Makiela, Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 7, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Zakład Przedsiębiorczości Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2004

1. Rydz E., Proces kształtowania się Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, s. 9-24
2. Namyślak B., Kapitał zagraniczny w specjalnych strefach ekonomicznych w Polsce, s. 25-30
3. Tobolska A., Procesy koncentracji gospodarczej dużych przedsiębiorstw przemysłowych Poznania, s. 31-42
4. Szmytkowska M., Czepczyński M., Przemysł w mieście poprzemysłowym. Przykład Gdyni., s. 43-52
5. Wiedermann K., Wybrane problemy kształtowania się nowej struktury przemysłowej na obszarze GOP, s. 53-62
6. Stankowski R., Rozwój małych firm na terenie gminy Pleśna, s. 63-70
7. Huculak M., Przekształcenia własnościowe w przemyśle piwowarskim w Polsce po 1990r., s. 71-86
8. Klimczak P., Przemiany funkcjonowania wiodących przedsiębiorstw dawnego COP –u: Huty Stalowa Wola S.A. i

Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Rzeszów” S.A., s. 87-96

9. Ziolo Z., Kształtowanie się firm informatycznych jako nowych elementów struktury przestrzennej przemysłu, s. 97-106

Przedsiębiorczość a współczesne wyzwania cywilizacyjne, red. Z. Ziolo i T. Rachwał, Przedsiębiorczość-Edukacja nr 1, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo „MiWa”, Kraków 2005

1. Ziolo Z. Światowe uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości, s. 9-16
2. Maśloch P., Globalizacja i jej wpływ na rozwój współczesnej cywilizacji, s. 17-26
3. Strojny J., Zarządzanie przedsiębiorcze w dobie globalizacji-perspektywa kulturowa, s. 27-32
4. Sala S., Rozwój korporacji transnarodowych w gospodarce światowej, s. 33-44
5. Błazewski W., Funkcjonowanie systemu oświaty w okresie cywilizacji informacyjnej, s. 45-60
6. Tomkiewicz N., Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w kontekście funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, s. 63-76
7. Pocheć K., SOLVIT – skuteczna pomoc dla przedsiębiorcy w Unii Europejskiej, s. 77-82
8. Kasprzyk P., Stosunki majątkowe między małżonkami a prowadzenie działalności gospodarczej przez małżonków-zagadnienia wybrane, s. 83-94
9. Pocheć W., Prokuratura. Istotna instytucja dla przedsiębiorcy rejestrowego, s. 95-100
10. Fedan R., Rola przedsiębiorczości w aktywizacji ośrodków ponadlokalnych (na przykładzie Jarosławia), s. 103-108
11. Szczepankiewicz J., Szczególna rola polskiej przedsiębiorczości w okresie przeobrażeń cywilizacyjnych współczesnego świata, s. 109-114
12. Janczewski J., Kryteria i miary przedsiębiorczości w małej firmie, s. 115-120
13. Strumska-Cylwik L., Rozważania nad zagadnieniem przedsiębiorczości w kontekście otwartości człowieka na świat, s. 123-136
14. Rachwał T., Kształtowanie postaw uczniów na lekcjach podstaw przedsiębiorczości, s. 137-144

15. Gabala J., Kształtowanie postaw przedsiębiorczych uczniów, s. 145-152
16. Ciupińska B., Doskonalenie relacji międzyludzkich wyzwaniem społeczeństwa XXI wieku, s. 153-158
17. Ziolo Z., Kształcenie nauczycieli do nauczania przedsiębiorczości na specjalności „geografia z przedsiębiorczością i gospodarką przestrzenną” w Akademii Pedagogicznej w Krakowie, s. 161-166
18. Borowiec M., Rola praktyk z przedsiębiorczości w kształceniu studentów geografii na specjalności „przedsiębiorczość z gospodarką przestrzenną”, s. 167-174
19. Makiela B., Makiela Z., Nauczanie podstaw przedsiębiorczości w liceach ogólnokształcących i liceach profilowanych, s. 177-188
20. Juchnowicz M., Uwagi dotyczące realizacji przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, s. 189-194
21. Osuch E., Osuch W., Przedmiot podstawy przedsiębiorczości w opinii uczniów i rodziców na przykładzie wybranych krakowskich szkół, s. 195-202
22. Kawecki Z., Ranga przedmiotu podstawy przedsiębiorczości w edukacji szkolnej, s. 203-206
23. Tracz M., O niektórych kryteriach doboru treści nauczania do podstawy programowej i programu nauczania z podstaw przedsiębiorczości, s. 207-212
24. Piróg D., Miejsce i rola edukacji europejskiej w nauczaniu podstaw przedsiębiorczości w kontekście współczesnych wyzwań cywilizacyjnych, s. 213-220
25. Rachwał M., Rachwał T., Rola kształcenia umiejętności obsługi klienta na lekcjach podstaw przedsiębiorczości, s. 221-226
26. Baran B., Problematyka rynku pracy w edukacji przedsiębiorczości, s. 227-238
27. Batorska U., Rodzaje i struktura bezrobocia w Polsce, s. 239-250
28. Łazowska E., Metodyka nauczania podstaw przedsiębiorczości i podstaw ekonomii, s. 251-254
29. Bartoń M., Przedsiębiorczość jak przedmiot matury 2008, s. 255-258
30. Uczkiewicz P., Technologia informacyjna a przedsiębiorczość w szkole ponadgimnazjalnej, s. 259-264
31. Desperak J., Czy jest miejsce dla doradcy zawodowego i SZOK-u w ponadgimnazjalnych szkołach ogólnokształcących?, s. 267-270
32. Wolanowska-Kubiak L., Propozycja zajęć warsztatowych dla nauczycieli przy opracowaniu wizji szkoły z wykorzystaniem opinii uczniów, s. 271-276

33. Mitura E., Jamroz D., Przedsiębiorczy uczeń na rynku pracy, s. 277-286
34. Różańska M., Opracowanie i wdrożenie programu pracy z uczniem zdolnym na lekcjach z podstaw przedsiębiorczości i zajęciach dodatkowych dotyczących poradnictwa zawodowego, s. 287-292
35. Ziemianin-Profic E., Refleksje na temat udziału i koordynacji akcji „Dzień Przedsiębiorczości”, s. 293-296
36. Szczepańska M., Scenariusz lekcji „Ochrona konsumenta”, s. 297-298
37. Kulikowska M., Możliwość wykorzystania komputera na zajęciach podstaw przedsiębiorczości na przykładzie lekcji nt. „podatków pośrednich” (scenariusz lekcji), s. 299-303

Uwarunkowania rozwoju i konkurencyjności regionów, red. Z. Ziolo, Instytut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie i Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Kraków-Rzeszów 2005

1. Borowiec J., Wpływ integracji europejskiej na rozwój regionalny i konkurencyjność regionów, s. 17-46
2. Pyszkowski A., Struktura sektorowa jako czynnik zróżnicowania potencjału polskich regionów, s. 47-56
3. Kudelko J., Rozwój regionalny, a konkurencyjność regionów, s. 57-74
4. Gałuszka K., Finansowe uwarunkowania rozwoju i konkurencyjności regionów w Polsce, s. 75-84
5. Brzeziński C., Innowacyjność i konkurencyjność gospodarki w strategiach rozwoju województw, s. 85-96
6. Passella E., Pancer-Cybulska E., Konkurencyjność jako współczesny wyznacznik rozwoju regionalnego Polski, s. 97-116
7. Pasterz T., Podkarpackie uwarunkowania budowania regionalnej strategii innowacji, s. 117-126
8. Klimczak P., Kondycja podkarpackich przedsiębiorstw przemysłowych na podstawie wyników badań koniunktury, s. 127-146
9. Borowiec M., Kształtowanie się rzeszowskiego ośrodka akademickiego, s. 147-166
10. Tabasz W., Szanse i zagrożenia dla wsi podkarpackiej w kontekście nowoczesnych koncepcji ekorozwoju, s. 167-176
11. Strojny J., Potencjał rozwojowy gmin podkarpackich, s. 177-196

12. Skica T., Strojny J., Polityka finansowa samorządu gminnego jako wyznacznik lokalnego potencjału rozwojowego, s. 197-210
13. Kosiedowski W., Ignasik-Szulc A., Piotrowska-Trybull M., Rola przedsiębiorstw w kreowaniu konkurencyjności regionu, s. 211-232
14. Kupiec L., Truskolaski T., Regionalna Strategia Innowacji jako potencjalny czynnik konkurencyjności regionów, s. 233-244
15. Gaiński P., Zagospodarowanie transportowe jako czynnik rozwoju województwa podlaskiego, s. 245-258
16. Jarmołowicz W., Knapińska M., Aktywne formy zwalczania bezrobocia w regionie warmińsko-mazurskim, s. 259-278
17. Szafranek E., Zdolność konkurencyjna regionu opolskiego, s. 279-292
18. Kosiedowski W., Marszałkowska M., Zachowanie przedsiębiorstw w okresie transformacji w wybranych krajach Europy Wschodniej, s. 293-308
19. Pysarenko S., Interregional transborder cooperation in the contest of Ukrainian integration to EU, s. 309-312
20. Malisiewicz E., Ziolo Z., Program polsko-słowacki w ramach inicjatywy INTERREG IIIA, s. 313-322
21. Wach K., Model badania wpływu otoczenia regionalnego na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, s. 323-342
22. Panfiluk E., Uwarunkowania rozwoju krajobrazów przyrodniczo cennych, s. 343-355

Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu, red. Z. Ziolo i T. Rachwał, Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 8, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie i Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2006

1. Ziolo Z., Zróżnicowanie światowej przestrzeni przemysłowej w świetle koncentracji siedzib zarządów wiodących korporacji, s. 9-26
2. Domański B., Polski przemysł na tle przemysłu Europy Środkowej i Wschodniej, s. 27-36
3. Kostrubiec B., Delokalizacja przedsiębiorstw-przejaw światowej samoregulacji, s. 37-46
4. Tobolska A., Matykowski R., Działalność przemysłowa w warunkach wzrastającej internacjonalizacji i globalizacji na przykładzie wybranych produktów, s. 47-59

5. Brezdeń P., Uwarunkowania bezpośrednie inwestycji zagranicznych i ich wpływ na umiędzynarodowienie działalności produkcyjnej w województwie dolnośląskim, s. 60-73
6. Tkocz M., Sobala P., Kapitał zagraniczny w przemianach gospodarczych tradycyjnego ośrodka przemysłowego na przykładzie Chorzowa, s. 74-79
7. Sala S., Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a procesy globalizacji, s. 80-90
8. Gierańczyk W., Rola przedsiębiorstw w polskiej gospodarce w okresie transformacji ustrojowej, s. 91-99
9. Paszkowski M., Luchter L., O problemach pomiaru efektów transformacji gospodarczej w porównaniach międzynarodowych, s. 100-108
10. Wieloński A., Szmigiel K., Europejskie uwarunkowania rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, s. 109-114
11. Reško D., Funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw w otoczeniu międzynarodowym, s. 115-126
12. Wielgus G., Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, s. 127-138
13. Micek G., Problematyka funkcjonowania firm informatycznych w ujęciu przestrzennym, s. 139-151
14. Huculak M., Procesy współkształtujące globalizację przemysłu piwowarskiego Europy, s. 152-159
15. Szymtowska M., Rozwój sektora teleinformatycznego w Trójmieście jako przejaw procesów globalizacji, s. 160-166
16. Komornicki T., Eksport w ujęciu regionalnym jako miernik rozwoju przemysłu, s. 167-178
17. Jaworski J., Offset jako czynnik rozwoju przemysłu, s. 179-191
18. Rachwał T., Restrukturyzacja technologiczna przedsiębiorstw przemysłowych Polski Południowo-Wschodniej jako czynnik podnoszenia ich konkurencyjności na rynku międzynarodowym, s. 192-203
19. Makiela Z., Funkcjonowanie Przedsiębiorstwa Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy Naftowej i Gazu „Petrobaltic” w okresie transformacji gospodarczej na tle rozwoju przemysłu naftowego, s. 204-211
20. Fedan R., Przemiany w przemyśle mleczarskim w regionie przemyskim, s. 212-218
21. Wajda E., Rozwój i struktura przestrzenna działalności Nokii w latach 1997-2003, s. 219-240

Rola przedsiębiorczości w podnoszeniu konkurencyjności społeczeństwa i gospodarki, red. Z. Ziolo i T. Rachwał, Przedsiębiorczość-Edukacja Nr 2, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo Nowa Era, Kraków-Warszawa 2006

1. Ziolo Z., Rola przedsiębiorczości w podnoszeniu konkurencyjności społeczeństwa i gospodarki, s. 10-17
2. Żukowski P., Innowacyjna strategia zarządzania zapasami materiałów jako narzędzie podnoszenia konkurencyjności jednostki gospodarczej, s. 18-26
3. Janczewski J., Innowacja jako narzędzie przedsiębiorczości małej firmy na przykładzie usług motoryzacyjnych, s. 27-40
4. Hajduk M., Wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego, jako narzędzie proinnowacyjnego rozwoju polskich przedsiębiorstw na rynku Unii Europejskiej, s.41-47
5. Sosin J., Rola programu PHARE w rozwoju przedsiębiorczości w Polsce w latach 1989-2004, s. 48-54
6. Kamińska W., Wpływ procesów transformacji na rozwój małych firm prywatnych w Polsce, s.55-64
7. Strojny J., Przedsiębiorczość w badaniach empirycznych Instytutu Gospodarki Wyżej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, s. 65-75
8. Maślanka K., Rozwój przedsiębiorczości w ocenie wskaźnika TEA, s. 76-90
9. Majewska J., Wyzwalanie ducha przedsiębiorczości w środowisku społecznym gminy dla rozwoju lokalnego, s. 91-100
10. Mitura E., Oleksiejczuk A., Oleksiejczuk E., Analiza uwarunkowań rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w województwie lubelskim, s. 101-114
11. Pytko B., Watras R., Polska przedsiębiorczość w gospodarce morskiej-problemy i szanse na sukces, s. 115-121
12. Makiela Z., Infrastruktura a rozwój przedsiębiorczości, s. 122-124
13. Tobolska A., Strategie globalne a nowe formy organizacji przedsiębiorstw transnarodowych, s. 125-143
14. Tołpa T., Polityka regionalna w debacie o konstytucji europejskiej, s. 144-153
15. Winnicki K., Jurek A., Lawandowski M., Zastosowanie metody analizy hierarchicznej problemu, s. 154-162
16. Brzozowski T. T., Praca i przedsiębiorczość w świetle wybranych encyklik Jana Pawła II, s. 164-184

17. Borowiec M., Etyczne aspekty globalizacji w procesie kształtowania przedsiębiorczości, s. 185-192
18. Rachwał M. M., Rachwał T., Wartości moralne podstawą prawdziwego sukcesu menadżera, s. 193-198
19. Pawlas B., Jak być dobrym szefem?, s.199-203
20. Bartuś A., Bartuś Z., Pokusa etatyzmu. Ile polityki w gospodarce-wymiar etyczny, s. 204-212
21. Łaptaś W., Pomoc a postawa roszczeniowa, s. 213-215
22. Szczepankiewicz J., Czy przedsiębiorczość ma płeć?, s. 216-219
23. Tracz M., Rola i znaczenie podstaw przedsiębiorczości w kształceniu ogólnym, s. 222-225
24. Górz B., Rachwał T., Uwagi do projektu zmiany podstawy programowej podstaw przedsiębiorczości, s. 226-235
25. Czaplinski P., Postawy uczniów ponadpodstawowych szkół ogólnokształcących dla dorosłych wobec rynku pracy, s. 236-241
26. Błażejowski W., Problemy rozwoju postaw przedsiębiorczych u gimnazjalistów, s. 242-248
27. Milewska M., Rozbudzanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży wiejskiej, s. 249-255
28. Nowak K., Problematyka globalizacji działalności sektora bankowego w edukacji szkolnej, s. 256-261
29. Śrutowska D., Wykorzystanie multimediów w nauczaniu przedsiębiorczości (na przykładzie multimedialnego CD-ROM-u Wydawnictwa Nowa Era pt. „Podstawy przedsiębiorczości”, s. 264-278
30. Szmulczyńska B., Zapotrzebowanie środowiska szkolnego w zakresie edukacji ekonomicznej a oferta edukacyjna Portalu Edukacji Ekonomicznej Narodowego Banku Polskiego-NBPortal.pl, s.279-286
31. Makiela B., Komunikacja interpersonalna w nauczaniu podstaw przedsiębiorczości-propozycje ćwiczeń, s. 287-289
32. Nyga E. M., Wybrane aktywizujące metody nauczania w pracy z uczniem na przykładzie lekcji podstaw przedsiębiorczości, s. 290-303
33. Kulikowska M., Krasnodębska B., Refleksje z realizacji międzyszkolnego projektu „O pieniądzu wiem wszystko”, s. 304-311
34. Kawecki Z., Prywaciarz-przedsiębiorca refleksje z lekcji), s. 312-313
35. Rutkowska E., Scenariusz zajęć edukacyjnych „Gdzie zaczyna się droga do sukcesu”, s. 314-316

Efekty restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej (red. Z. Ziolo i T. Rachwał), Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 9, Komisja Geografii Przemysłu PTG i Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2006

1. Ziolo Z., Problematyka badawcza efektów restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej, s. 11-19
2. Wieloński A., Szmigiel K., Regionalne strategie innowacji jako czynnik aktywizacji polskiej przestrzeni przemysłowej, s. 20-27
3. Tkocz M., Efekty restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce, s. 28-39
4. Rydz E., Szymańska W., Efekty restrukturyzacji śląskiego ośrodka przemysłowego w latach wdrażania gospodarki rynkowej (na wybranych przykładach), s. 40-51
5. Czaplinski P., Wpływ procesów transformacji na lokalne struktury przemysłu na przykładzie byłego województwa śląskiego, s. 52-61
6. Gierańczyk W., Restrukturyzacja przestrzeni przemysłowej wybranych miast woj. kujawsko-pomorskiego w okresie transformacji ustrojowej, s.62-72
7. Staszewska S., Marcinowicz D., Struktura funkcjonalno-przestrzenna wybranych terenów przemysłowych miasta Poznania, s.73-82
8. Tobolska A., Nowy model organizacji i funkcjonowania starych przedsiębiorstw przemysłowych, s.83-97
9. Rachwał T., Efekty restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłowych Polski Południowo-Wschodniej, s. 98-115
10. Męczyński M., Przestrzenne zróżnicowanie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach przemysłowych w Polsce, s.116-129
11. Jaworski J., Restrukturyzacji polskiego przemysłu zbrojeniowego, s.130-142
12. Wilkosz A., Procesy restrukturyzacji Alstom Konstal S.A. w Chorzowie, s.143-153
13. Kilar W., Przemiany funkcjonowania Zakładów Przemysłu Dziewiąrskiego „Jarlan” w Jarosławiu (ze szczególnym uwzględnieniem lat 1999-2003), s.154-169
14. Sala S., Polskie firmy na tle zagranicznych korporacji w dobie globalizacji, s.170-180

15. Sobala-Gwosdz A., Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w województwie podkarpackim do końca 2003 r., s.181-191

Procesy transformacji społeczno-ekonomicznych i przyrodniczych struktur przestrzennych. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Ziolo (red. J. Lach, M. Borowiec, T. Rachwał), Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Kraków 2007

1. Kozanecka M., Działalność naukowo-dydaktyczna Profesora Zbigniewa Ziolo, s. 9-29.
2. Kilar W., Prace publikowane Profesora Zbigniewa Ziolo, s. 31-63
3. Kilar W., Prace zbiorowe redagowane przez Profesora Zbigniewa Ziolo, s. 65-68
4. Kilar W., Kierownictwo naukowe konferencji organizowanych przez Profesora Zbigniewa Ziolo, s. 69-74
5. Szymła Z., Uwarunkowania gospodarki przestrzennej w Polsce, s. 76-83
6. Woźniak M., Wnioskowanie statystyczne w badaniach przestrzennych, s. 84-92
7. Woźniak M. G., Kwestia egalitaryzmu w ideologii kapitalizmu globalnego jako bariera procesów transformacji społeczno-ekonomicznych, s. 93-106
8. Strykiewicz T., Orientacja instytucjonalna w geografii ekonomicznej i jej znaczenie w analizie procesów transformacji struktur przestrzennych, s. 107-118
9. Grzeszczak J., Teoria biegunów wzrostu w warunkach polskich: przeszłość i teraźniejszość, s. 120-129
10. Parysek J. J., Współczesne tendencje rozwoju metropolii: aspekty globalne i lokalne, s. 130-140
11. Harańczyk A., Polskie metropolie-ocena warunków i poziomu rozwoju, s. 141-150
12. Marszał T., Ogrodowczyk A., Metropolitalne funkcje ekonomiczne miast polskich, s. 151-160
13. Maik W., Procesy transformacji społeczno-gospodarczej miast w świetle modeli wzrostu i regresu miejskiego, s. 161-166
14. Rajman J., Trwałość ośrodków regionalnych w krajowej sieci osadniczej, s. 167-173
15. Długosz Z., Kurek S., Zmiany w zaludnieniu a ruch ludności w Polsce w latach 1995-2004, s. 174-189

16. Kamińska W., Mularczyk M., Rozwój mikrofirm średnich miast w Polsce w latach transformacji gospodarki narodowej, s. 190-198
17. Wieloński A., Zmiany strukturalne w przemyśle światowym na przełomie wieków, s. 200-206
18. Kuciński K., Deindustrializacja w procesie rozwoju gospodarczego, s. 207-217
19. Mikołajewicz Z., Przestrzenne zróżnicowania procesów deindustrializacji w Polsce, s. 218-241
20. Tobolska A., Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a internacjonalizacja przemysłu polskiego, s. 242-256
21. Kitowski J., Przemiany struktury przestrzennej specjalnych stref ekonomicznych w Polsce, s. 257-276
22. Dębski J., Możliwości transformacji sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, s. 277-285
23. Rydz E., Ocena procesu transformacji przemysłu na Pomorzu Środkowym, s. 286-305
24. Czaplinski P., Kształtowanie się struktur przemysłowych województwa pomorskiego, s. 306-313
25. Luchter L., Przemiany strukturalne i przestrzenne sektora elektroenergetyki w Polsce w latach 1990-2005, s. 314-324
26. Rachwał T., Zmiany powiązań przestrzennych przedsiębiorstw przemysłowych Polski Południowo-Wschodniej w latach transformacji systemu gospodarowania, s. 325-351
27. Klimczak P., Geneza grona lotniczego w województwie podkarpackim, s. 352-364
28. Fierla I., Procesy transformacji gospodarki a dynamika rozwoju regionów, s. 366-375
29. Łoboda J., Socio-economic and spatial conditions of agriculture in Lower Silesia in the context of system transformation in Poland, s. 376-381
30. Kudłacz T., Reichel M., Przestrzenny rozkład kondycji finansowej polskich regionów w świetle zmian w finansowaniu samorządów terytorialnych, s. 382-406
31. Komornicki T., Dynamika napływu pojazdów używanych do Polski po 1 maja 2004-aspekty regionalne, s. 407-416
32. Kamińska W., Influence of the regional factors upon location of privately-owned micro-companies in Poland, s. 417-428
33. Szajnowska-Wysocka A., Europeizacja przestrzeni kulturowej Górnego Śląska, s. 429-441
34. Runge A., Runge J., Główne kierunki rozwoju regionalnego obszaru województwa śląskiego w okresie powojennym, s. 442-457

35. Tkocz M., Procesy transformacji województwa podkarpackiego w XXI wieku, s. 458-472
36. Kudelko J., Rozwój społeczno-gospodarczy województwa podkarpackiego i poziom jego konkurencyjności na tle kraju, s. 473-489
37. Malisiewicz E., Uwarunkowania rozwoju województwa podkarpackiego, s. 490-503
38. Polak I., Centra wzrostu regionalnego w Euroregionie Karpackim, s. 504-513
39. Borowiec M., Funkcjonowanie Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w strukturze regionalnej Polski Południowo-Wschodniej, s. 514-527
40. Paszkowski M., Superkomputery w przestrzeni gospodarczej świata, s. 530-538
41. Gierańczyk W., Międzynarodowy outsourcing jako proces transformacji struktur społeczno-ekonomicznych i przestrzennych, s. 539-547
42. Rochnowski H., Gierańczyk W., Inwestycje zagraniczne w krajach Wspólnoty Niepodległych Państw w kontekście procesów globalizacyjnych, s. 548-560
43. Szot Z., Procesy transformacji ekonomicznych struktur przestrzennych Federacji Rosyjskiej na progu XXI wieku, s. 561-566
44. Dorocki S., Procesy kształtowania się regionalnej struktury rolnictwa Francji, s. 567-583
45. Wójtowicz M., Zmiany wielkości i struktury zatrudnienia w Regionie Metropolitalnym São Paulo w latach 1991-2003 jako wyraz transformacji gospodarczej Brazylii, s. 584-598
46. Godlewska-Majkowska H., System edukacyjny wobec potrzeb rozwojowych schyłkowych regionów przemysłowych, s. 600-610
47. Tracz M., Edukacja geograficzna w okresie transformacji, s. 611-616
48. Ziolo I., Wartość edukacyjna przyrody we współczesnej szkole, s. 617-623
49. Osuch W., Transformacja systemu kształcenia nauczycieli w realizacji wizji Europy Wiedzy, s. 624-630
50. Piróg D., Piróg S., Pożądane umiejętności absolwentów nauczycielskich studiów geograficznych na rynku pracy w procesie przemian społeczno-gospodarczych w Polsce, s. 631-645
51. Lach J., Dynamika krajobrazu antropogenicznego tarnobrzeskiego ośrodka siarkowego, s. 648-661

52. Ziętara T., Rola powodzi błyskawicznych w niszczeniu infrastruktury osadniczej w Karpatach, s. 662-673
53. Kaczmarska E., Możliwości wykorzystania zasobów leczniczych i struktury urbanistycznej uzdrowisk w Polsce, s. 674-680
54. Makiela Z., Potencjał hydroenergetyczny Zespołu Elektrowni Wodnych Solina-Myczkowce, s. 681-689

Rola przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej, (red. Z. Ziolo i T. Rachwał), Przedsiębiorczość-Edukacja Nr 3, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo Nowa Era, Kraków-Warszawa 2007

1. Ziolo Z., Rola przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej – zarys modelu, s. 10-17
2. Makiela Z., Przedsiębiorczość w Polsce w układzie regionalnym, s. 18-23
3. Wiedermann K., Regionalne efekty mnożnikowe rozwoju przemysłu motoryzacyjnego w aktywizacji gospodarczej województwa śląskiego, s. 24-35
4. Wach K., Potencjał małych i średnich przedsiębiorstw regionu południowego, s. 35-45
5. Dryglas D., Wach K., Klimat dla rozwoju przedsiębiorczości turystycznej w Małopolsce w świetle badań empirycznych, s. 46-51
6. Wójtowicz M., Rozwój przewozów pasażerskich w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II w Krakowie na tle innych portów regionalnych w Polsce, s. 52-60
7. Kochmańska M., Działalność gminy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, s. 61-70
8. Jarczewski W., Duch przedsiębiorczości w proinwestycyjnych działaniach władz lokalnych, s. 72-80
9. Dorocki S., Stacja Narciarska „Wierchomla” – lokalny ośrodek aktywizacji gospodarczej, s. 81-87
10. Dajczak K., Rychły-Lipińska A., Programy rozwoju przedsiębiorczości miasta Koszalin, s. 88-93
11. Ustupski J., Przedsiębiorczość w otoczeniu Tarnowa, s. 94-100
12. Machowski J., Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny – projekt pobudzenia przedsiębiorczości lokalnej, s. 101-107
13. Namyślak B., Przestrzenne aspekty funkcjonowania zagranicznych podmiotów przemysłowych we Wrocławiu i w okolicach, s. 108-118

14. Buks J., Otłowska A., Rozpowszechnienie nierolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, s. 120-127
15. Chądzyński M., Główne bariery rozwoju i funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw na obszarach wiejskich województwa łódzkiego, s. 128-132
16. Rettinger R., Gospodarstwa farmerskie jako forma aktywizacji gospodarczej obwodu lwowskiego, s. 133-139
17. Borowiec M., Rola szkolnictwa wyższego w podnoszeniu jakości kapitału ludzkiego, s. 142-150
18. Bednarz N., Czy uczenie się przez całe życie jest postawą przedsiębiorczą, s. 151-155
19. Tokarski M., Tokarski A., Funkcjonowanie Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu, s. 156-161
20. Sowisłok K., Zachowania młodzieży na współczesnym rynku pracy w Polsce, s. 162-171
21. Nowak K., Start młodzieży na rynku pracy, s. 172-178
22. Żukowski P., Wizerunek osobowościowy współczesnego menedżera w przedsiębiorstwie, s. 180-186
23. Czaplinski P., Prasowy wizerunek przedsiębiorców, s. 187-192
24. Sowisłok K., Współczesny przedsiębiorca, s. 193-195
25. Brzozowski T. T., „Przedsiębiorczość” pojęcie polisemiczne czy niewłaściwie rozumiane? Próba systematyzacji, s. 196-203
26. Paszko-Janowska A., Osobowość, motywacja, przedsiębiorstwo rodzinne. Wybrane aspekty przedsiębiorczości, s. 204-210
27. Żukowski P., Model i symulacja dynamiki systemu zarządzania organizacją gospodarczą (ujęcie modelowe), s. 212-219
28. Rejman K., Wpływ innowacyjności na efektywność współczesnych przedsiębiorstw, s. 220-224
29. Strojny J., Berezowska M., Przedsiębiorczość jako determinanta konkurencyjności organizacji zorientowanej projektowo, s. 225-232
30. Klepacka W., Pietucha I., Ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej – narzędziem w aktywizacji gospodarczej, s. 233-237
31. Pichur A., Elektroniczne wspieranie przedsiębiorczości. Wyniki badań empirycznych, s. 238-248
32. Świerczewska-Pietras K., Przedsiębiorczość w sieci, s. 249-259
33. Janczewski J., Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w małych warsztatach samochodowych, s. 260-269

34. Ożdżyński Z., Przedsiębiorczość a bezpieczeństwo ruchu drogowego, s. 270-277
35. Voss G., Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym, s. 278-284
36. Tracz M., Rachwał T., Przedmiot podstawy przedsiębiorczości-założenia realizacji a przygotowanie nauczycieli, s. 286-296
37. Kilar W., Zagadnienia globalizacji i korporacji ponadnarodowych w edukacji przedsiębiorczości, s. 297-304
38. Osuch E., Osuch W., Wybrane projekty edukacyjne w aktywizacji uczniów na lekcjach podstaw przedsiębiorczości, s. 305-307
39. Kulikowska M., Krasnodębska B., Techniki multimedialne w nauczaniu podstaw przedsiębiorczości, s. 308-316
40. Soczówka M., Wykorzystanie technologii informacyjnej w nauczaniu-uczeniu się podstaw przedsiębiorczości, s. 317-324
41. Desperak J., Depczyńska A., Przedsiębiorczy uczeń w UE – propozycje tematów lekcji, s. 325-331
42. Rosiak J., Szczypa P., Proekologiczna edukacja w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych, s. 332-336.

Procesy transformacji układów przestrzennych przemysłu na tle zmieniającego się otoczenia (red. Z. Ziolo i T. Rachwał), Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 10, Komisja Geografii Przemysłu PTG i Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2008

1. Ziolo Z., Procesy transformacji przemysłowych układów przestrzennych na tle zmieniającego się otoczenia, s. 11-22
2. Czapliński P., Zmiany struktury przestrzennej przemysłu w subregionie słupskim, s. 23-34
3. Szmielińska-Pietraszek P., Szymańska W., Przestrzeń przemysłowa Szczecinka i Lęborka w układach regionalnych województwa pomorskiego i zachodniopomorskiego, s. 35-44
4. Dorocki S., Kształtowanie się regionów przemysłowych Francji, s. 45-54
5. Sala S., Wpływ procesów globalizacji na region, s. 55-66
6. Maśloch P., Kształtowanie się ubóstwa jako wynik współczesnych procesów globalizacyjnych, s. 67-75
7. Czwartyńska M., Obszary pogórnice w postindustrialnej transformacji Górnego Śląska, s. 76-85
8. Wieloński A., Machowski J., Bezpieczeństwo energetyczne Polski, s. 86-92

9. Wiedermann K., Czynniki i skutki rozwoju przemysłu motoryzacyjnego na terenie województwa śląskiego, s. 93-108
10. Niemczak M., Przemiany struktur polskiego przemysłu cukrowniczego jako efekt procesu restrukturyzacji, s. 109-122
11. Dajczak K., Przemysł stoczniowy w Polsce i na świecie., s. 123-129
12. Gierańczyk W., Międzynarodowe uwarunkowania pozyskiwania ropy naftowej w rejonie kaspijskim, s. 130-139
13. Wójtowicz M., Rozwój przemysłu samochodowego w Brazylii w latach 1957-2005, s. 140-153
14. May J., Adaptacja przedsiębiorstw przemysłowych-przykład Łodzi, s. 156-172
15. Repetowski R., Rola innowacji w funkcjonowaniu przedsiębiorstw przemysłowych, s. 173-187
16. Kilar W., Cieluch M., Kształtowanie się i organizacja przestrzenna korporacji ponadnarodowej Honda, s. 188-203
17. Smętkowski M., Rola specjalnych stref ekonomicznych w kształtowaniu struktury przestrzennej przemysłu w Polsce, s. 204-216
18. Brezdeń P., Spallek W., Specjalne strefy ekonomiczne w przestrzeni gospodarczej województwa dolnośląskiego, s. 217-229
19. Huculak M., Inwestycje zagraniczne w przemyśle Krakowa, s. 230-244
20. Borowiec M., Kształcenie na poziomie akademickim jako czynnik przygotowania kadr dla przemysłu województwa podkarpackiego, s. 245-266
21. Tracz M., Treści z zakresu geografii przemysłu w podstawach programowych i wybranych programach nauczania oraz podręcznika do geografii na poziomie gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej, s. 267-272.

Rola przedsiębiorczości w gospodarce opartej na wiedzy, (red. Z. Ziolo i T. Rachwał), Przedsiębiorczość-Edukacja Nr 4, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo Nowa Era, Kraków-Warszawa 2008

1. Ziolo Z., Ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, s. 12-23
2. Borowiec M., Rola szkolnictwa wyższego w procesie kształtowania gospodarki opartej na wiedzy, s. 24-36

3. Harańczyk A., Potencjał rozwojowy szkół wyższych Małopolski, s. 37-59
4. Kilar W., Zatrudnienie w działalności badawczej i rozwojowej jako czynnik rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, s. 60-69
5. Grzyb U., Centra transferu technologii-jako czynnik rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, s. 70-74
6. Surdej A., Wach K., Rola parków naukowo-technologicznych w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, s. 75-81
7. Sieja M., Wach K., Implementacja algorytmów ewolucyjnych w gospodarce opartej na wiedzy, s. 82-88
8. Pach J., Znaczenie małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce po 2000 roku, s. 92-109
9. Mielcarek P., Innowacyjność polskich przedsiębiorstw na tle Unii Europejskiej, s. 110-118
10. Lisowski R., Rola funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 w budowie gospodarki opartej na wiedzy, s. 119-124
11. Sosin J., Wsparcie przedsiębiorczości w ramach ZPORR na przykładzie projektu „Na swoim”, zrealizowanego przez Myślenicką Agencję Rozwoju Gospodarczego, s. 125-129
12. Wilczyńska M., Potencjał innowacyjny i eksportowy małych i średnich przedsiębiorstw województwa podkarpackiego, s. 130-136
13. Janczewska D., Wzrost innowacyjności przedsiębiorstwa jako przejaw przedsiębiorczości w gospodarce opartej na wiedzy – na przykładzie branży cukierniczej w Polsce, s. 137-145
14. Włodarczyk M., Janczewski J., Wiedza w rozwoju przedsiębiorczości w małym warsztacie samochodowym, s. 146-154
15. Świdurska A., Przedsiębiorczość w gospodarce opartej na wiedzy w obszarze metropolitalnym Poznania, s. 158-172
16. Pytko B., Postawy przedsiębiorcze władz samorządu lokalnego na przykładzie miast Gdańsk i Gdyni, s. 173-182
17. Dorocki S., Gospodarka oparta na wiedzy w założeniach Strategii Lizbońskiej na przykładzie Francji, s. 183-191
18. Żurba I., Wsparcie konsultacyjne dla przedsiębiorstw Ukrainy w dziedzinie zagranicznej działalności gospodarczej, s. 192-201
19. Osuch W., Problem aktywizacji społecznej i zawodowej romskiej mniejszości narodowej w Austrii na przykładzie miasta Oberwart, s. 202-208
20. Surdej A., Gospodarka-wspólnota-solidarność, s. 212-221

21. Brzozowski T. T., "Underclass" i „konsumenci wybrakowani”. Zmiana stratyfikacji układu społecznego w gospodarce ponowoczesnej, s. 222-237
22. Oleksiejczuk A., Oleksiejczuk E., Etyka zarządzania w okresie przeobrażeń cywilizacyjnych współczesnego świata, s. 238-248
23. Bem K., Korzyści wprowadzenia zasad społecznej odpowiedzialności biznesu w przedsiębiorstwie, s. 249-259
24. Maślanka K., Kadra, której można zaufać. Cechy dobrego przedsiębiorcy ukształtowanego w systemie edukacji, s. 260-265
25. Stanek A., Kodeks etyczny jako narzędzie zarządzania relacjami z pracownikami, s. 266-273
26. Dąbrowski P. J., A jednak win-win – pragmatyka etyki przedsiębiorczości, czyli nowe spojrzenie na negocjacje, s. 274-280
27. Rogoda B., Tworzenie i wykorzystanie potencjału nieuczciwych zachowań jako opcja strategiczna przedsiębiorstwa, s. 281-287
28. Tokarski M., Kreatywna księgowość a fałszowanie sprawozdań finansowych, s. 289-295
29. Voss G., Etyka biegłego rewidenta, s. 296-305
30. Nowak K., Problematyka etyki biznesu w edukacji przedsiębiorczości, s. 306-309
31. Ożdżyński Z. J., Etyka i edukacja a bezpieczeństwo ruchu drogowego, s. 310-318
32. Rachwał T., Kudelko J., Tracz M., Wach K., Kilar W., Projekt podstawy programowej podstaw przedsiębiorczości w zakresie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, s. 322-334
33. Tracz M., Rachwał T., Metody nauczania i środki dydaktyczne stosowane przez nauczycieli podstaw przedsiębiorczości – wyniki badań, s. 335-340
34. Sowisłok K., Wiedza i umiejętności w nauczaniu przedsiębiorczości, s. 341-347
35. Szczepaniak-Wiecha I., Młode pokolenie Polaków wobec rynku pracy w dobie gospodarki opartej na wiedzy, s. 348-356
36. Kosała M., Agnieszka Pichur, Analiza działań przedsiębiorczych i postrzeganie prowadzenia działalności gospodarczej przez młode pokolenie - wybrane aspekty, s. 357-364
37. Mrożek J., „Dzień przedsiębiorczości” szansą na lepsze przygotowanie uczniów szkół ponadgimnazjalnych do wejścia na rynek pracy, s. 365-369

38. Rzepecka M., Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i promocja jakości pracy szkoły na przykładzie programu certyfikat jakości „Szkoła Przedsiębiorczości”, s. 370-375

Problematyka badawcza geografii przemysłu (red. Z. Ziolo i T. Rachwał), Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 11, Komisja Geografii Przemysłu PTG i Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2008

1. Ziolo Z., Problemy badawcze struktury przestrzennej przemysłu, s. 9-25
2. Gierańczyk W., Badanie struktur przemysłowych w Polsce w dobie globalizacji ze szczególnym uwzględnieniem struktury przestrzennej, s. 26-39
3. Paszkowski M., Kształtująca się gospodarka sieciowa jako pole badawcze geografii przemysłu, s. 40-45
4. Czapliński P., Problematyka badawcza przemysłu w geografii na tle nauk ekonomicznych, s. 46-52
5. Rachwał T., Problematyka badawcza funkcjonowania przedsiębiorstw przemysłowych, s. 53-85
6. Gierańczyk W., Problematyka definiowania zmian w tendencjach lokalizacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych w dobie globalizacji, s. 86-97
7. Wiedermann K., Koncepcja efektów mnożnikowych w wyznaczaniu wpływu przedsiębiorstw na otoczenie społeczno-gospodarcze, s. 98-106
8. Sala S., Wybrane problemy metodologiczne badań procesów globalizacji, s. 107-115

Wpływ procesów globalizacji i integracji europejskiej na transformację struktur przemysłowych (red. Z. Ziolo i T. Rachwał), Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG Nr 12, Komisja Geografii Przemysłu PTG i Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków 2009 (w druku)

1. Ziolo Z., Procesy kształtowania się światowych korporacji i ich wpływ na otoczenie, s. 11-32
2. Woźniak M. G., Zmiany strukturalne gospodarki Polski po 1990 roku, s. 33-44

3. Bal-Woźniak T., Infrastruktura systemu innowacyjnego jako czynnik transformacji struktur przemysłowych, s. 45-58
4. Wieloński W., Renesans polskiego hutnictwa żelaza i stali, s.59-62
5. Wójtowicz M., Wpływ globalizacji i integracji w ramach MERCOSUR na wymianę handlową produktów przemysłu samochodowego Brazylii w latach 1990-2006, s. 63-78
6. Lizak P., Wpływ koncernu Fiat na kształtowanie się przemysłu samochodów osobowych w Polsce, s. 79-86
7. Niemczak M., Wpływ procesów globalizacji i integracji europejskiej na przekształcenia struktur polskiego przemysłu cukrowniczego, s. 87-96
8. Kilar W., Koncentracja przestrzenna światowych firm informatycznych, s. 97-108
9. Męczyński M., Przestrzenna dyfuzja technologii informacyjno-komunikacyjnych (na przykładzie rozprzestrzeniania się kodu kreskowego w województwie wielkopolskim), s. 109-122
10. Warcholik W., Europejskie programy GNSS na rynku globalnych systemów nawigacyjnych, s. 123-132
11. Wiedermann K., Trojak A., Specjalne strefy ekonomiczne i strefy przemysłowe w kształtowaniu rozwoju gospodarczego regionów na przykładzie Polski i Czech, s.133-144
12. Grzyb U., Zmiany w funkcjonowaniu rosyjskich parków naukowo-technologicznych, s. 145-152
13. Machowski J., Przedsiębiorstwo jako aktywny podmiot kształtujący przestrzeń, s. 153-158
14. Repetowski R., Zmiany w marketingowej orientacji przedsiębiorstw przemysłowych w dobie postępującej globalizacji, s. 159-168
15. Niżnik A. M., Unia Europejska, globalizacja i Polska, s. 169-172
16. Świerczewska-Pietras K., Rewitalizacja zamknięta, jako przykład zagospodarowania poprzemysłowego obszaru Łodzi, s. 173-182
17. Kopeć M., Regeneracja przemysłowych miast angielskich na przykładzie miasta Barnsley, s. -183-193

SPIS TREŚCI

ZBIGNIEW ZIOŁO, MONIKA BOROWIEC Problematyka XXIV. Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. „Funkcje przemysłu i usług w kształtowaniu społeczeństwa informatycznego”	5
ZBIGNIEW ZIOŁO, MONIKA BOROWIEC 24th International Scientific Conference on the “Functions of Industry and Services in the Development of Information Society”	7
JOANNA BALACH-FRANKIEWICZ Rozwój przemysłu oraz usług na terenie Jelcza-Laskowic jako czynnik rozwoju społeczeństwa informatycznego w mieście	9
NATALIA BATSUN, ANATOL JAKOBSON Environmental branding in the system of greening regional business ..	10
MONIKA BOROWIEC, SŁAWEK DOROCCI Wpływ zasobów kapitału ludzkiego na kształtowanie społeczeństwa informatycznego i innowacyjności struktur przemysłowych	12
PAWEŁ BREZDEŃ, WALDEMAR SPALLEK Efektywność firm korporacyjnych w województwie dolnośląskim w ujęciu przestrzennym.....	14
TOMASZ TADEUSZ BRZOZOWSKI Teleworking / telecommuting – system podnoszący stopień z informatyzowania sektora pracy. Szanse i zagrożenia dla społeczeństwa informatycznego	15
MAREK CHMURSKI, ANDRZEJ WIELOŃSKI Restrukturyzacja polskiego przemysłu środków transportu szynowego na przykładzie przedsiębiorstwa Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz SA	17
PAWEŁ CZAPLIŃSKI Kształcenie ustawiczne w przemyśle – konieczność doby społeczeństwa informatycznego	18
ELENA GAFAROWA, ANATOL JAKOBSON Some problems of local production of iodine-enriched food: social, marketing and investment aspects.....	20

WIESŁAWA GIERAŃCZYK	
Handel zagraniczny wyrobami zaawansowanej technologii a społeczeństwo informacyjne Europy	22
ANATOL JAKOBSON	
An industrial city in the processes of transition to post-industrial society	24
WIOLETTA KILAR	
Współczesna struktura światowych korporacji informatycznych	26
KLAUDIA KILIŃSKA	
State Administration of the Ecological Programs (following the example of Carpathian and Podilsk region)	27
TATYANA KIRILLOVA, ANATOL JAKOBSON	
Sectoral analysis of cluster development prospective in a specific area of Siberia	29
PAVEL KOSTLÁN, MARTIN BARTOŠ	
Public support as a tool for the development of information technology at business in the Czech Republic	30
KAZIMIERZ W. KRUPA	
Sieci biznesowe i innowacyjność MSP	32
SŁAWOMIR KUREK	
Starzenie się ludności na obszarach przemysłowych w Polsce	34
KONSTANTIN LIDIN, ANATOL JAKOBSON	
Strategic problems of transition to post-industrial development in a pre-industrial region	35
JACEK MAY	
Czynniki rozwoju gospodarki innowacyjnej w województwie łódzkim	37
ROMAN MATYKOWSKI, ANNA TOBOLSKA	
Dojazdy do pracy do zakładów przemysłowych XXI wieku: sposoby analizy oddziaływania w kontekście przestrzennym	40
GRZEGORZ MICEK	
Relacyjna geografia ekonomiczna – próba operacjonalizacji podejścia w warunkach polskich	42

MIŁOSZ MISZCZYŃSKI	
The emerging knowledge economy – the analysis of the issues and possible outcomes of the informational age	44
MARCIN NIEMCZAK	
Czasoprzestrzenne zróżnicowanie przemieszczania się zasobów kapitału ludzkiego transportem kolejowym w Polsce na tle wybranych relacji na świecie w dobie rozwoju społeczeństwa informacyjnego	45
MACIEJ J. NOWAK	
Goleniowski Park Przemysłowy jako przykład aktywnej polityki przestrzennej prowadzonej w gminie	47
VÁCLAV NOVÁK, ŠÁRKA PALCROVÁ, VÁCLAV TOUŠEK	
Wpływ przemysłu i usług na rozwój regionalny obszarów peryferyjnych Republiki Czeskiej (na przykładzie województwa Vysočina)	49
PAVEL PTÁČEK	
The role of foreign direct investment in establishing of knowledge economy in the Czech Republic: the case of knowledge intensive business services	51
TOMASZ RACHWAŁ	
Funkcje przedsiębiorstw przemysłowych w procesie budowy gospodarki opartej na wiedzy i kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego	52
TOMASZ RACHWAŁ, KRZYSZTOF WIEDERMANN, WIOLETTA KILAR	
Rola przemysłu w gospodarce układów regionalnych Unii Europejskiej	54
ANDRZEJ RACZYK, HELENA DOBROWOLSKA-KANIEWSKA	
Kształtowanie struktur przestrzennych sektora przemysłu i usług według poziomów techniki na przykładzie województwa dolnośląskiego.....	56
TETYANA SKUTAR	
The importance of service sector in social and economic development informatization.....	57
KRZYSZTOF STACHOWIAK	
Ewolucja przemysłu zaawansowanych technologii i sektora informatycznego (IT) w Finlandii	59

TADEUSZ STRYJAKIEWICZ	
Lokalizacja firm i zachowania przestrzenne pracowników usług informatycznych w poznańskim obszarze metropolitalnym	61
NATALIA M. SYSSOEVA	
Industrial complexes and financial crisis	62
ANNA ŚWIDURSKA	
Kształtowanie rozwoju przemysłu wysokiej techniki w Polsce	64
KATARZYNA ŚWIERCZEWSKA-PIETRAS	
Inwestycje w infrastrukturę informatyczną podmiotów gospodarczych działających na poprzemysłowym obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji Zabłocia w Krakowie	65
MARIA TKOCZ, JAKUB ŻYDZIK	
Nowe kierunki kształcenia jako podstawa przebudowy społeczeństwa przemysłowego i kształtowania społeczeństwa informacyjnego na przykładzie woj. śląskiego	66
JANUSZ USTUPSKI	
Rola sieci internetowo-komunikacyjnej, w rozwoju przedsiębiorstw w Tarnowie	67
ANNA WINIARCZYK-RAŻNIAK	
Dostępność do usług kulturalnych w Meksyku.....	68
MIROSLAW WÓJTOWICZ	
Procesy kształtowania się przemysłu komputerowego Brazylii.....	70
ZBIGNIEW ZIOŁO	
Rola firm informatycznych w strukturze korporacji światowych	72
TOMASZ RACHWAŁ	
Wykaz ogólnopolskich i międzynarodowych konferencji naukowych z cyklu poświęconego problematyce geografii przemysłu i usług	73
TOMASZ RACHWAŁ	
Wykaz metodycznych konferencji naukowych organizowanych w Krakowie z cyklu poświęconego problematyce przedsiębiorczości..	76
WIOLETTA KILAR	
Prace zbiorowe redagowane w Zakładzie Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie	78
SPIS TREŚCI.....	115

